

Kristuksessa vai Kristuksen yhteydessä?

Pyhän Kolminaisuuden persoonien *en* + datiivi -rakenteen
kääntäminen vuoden 1992 Uudessa testamentissa

Pro gradu -tutkielma

Marika Välisaari

Jyväskylän yliopiston

suomen kielen laitos

18.8.1998

Tiedekunta HUMANISTINEN	Laitos suomen kielen laitos
Tekijä Marika Väliisaari	
Työn nimi Kristuksessa vai Kristuksen yhteydessä? Pyhän Kolminaisuuden persoonien <i>en</i> + datiiivi -rakenteen kääntäminen vuoden 1992 Uudessa testamentissa	
Oppiaine suomen kieli	Työn laji pro gradu -tutkielma
Aika 18.8.1998	Sivumäärä 113
<p>Tiivistelmä - Abstract</p> <p>Kreikan <i>en Khristō</i> -tyyppiset ilmaukset on Agricolan Uudesta testamentista vuoden 1938 raamatun-suomennokseen saakka käännetty tavallisesti inessiivillä, esim. <i>Kristuksessa, Isässä, Pyhässä Hen-gessä, hänessä</i>. Vuoden 1992 käännöksessä inessiiviä on kuitenkin pyritty välttämään ja se on korvattu monin eri tavoin, esim. <i>Kristuksen yhteydessä, Kristuksen tuntemisessa, Herran työssä</i> jne.</p> <p>Tässä pro gradu -tutkielmassani tarkastelen, miten vuoden 1938 Uudesta testamentista tutut Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivit on korvattu vuoden 1992 raamatun-suomennoksessa ja milloin ne on säilytetty. Aineistonani on koko Uusi testamentti vuosien 1938 ja 1992 suomalaisista raama-tunkäännöksistä. Päätehtäväni on etsiä uuden käännöksen ilmausten semanttiset syvärakenteet, joten tutkimusmenetelmänä on lähinnä semanttinen analyysi. Yritän löytää alkuperäisen ydinmerkityksen, jonka pohjalta uuden käännöksen ratkaisut on pyritty tekemään. Esimerkiksi Roomalaiskirjeen koh-dassa 16:7 tätä ydinmerkitystä voisi kuvata lauseella 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle'.</p> <p>Pintarakenteessa tämä syvärakenne on saanut vuoden 1992 käännöksessä ja vuoden 1989 käännösehdotuksessa vastineen <i>Kristuksen oma</i>.</p> <p>Halutessaan välittää lähtötekstin sanoman mahdollisimman selkeästi raamatunkäännöskomitea on joutunut valitsemaan yhden tulkintatavan useiden mahdollisten joukosta. Eri käännöksissä moni kohta on tulkittu toisin kuin vuoden 1992 Raamatussa. Myös inessiivin käyttöä puoltavia kohtia Raamatusta löytyy, mm. viinipuu- ja ruumis-metaforat.</p>	
Asiasanat	Raamattu, raamatunkäännös, Uusi testamentti, inessiivi
Säilytyspaikka	Jyväskylän yliopisto
Muita tietoja	

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Uuden testamentin kirjojen synnystä	3
3 Raamatunkäännöskomiteasta	8
4 Erilaisista käännösmenetelmistä ja vuoden 1992 Raamatun käännösperiaatteista	11
5 Kreikan <i>en</i> + datiivi -rakenteen kääntämisestä	16
6 Suomen inessiivin merkitystehtävistä	20
7 Inessiivi <i>en Khristö</i> -tyyppisissä ilmauksissa vuoden 1938 Uudessa testamentissa	23
8 Inessiiviä koskevat ratkaisut vuoden 1992 Uudessa testamentissa	26
8.1 Inessiivin säilyttäminen	26
8.2 Inessiivin korvaaminen	30
8.2.1 Korvaustavat	30
8.2.2 Kolminaisuuden persoonan nimestä subjekti	32
8.2.3 Kolminaisuuden persoonan yhteydessä, yhteyteen jne.	41
8.2.4 Uskoa / luottaa Kolminaisuuden persoonaan	51
8.2.5 Kolminaisuuden persoonan oma, omat	55
8.2.6 Agenttirakenne	58
8.2.7 Kolminaisuuden persoonan palvelija, palvelijat jne.	61
8.2.8 Ilmaus, josta Kolminaisuuden persoonan nimi puuttuu	64
8.2.9 Kolminaisuuden persoonan välityksellä jne.	67
8.2.10 Kolminaisuuden persoonan työ	67
8.2.11 Kolminaisuuden persoonan nimessä, nimissä, nimeen	68
8.2.12 Kolminaisuuden persoonan takia, tähden, vuoksi	69
8.2.13 Tunnustaa Kolminaisuuden persoona, turvautua Kolminaisuuden persoonaan, Kolminaisuuden persoonan varaan	70
8.2.14 Kolminaisuuden persoonan tuntemisessa, tuntemuksessa	71
8.2.15 Muut ilmaustyytit	72
8.3 Esimerkkejä kääntämisen ongelmallisuudesta	74

9 Uuden käännöksen ilmausten semanttiset syvärakenteet	76
9.1 X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle	76
9.2 X on Kolminaisuuden persoonan alaisuudessa	79
9.3 X uskoo Kolminaisuuden persoonaan	81
9.4 X tuntee Kolminaisuuden persoonan	84
9.5 X käyttää Kolminaisuuden persoonan arvovaltaa	86
9.6 Kolminaisuuden persoonan mielestä ja X voi esittää jotakin ansionaan Kolminaisuuden persoonalle	87
9.7 Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin	88
9.8 Kristus on välikappale	92
9.9 Kristus on lähde	94
9.10 Kristus on vakuus	95
9.11 Varsinainen inessiivi	96
10 Kolminaisuuden persoonat eri syvärakenteen sisältävissä ilmauksissa . . .	97
11 Inessiivi Uuden testamentin eri kirjoissa	100
12 Päätäntö	104
Lähteet	108

1 JOHDANTO

Vuoden 1992 raamatunsuomennos on herättänyt paljon ristiriitaisia tunteita. Aiemmista käännöksistä tuttu muodollisen vastaavuuden periaate, jossa sanaa vastaa aina kohdekielen vastaava sana, sivulausetta sivulause jne., on siinä korvattu dynaamisella vastaavuudella. Tämän menetelmän mukaan rakenteellista yhtäläisyyttä tärkeämpää on välittää lähtötekstin merkitys mahdollisimman muuttumattomana. Tavoitteena on, että kohdekielen lukija tai kuulija ymmärtää tekstin samalla tavalla kuin alkuperäinen lukija (Nida 1969: 22). Kaikki raamatunsuomennokset on käännetty Raamatun alkukielistä. Vieraskieliset käännökset, varsinkin ruotsin- ja saksankieliset, ovat kuitenkin vaikuttaneet suomennoksiin merkittävästi.

Paljon kiistaa on aiheuttanut käännöskomitean päätös olla käyttämättä inessiiviä kreikan *en* + datiivi -rakenteen vastineena Pyhän Kolminaisuuden persoonien nimissä. Tavoitteena oli selkeä ja luonteva suomen kieli (Toivanen 1989: 19). Komitean mielestä *Kristuksessa*-ilmaukset eivät olleet hyvää suomea. Niinpä vuoden 1938 käännöksestä tutut *Kristuksessa*- ja vastaavat ilmaukset on vuoden 1992 käännöksessä usein korvattu monin eri tavoin, esimerkiksi *Kristuksen yhteydessä*, *Kristuksen oma* jne. Tämä rakenne on Agricolan Uudesta testamentista lähtien käännetty yleensä inessiivillä, esim.

1. Tess. 4:1

UT 1548 rukoilema me teitä / ja manama *Herras Jesuses*

R 1776 rukoilemme me teitä, ja neuwomme *Herrasa Jesuxesa*

R 1938 me pyydämme teitä ja kehoitamme *Herrassa Jeesuksessa*

R 1992 *Herran Jeesuksen nimessä* pyydämme ja kehotamme

Tutkielmassani tarkastelen, miten Pyhän Kolminaisuuden persoonan (=K) inessiivi on korvattu uusimmassa raamatunkäännöksessä ja milloin se on säilytetty. Tarkastelen erilaisten ratkaisujen konteksteja, esiintymistiheyttä ja semantiikkaa. Päätehtävänäni on löytää uusimman käännöksen ilmausten semanttiset syvärakenteet. Tutkimiani Pyhän Kolminaisuuden persoonien

inessiivejä ovat esimerkiksi *Herrassa, Kristuksessa, Isässä, Pojassa, Pyhässä Hengessä* jne. ja Kolminaisuuden persoonien nimien lisäksi myös Kolminaisuuden persoonaan viittaavat inessiivissä olevat pronominit *hänessä, minussa, sinussa, jossa ja meissä*. Aineistonani on koko Uusi testamentti vuosien 1938 ja 1992 suomalaisista raamatunkäännöksistä. Vertailun vuoksi olen ottanut mukaan tarkasteluun myös raamatunkäännöskomitean Uuden testamentin käännösehdotuksen (RKE) sekä muutamia englannin-, ruotsin-, saksan- ja vironkielisiä raamatunkäännöksiä. Esimerkkien yhteydessä mainitsen vuoden 1989 raamatunkäännösehdotuksen ratkaisun aina silloin, kun se poikkeaa *en + datiivi* -rakenteen suhteen vuoden 1992 käännöksestä.

Tutkimusmenetelmäni on lähinnä semanttinen analyysi. Yritän löytää alkuperäisen ydinmerkityksen, jonka pohjalta uuden käännöksen ratkaisut on pyritty tekemään. Esimerkiksi seuraavassa Roomalaiskirjeen kohdassa tätä ydinmerkitystä voisi kuvata lauseella 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle'. Pintarakenteessa tämä syvärakenne on saanut vuoden 1992 käännöksessä ja vuoden 1989 käännösehdotuksessa vastineen *Kristuksen oma*:

Room. 16:7

R 1938 jo ennen minua ovat olleet *Kristuksessa*

R 1992 ovat olleet *Kristuksen omia* jo ennen minua

Lisäksi pohdin, olisiko mahdollista näiden ydinmerkitysten perusteella jakaa uuden käännöksen ratkaisut jonkinlaisiin semanttisiin luokkiin. Ennen varsinaista aineiston analyysia kerron Uuden testamentin kirjojen synnystä, raamatunkäännöskomiteasta, käännösperiaatteista, *en + datiivi* -rakenteen kääntämisestä ja suomen inessiivistä.

2 UUDEN TESTAMENTIN KIRJOJEN SYNNYSTÄ

Uuden testamentin tekstit on alkuaan laadittu kreikaksi, Vanhan testamentin pääosin hepreaksi. Joskus on esitetty, että osia Uudesta testamentista olisi alun perin kirjoitettu hepreaksi tai arameaksi ja käännetty vasta sitten kreikaksi, mutta näitä teorioita ei kuitenkaan ole voitu näyttää toteen. (Noack 1973: 24.)

Evankeliumien katsotaan syntyneen ensimmäisen vuosisadan kolmella tai neljällä viimeisellä vuosikymmenellä (Wiberg 1972 a: 87). Ne kertovat Jeesuksen julkisesta toiminnasta ja elämästä. Evankeliumien kirjoittajista, syntäajasta ja -paikasta tiedetään hyvin vähän mitään varmaa. Kolme ensimmäistä evankeliumia, eli niin kutsutut synoptiset evankeliumit, muistuttavat toisiaan paljon. Sen sijaan Johanneksen evankeliumi poikkeaa tyyliltään niistä kaikista.

Lyhin ja ilmeisesti myös vanhin on Markuksen evankeliumi, jota sekä Matteuksen että Luukkaan oletetaan käyttäneen hyväkseen omassa kirjoitustyössään (Wiberg 1972 b: 221). Pidetään melko varmana, että Luukkaan evankeliumilla ja Apostolien teoilla on sama kirjoittaja. Perimätieto kertoo, että kirjoittaja olisi Paavalin matkakumppani lääkäri Luukas, mutta varmaa tietoa tekijästä ei kuitenkaan ole. (Wiberg 1972 c: 299.) Useat lausumat viittaavat siihen, että Luukkaan evankeliumi olisi syntynyt vuoden 70 jKr. jälkeen, ilmeisesti vasta vuoden 90 jKr. vaiheilla (Lohse 1986: 122). Apostolien tekojen otaksutaan syntyneen suurin piirtein 90-luvun puolivälissä (Hyldahl 1972: 102).

Mielenkiintoinen on kysymys Johanneksen evankeliumin kirjoittajasta. Johanneksen nimihän liittyy paitsi evankeliumiin, myös kolmeen kirjeeseen ja Johanneksen ilmestykseen. Kuitenkin on hyvin epätodennäköistä, että evankelista Johannes olisi kirjoittanut ne kaikki. Varsinkin Johanneksen ilmestys

ja Johanneksen evankeliumi poikkeavat kieleltään ja tyylieltään niin paljon toisistaan, että ne tuskin ovat saman henkilön tekemiä. Sen sijaan kolmen kirjeen ja evankeliumin kielessä ja käsitepiirissä on olemassa kosketuskoh-
tia. (Simonsen 1972: 439, 440.) Monet uskovatkin, että niillä on yhteinen kirjoittaja (Nikolainen 1981). Tekijäksi on esitetty ainakin apostoli Johan-
nesta ja presbyteeri Johannesta, mutta kumpaakaan teoriaa ei ole pystytty todistamaan (Lohse 1986: 145, 143, 144). Joidenkin mielestä kirjojen taustalla on sama uskonnollinen "koulukunta", mutta niiden kirjoittaja on eri henkilö. Evankeliumi Johanneksen mukaan on tuskin syntynyt vuotta 100 myöhemmin. (Simonsen 1972: 440.)

Ilmestyskirjassa huomiota herättää poikkeuksellisen suuri määrä kielioppi-
virheitä. Joskus on väitetty, että Johanneksen ilmestys olisi käännetty ara-
measta, koska kieliasua leimaa vahva seemiläisyys. Tyyli kuitenkin vahvis-
taa, että Johanneksen ilmestys on alun perinkin kirjoitettu kreikan kielellä.
Ilmestyskirjan tyyli poikkeaa kaikkien muiden Uuden testamentin kirjojen
tyylistä. Teksti on suurimmaksi osaksi runollista proosaa, vain ylistysvirret
ovat selvästi runomuodossa. (Salomonsen 1973: 214, 215.)

Johanneksen ilmestyksen tekijä mainitsee tekstissä nimensä neljä kertaa.
Kuitenkaan kirjoittajan ei ole välttämättä oltava apostoli tai presbyteeri
Johannes, vaan hän voi esimerkiksi olla tuntematon tai käyttää salanimeä.
Johanneksen ilmestyksen kirjoittaja jää arvoitukseksi. Joka tapauksessa hän
tuskin on sama kuin Johanneksen evankeliumin ja kirjeiden kirjoittaja, vaik-
kakin kirkko on perinteisesti näin uskonut. Johanneksen ilmestyksen katso-
taan syntyneen keisari Domitianuksen suorittamien kristittyjen vainojen
aikana. (Salomonsen 1973: 216.)

Paavalin kirjeitä voidaan luokitella eri tavoin. Yksi mahdollisuus on erottaa
Paavalin pääkirjeet, Paavalin vankeuskirjeet ja Paavalin paimenkirjeet (ks.
esim. Nikolainen 1993). Voidaan myös erottaa Paavalin aidot kirjeet (1.

Tessalonikalaiskirje, Galatalaiskirje, 1. ja 2. Korinttilaiskirje, Roomalaiskirje, Filippiläiskirje ja kirje Filemonille) ja niin sanotut deuteropaavalilaiset kirjeet (2. Tessalonikalaiskirje, Kolossalaiskirje, Efesolaiskirje ja pastoraalikirjeet eli 1. ja 2. kirje Timoteukselle ja kirje Tiitukselle).

Paavalin pääkirjeisiin kuuluvat 1. ja 2. Tessalonikalaiskirje, 1. ja 2. Korinttilaiskirje, Galatalaiskirje ja Roomalaiskirje. Ensimmäistä Tessalonikalaiskirjettä pidetään melko varmasti Paavalin toisella lähetysmatkallaan Korintossa vuoden 50 kesällä kirjoittamana. Se on vanhin jälkipolville säilynyt kristillinen kirjoitus. Siitä, ovatko molemmat Tessalonikalaiskirjeet Paavalin kirjoittamia, on kiistelty. Kirjeet samalla sekä muistuttavat toisiaan että eroavat toisistaan. (Diderichsen 1972 d: 454.) Paavalin Korinton seurakunnalle kirjoittamasta ainakin neljästä kirjeestä vain kaksi on säilynyt (Nikolainen 1981: 155). Galatalaiskirje on osoitettu Galatian seurakunnille, joiden tarkkaa sijaintia ei tiedetä. Sävyltään Galatalaiskirje on ankara taistelukirjoitus. (Diderichsen 1972 b: 387, 390; Nikolainen 1981: 158.)

Roomalaiskirje on pikemminkin kirjeen muotoon kirjoitettu kirja kuin kirje. Roomalaiskirjeessä Paavali esittelee perusteellisesti kristinopin keskeisiä kysymyksiä. (Diderichsen 1972 a: 262.) Kirje poikkeaa synnyltään muista Paavalin kirjeistä, sillä se on osoitettu seurakunnalle, jota Paavali ei ole vielä nähnyt (Lohse 1986: 59). Luultavasti Paavali on laatinut Roomalaiskirjeen kolmannella lähetysmatkallaan Korintossa (Diderichsen 1972 a: 273).

Paavalin vankeuskirjeitä ovat Kolossalaiskirje, kirje Filemonille, Filippiläiskirje ja Efesolaiskirje. Kolossan seurakuntaa, niin kuin Roomankaan seurakuntaa, Paavali ei henkilökohtaisesti tuntenut. Kolossalaiskirjeen alkusanojen mukaan kirjeen ovat laatineet yhdessä Paavali ja hänen apulaisensa Timoteus. Kirjeen ensimmäisten lauseiden jälkeen me-muoto kuitenkin muuttuu minä-muodoksi. Yleinen käsitys on, että kirjeen on laatinut Paavali,

mutta eriäviäkin näkemyksiä kirjeen kirjoittajasta on. (Giversen 1972 b: 437, 439, 440.)

Paavalin kirje Filemonille on lyhyt ja henkilökohtainen. Suuri enemmistö tutkijoista pitää kirjettä Paavalin itsensä kirjoittamana. Kirje on syntynyt ehkä Kesareassa tai Roomassa. Myös Efeson vankilaa on ehdotettu kirjeen syntypaikaksi. (Giversen 1973 b: 43, 45.)

Filippiläiskirjeessä kerrotaan, että Paavali on vankilassa ja kiittää seurakuntaa saamastaan lahjasta. Kirjeen syntyä ja -paikka riippuu siis siitä, missä Paavalin vankila oli. Perinteinen näkemys on, että kirje on kirjoitettu Roomassa noin vuonna 60. Jotkut puolestaan katsovat kirjeen syntyneen Efesosssa vuonna 53 tai 54. Sävyiltään Filippiläiskirje on enimmäkseen tyyni. Joitakin 3. luvun kohtia lukuun ottamatta kirje vaikuttaa melkein pä yksityiskirjeenvaihdolta. (Diderichsen 1972 c: 426, 421, 422.)

Efesolaiskirje poikkeaa tyyliältään huomattavasti muista Paavalin kirjeistä. Tyyli on juhlallisempaa ja raskaampaa. Vaikka sisältö vastaakin hyvin Paavalin näkemyksiä, yleisin käsitys nykyään on, että Paavali ei ole laatinut Efesolaiskirjettä. Kirjeen arvellaan syntyneen Paavalin kuoleman jälkeen jonkun hänen apulaisensa tai ihailijansa kynästä. Kysymys Efesolaiskirjeen kirjoittajasta jäänee kiistojen kohteeksi. (Giversen 1972 a: 405.)

Paimenkirjeet eli pastoraalikirjeet on osoitettu seurakuntien paimenille. Ne sisältävät seurakuntien järjestysmuotoa ja elämää koskevia yleisiä määräyksiä. Paimenkirjeitä ovat Paavalin kirjeet Timoteukselle ja Tiitukselle. Myös pastoraalikirjeiden tekijäkysymys on kiistanalainen. Joidenkin mielestä kirjoittaja ei voi olla Paavali, koska ilmaisutapa poikkeaa niin paljon yleisesti tunnustetuista Paavalin kirjeistä. Melko varmasti kirjeet on kirjoitettu Paavalin kuoleman jälkeen. Pastoraalikirjeiden tyyli on ominaisia lyhyet, yksinkertaiset lauseet, joista useista on tullut puheenparsia. (Giversen

1973 a: 9, 23, 19.)

Muita Uuden testamentin kirjeitä edellä mainittujen Johanneksen kirjeiden ja Paavalin kirjeiden lisäksi ovat Heprealaiskirje, Jaakobin kirje, Juudaan kirje ja Pietarin kirjeet. Heprealaiskirje on erikoisimpia Uuden testamentin kirjeitä. Joidenkin mielestä se on pikemminkin saarna tai moralisoiva hartauskirjanen kristityille kuin kirje. Heprealaiskirje on myös pitkä ja perusteellinen. Se sisältää yhteensä kolmetoista lukua. Heprealaiskirjeessä ei ole ilmoitusta tekijästä. Tekijäksi on väitetty muun muassa Paavalia, Luukasta, Paavalin matkakumppania Barnabasta, Silasta, Filippusta, Stefanusta ja apostoli Pietaria. Luther uskoi tekijän olevan Aleksandrian kristitty juutalainen Apollos. Kaikki Heprealaiskirjeen tekijää koskevat teoriat ovat epävarmoja. (Giversen 1973 c: 49, 52, 55, 56, 58.)

Jaakobin kirje kuuluu katolisiin kirjeisiin, sillä se on osoitettu koko seurakunnalle. Jotkut uskovat kirjeen syntyneen vuosina 40 - 50 ja pitävät sitä Uuden testamentin vanhimpana kirjana. Toiset taas ovat sitä mieltä, ettei Jaakobin kirjettä ole voitu kirjoittaa ennen vuotta 100. Kirjeen alussa tekijä kutsuu itseään nimellä "Jaakob, Jumalan ja Herran Jeesuksen Kristuksen palvelija". Raamatussa mainitaan monta Jaakob-nimistä henkilöä. Lutherin mukaan kirje ei ole kenenkään apostolin kirjoittama, sillä hänen mielestään Paavalin ja Jaakobin kirjeen käsitykset vanhurskauttamisesta poikkeavat suuresti toisistaan. Luther katsoo, että kirje ei myöskään kuulu Raamatun tärkeisiin osiin, koska se ei korosta Kristusta vaan tekoja ihmisen pelastuksessa. Yleinen käsitys kuitenkin on, että vastakohtaisia ovat pikemminkin Jaakobin kirje ja väärin ymmärretty Paavalin oppi kuin Paavalin ja Jaakobin kirjeiden näkemykset. (Giversen 1973 f: 153 - 160.)

Myös Pietarin ensimmäinen ja toinen kirje kuuluvat katolisiin kirjeisiin. Tekijäksi mainitaan molemmissa apostoli Pietari. Pietarin ensimmäisen kirjeen kielelle on tyypillistä aikakauden puhetaidon tehokeinojen, esimerkiksi

toiston, käyttö. Toinen kirje on kuuluisa erinomaisesta nasevasta kreikan kielestä. (Giversen 1973 d: 102, 118.) Vaikka kirjeillä onkin yhteisiä piirteitä, suurin osa tutkijoista on sitä mieltä, ettei niitä ole voinut kirjoittaa sama henkilö. Monien mielestä Pietarin ensimmäinen kirje on syntynyt paljon toista kirjettä aiemmin. (Giversen 1973 e: 116, 118.)

Pietarin toinen kirje ja Juudaan kirje muistuttavat toisiaan siten, että molemmat sisältävät samanlaista polemiikkaa harhaopettajia vastaan. Ilmeisesti Juudaan kirje onkin ollut Pietarin toisen kirjeen lähteenä. (Lohse 1986: 173.) Myös Juudaan kirje on katolinen kirje. Tekijäksi mainitaan "Juudas, Jeesuksen Kristuksen palvelija ja Jaakobin veli", siis Jeesuksen veli. Koska kirje on lyhyt, tekijää on vaikea päätellä. Hän ei luultavasti kuitenkaan ole Jeesuksen veli. Kirjeen syntyajankohdasta on erilaisia näkemyksiä. Joidenkin mielestä kirje on syntynyt vuosisadan lopussa. Toiset taas katsovat, ettei kirje voi olla myöhäsyntyinen, koska siinä on lainauksia Raamatun ulkopuolisesta kirjallisuudesta. (Giversen 1973 g: 172, 173.)

3 RAAMATUNKÄÄNNÖSKOMITEASTA

Suomen evankelis-luterilainen kirkolliskokous asetti vuonna 1973 kymmenjäsenisen komitean uuden raamatunkäännöksen aikaansaamiseksi. Alkuaan kirkolliskokous nimitti komitean kokoonkutsujaksi professori Jussi Aron ja muiksi jäseniksi apulaisprofessori, sittemmin piispa Kalevi Toivaisen, piispa Aimo T. Nikolaisen, professori Ilmari Soisalon-Soinisen, professori Osmo Ikolan, apulaisprofessori Esko Haavan, kirjailija Lassi Nummen, Piispa Aarre Lauhan, professori Heikki Koskenniemen ja teologian tohtori, sittemmin professori Jukka Thurénin. Kun komitea vuonna 1974 järjestyi, se valitsi puheenjohtajakseen Aimo T. Nikolaisen, varapuheenjohtajakseen piispa Aarre Lauhan ja sihtereikseen teologian lisensiaatti, sittemmin dosentti Aarne Toivasen ja Suomen Piipiaseuran pääsihteerin pastori Esko

Rintalan. (RKE 1989: 6.)

Kuoleman, sairauden tai uuteen virkaan siirtymisen vuoksi komitean kokoonpanossa tapahtui vuosien varrella muutoksia: Professori Toiviaisen tilalle valittiin myöhemmin teologian lisensiaatti, sittemmin dosentti Juha Pihkala, professori Aron tilalle professori Heikki Palva ja piispa Lauhan tilalle apulaisprofessori, sittemmin professori Timo Veijola. Uudeksi varapuheenjohtajaksi valittiin vuonna 1983 professori Soisalon-Soininen. Pastori Rintalan pyydettyä vapautusta sihteerin virasta hoiti Toivanen sihteerin tehtävät yksin vuoteen 1980 saakka, jolloin toiseksi sihteeriksi valittiin teologian maisteri Jorma Salminen. Hän oli tehtävässä vuoden 1988 loppuun. Toivasen ollessa virkavapaalla vuonna 1978 sihteerinä toimi teologian tohtori Pauli Huuhtanen. (RKE 1989: 6, 7.) Komitean sihteerien lisäksi komitean viran- ja toimenhaltijoina ovat työskennelleet professori Tapani Harviainen, maisteri Aarre Huhtala, maisteri Marja Itkonen-Kaila, dosentti Jarmo Kiilunen, kirjailija Kirsi Kunnas, dosentti Hannu Launonen, kirjailija Pertti Nieminen, pastori Martti Nissinen, kirjailija Lassi Nummi, maisteri Kalevi Nyytäjä, rovasti Niilo Rauhala, apulaisprofessori Raija Sollamo ja professori Timo Veijola (RKE 1989: 10).

Silmäys komitean jäsenten nimiluetteloon osoittaa, että komiteaan kuului kaksi Vanhan testamentin eksegetiikan ja kaksi Uuden testamentin eksegetiikan professoria, yksi seemiläisen kielitieteen, yksi kreikan kielen ja kirjallisuuden professori, yksi systemaattisen teologian professori, Raamatun alkukielten apulaisprofessori, suomen kielen professori ja yksi suomalaisen kirjallisuuden tunnettu edustaja (Nikolainen 1993: 69, 70). Asiantuntemus oli siis varsin laaja. Myös Suomen ortodoksinen kirkko ja vapaat suunnat olivat edustettuina. Ortodoksinen kirkko nimesi komiteassa työskentelemään teologian lisensiaatti Johannes Seppälän, metropoliitta, sittemmin arkkipiispa Johanneksen sekä vuodesta 1984 lähtien filosofian maisteri, sittemmin lisensiaatti Merja Merraksen (RKE 1989: 7). Vapaitten Kristittyjen Neuvoston

edustaja oli Ristin Voiton päätoimittaja, toimitusjohtaja Valtter Luoto varamielenään Suomen Vapaakirkon pastori, rehtori Väinö A. Hyvönen (RKE 1989: 7). Varsinaiseen käännöstyöhön Ortodoksisen Kirkon ja vapaitten suuntien edustajat eivät osallistuneet, mutta heillä oli komitean täysistunnoissa täysi puhe- ja äänioikeus (Nikolainen 1993: 71).

Suomalainen raamatunkäännöskomitea oli yhteydessä myös muiden maiden kääntäjien kanssa. Alusta saakka komitea sai asiantuntija-apua Yhtyneiltä raamattuseuroilta (UBS). Myös Ruotsin ja Viron raamatunkäännöskomiteoihin ja Leningradin Hengellisessä akatemiassa työskenteleviin raamatunkääntäjiin komitea piti yhteyttä. (RKE 1989: 9.)

Varsinainen vastuu raamatunkäännöstyössä oli raamatunkäännöskomitealla, joka valvoi ja johti työtä sekä päätti tekstin lopullisesta sanamuodosta. Komitea lisäksi vastasi käännösehdotuksen julkaisemisesta. Apuna komitealla olivat käännösyksiköt ja referenssiryhmä sekä käännösyksiköiden työtä arvioimaan asetetut erityiset tarkastusjaostot. (RKE 1989: 8, 9.)

Raamatunkäännösyksikkö teki raamatunkäännöstyössä pohjatyön. Niinpä yksikön käyttöön pyrittiinkin hankkimaan kaikki se tieto, joka saattaisi vaikuttaa työn alla olevan Raamatun kirjan kääntämiseen. Yleensä käännösyksikkö nimettiin erikseen kutakin Raamatun kirjaa varten. Yksikössä tuli olla edustaja niin Raamatun alkukielten ja selitystieteen kuin suomen kielen asiantuntemuksen alueilta. Lähtökielen tai raamatuntutkimuksen asiantuntija valmisti merkitystarkan pohjakäännöksen, josta äidinkielen edustaja sitten teki luonnoksen. Luonnoksen avulla yksikkö laati käännösehdotuksen. (Toivanen 1985: 16, 17.)

Virallisen referenssiryhmän jäsenten tehtävänä oli arvioida työn käyttökelpoisuutta. Referenssiryhmään kuului 70 jäsentä. Yhteiseen neuvonpitoon sitä ei kutsuttu koolle, mutta sen jäseniä osallistui komitean järjestämiin se-

minaareihin, joissa käännösehdotuksista keskusteltiin. (RKE 1989: 9.)

Raamatunkäännöskomitea nimesi erityisen jaoston tarkistamaan käännösehdotusta. Yleensä jaostossa oli samojen asiantuntijatahojen edustajat kuin raamatunkäännösyksiköissäkin. Jaoston tehtävänä oli verrata käännöstä alkukieleen ja ottaa kantaa tekstikorjauksiin. Sen tarkoituksena ei ollut laatia uutta käännöstä, vaan arvioida käännöksen perustana olevan lukutavan aitoutta, tarkkailla kielenkäytön luontevuutta ja kirkon opin ja perinteen vaikutusta sekä antaa virikkeitä. (Toivanen 1985: 18.)

Julkaisemistaan käännösehdotuksista komitea sai palautetta paitsi referenssiryhmän jäseniltä myös muilta henkilöiltä. Komitean sihteeri kokosivat palautteen, jonka jälkeen palautteen käsitteli erityinen palautteenkäsittelyryhmä. Sen tekemät muutosehdotukset annettiin komitealle lopullista arviointia ja hyväksymistä varten. (RKE 1989: 9.)

4 ERILAISISTA KÄÄNNÖSMENETELMISTÄ JA VUODEN 1992 RAAMATUN KÄÄNNÖSPERIAATTEISTA

Vuonna 1973 asetetun raamatunkäännöskomitean tavoitteena oli nykykielinen, alkuperäisteoksen sisältöä ja tyyliä noudattava käännös. Tarkoituksena oli, että uusi suomennos välittäisi lukijalle lähtötekstin asiasisällön ja tuntearvot sekä heijastaisi alkuperäisten Raamatun kirjoittajien pyrkimyksiä. (Toivanen 1985: 12, 13.)

Vuoden 1933 / 1938 raamatunkäännös sen sijaan suosi arkaisoivaa, vanhah-tavaa tyyliä. Raamattu- ja kirkkokieli katsottiin omaksi vakiintuneeksi tyyli-lajikseen, joka tuli säilyttää. (Toivanen 1985: 11; Puukko 1946: 390.) Vuo-den 1933 / 1938 raamatunsuomennoksen tavoitteena oli muodollinen vastaa-vuus, kun taas vuoden 1992 käännöksen tavoitteena oli dynaaminen vastaa-

vuus (Toivanen 1989: 45). Seuraavaksi tarkastelen hieman muodollisen ja dynaamisen vastaavuuden eroa. Esittelen myös lyhyesti joitakin tapoja luokitella käännöksiä. Samalla kerron vuoden 1992 raamatunkäännöksen periaatteista.

Pyrittäessä kääntämisessä muodolliseen vastaavuuteen tarkoituksena on paljastaa lähtötekstin sisällön lisäksi myös sen muoto. Lähtötekstin kielipiiliset kategoriat yritetään säilyttää. Niinpä verbi käännetään verbillä, substantiivi substantiivilla ja niin edelleen. Myös sanakonkordanssia noudatetaan: kukin lähtötekstin sana pyritään kääntämään aina vastaavalla kohdekielen sanalla. Kuvaannolliset sanonnat, kuten eksosentriset rakenteet, idiomit ja metaforat, käännetään suoraan, ja näin myös merkitys välitetään painottaen lähtökieltä. (Ingo 1990: 261.)

Dynaamisen kääntämisen isä on amerikkalainen kielitieteilijä Eugene A. Nida. Dynaamisessa käännöksessä noudatetaan kohdekielen rakenteita. Se ei pyri peilikuvamaiseen vastaavuuteen alkutekstin ja käännöksen välillä, vaan pitää tärkeänä sitä, että käännöksen lukijan reaktiot ovat samanlaiset kuin alkuperäistekstin lukijoiden reaktiot. Näin dynaamiseen vastaavuuteen pyrkivä käännös on kohdekielipainotteisempi kuin muodolliseen vastaavuuteen pyrkivä käännös. (Ingo 1990: 261; Nida 1964: 174.) Muun muassa Lauri Thurén on artikkelissaan sanonut, että vasta dynaamisen tekstinäkemyksen kautta on mahdollista todella nähdä tekstipinnan alla olevaan teologiaan (Thurén 1997: 78). Lähtökohtana on kommunikaatio. Lukijan tulisi kokea käännöksen kieli omaksi äidinkielekseen, ei "käännöskieleksi". Dynaamisen kääntämisen periaate on, että hyvä käännös täyttää myös kulttuurin asettamia vaatimuksia. (Ingo 1990: 261; Toivanen 1989: 47.) Kuitenkin Ernst-August Guttin mukaan reaktioiden vastaavuus voi toteutua vain primaarisessa kommunikaatiotilanteessa, jossa kohdeyleisö ja viestin lähettäjä elävät samassa kulttuurissa ja ajassa ja jossa yleisön on mahdollista liittää viesti niihin kontekstuaalisiin oletuksiin, joita lähettäjä on ajatellut (Gutt 1991:

73).

Käännöksiä voidaan luokitella eri tavoin. Joseph B. Casagrande on pitänyt käännösten luokittelukriteerinä niiden tarkoitusperää. Hän on jakanut käännökset pragmaattisiin, esteettis-poeettisiin, etnografisiin ja lingvistisiin käännöksiin. (Ingo 1990: 65.)

Pragmaattisessa käännöksessä päähuomio ei ole kielimuodossa, vaan oikean ja yksiselitteisen informaation välittämisessä. Niinpä pragmaattinen käännös sopii silloin, kun lähtötekstinä ovat irralliset sanat, erikoisalojen tekstit tai yleisluonteinen asiateksti. (Ingo 1990: 65.) Asiakeskeisiä tekstejä ovat Raamatussa nimen omaan lakitekstit, historiakirjat sekä Uuden testamentin puolella evankeliumit ja Apostolien teot (Toivanen 1985: 27). Mielestäni vuoden 1992 raamatunkäännös on pragmaattinen siinä mielessä, että siinäkin tarkoituksena on ollut juuri yksiselitteisen ja oikean informaation välittäminen. Päähuomio on ollut semantiikassa pikemminkin kuin kielimuodossa.

Esteettis-poeettinen käännös sen sijaan korostaa itse kielimuodon tärkeyttä. Tällaista kääntämistä esiintyy usein silloin, kun lähtötekstinä on taidekirjallisuus ja runokieli. (Ingo 1990: 65.) Myös Raamatussa on muotokeskeisiä tekstejä, joissa kielelliset erikoisuudet ovat osa tekstin sanomaa. Esimerkki tällaisista teksteistä on muun muassa Jesajan kirja. (Toivanen 1985: 29.)

Etnografisessa käännöksessä kääntäjä sovittaa kielimuodon lukijoiden kielimuotoon (Ingo 1990: 67). Uuden testamentin kirjeet ovat Raamatussa vastaanottajakeskeisiä tekstejä. Vastaanottajakeskeisiä tekstejä, joiden tarkoituksena on vaikuttaa lukijan tai kuulijan tahtoon, on Raamatussa muitakin. Näissä teksteissä replikoidaan ja väitellään tai vastaanottajalle esitetään kehotuksia, käskyjä tai kieltoja. Uuden käännöstieteen mukaan repliikit olisi hyvä esittää melko puhekielenomaisesti. (Toivanen 1985: 31.)

Vuoden 1992 raamatunkäännöksen kielellisenä tavoitteena oli "selkeä, luonteva ja nykyaikainen suomen yleiskieli" (Toivanen 1985: 50). Käytännössä tällä on tarkoitettu sitä, että uuden raamatunsuomennoksen teksti noudattaisi kirjakielen sääntöjä, käyttäisi yleisesti tunnettuja sanoja ja olisi selkeää virkerakenteeltaan (Toivanen 1989: 19). Tosin muun muassa Jukka Thurèn on moittinut uutta käännöstä osittain jopa yliselväksi, dynaamisen ekvivallenssin periaatteen vastaiseksi, viitaten muun muassa juuri *Kristuksessa*-ilmausten uusiin vastineisiin (RKE 1989: 521). Uudessa käännöksessä on aiempia käännöksiä enemmän otettu huomioon myös kokonaisuuden rakenne ja ääneenluettavuus (Toivanen 1989: 58).

Lingvistikissä käännöksessä yritetään tunnistaa lähtökielen konsituenttimorfeemit ja löytää niille vastineita siten, että kieliopilla on pääpaino. Tällainen käännös etenee morfeemien tai sanojen mukaan. Lingvistisellä käännöksellä on paikkansa esimerkiksi kontrastiivisissa tutkimuksissa sekä kielten opetuksessa ja opetuksessa. (Ingo 1990: 67, 68.)

Tekstityypiteorian (Reiss-Vermeer 1986: 120) mukaan viestivässä kääntämisessä noudatettavat periaatteet ovat seuraavat:

-informatiivinen teksti

→ päähuomio sisällön välittämisessä

-ekspressiivinen teksti

→ sisällöt välitettävä noudattaen "analogista taiteellista organisaatiota"

-operatiiviset tekstit

→ kohdekulttuuri otettava huomioon, pääpaino vetoomusefektin säilyttämisessä

Käännösten luokittelussa voidaan käyttää myös käännösvastineiden muodollisen vastaavuuden mukaista jakoa ortografiseen ja äänteelliseen, morfeemeittaiseen, vapaaseen, parafraasiseen, muokkaavaan ja tiivistelmäkäännökseen. Morfeemeittaiseen käännökseen kuuluvat sanasanainen ja kirjaimelli-

nen käännös. Sanasanaaisessa käännöksessä yritetään löytää vastineet sana sanalta muuttelematta tekstiä kohdekielen kieliopin mukaan. Kirjaimellinen eli sananmukainen käännös sen sijaan on kieliopiltaan korrekti. Tosin sen sanasto on lähellä sanasanaaisen käännöksen sanastoa. Vuoden 1933 / 1938 Raamatussa on pyrkimyksenä ollut juuri sananmukaisuus. Morfeemeittaisessa käännöksessä lähtötekstin kuvaannollinen merkitys jää kääntämättä. (Ingo 1990: 79.)

Vapaa eli joustokäännös ei ole niin sidoksissa tekstiin kuin morfeemeittainen käännös, vaan siirtyy tarvittaessa käännösvastineiden etsinnässä pois sana- ja morfeemitasolta ylemmälle käännösvastinetasolle. Kuvailmaukset saavat näin hyväksyttävät vieraskieliset asut. (Ingo 1990: 79, 80.) Vuoden 1992 raamatunkäännöksessä sanakonkordanssista on luovuttu (Toivanen 1985: 26). Parafrastinen käännös siirtyy ylemmälle käännösvastinetasolle silloinkin, kun se ei ole tarpeen. Tyyliiltään parafrastinen käännös ei vastaa lähtötekstiä, eikä se näin ollen ole hyvä käännös. (Ingo 1990: 81.)

Muokkaavassa käännöksessä pyritään korvaamaan vanhentunut käännös uudella ja ajanmukaisella. Tästä on kyse muun muassa silloin, kun Raamattu käännetään puhekielelle. Muokkaus voi kohdistua sekä muotoon että sisältöön. Tiivistelmäkäännös on tekstin sisällön tiivistelmä. (Ingo 1990: 82, 83.)

Raamatun kääntämisestä puhuttaessa voidaan kysyä, onko Raamatun kääntäminen vain kääntämistä kääntämisen joukossa. Muistettava myös on, että käännös on aina tulkinta. Hans-Georg Gadamer on sanonut käännöksen luonteen olevan hierarkisoiva: kun alkuperäisteoksen yhtä piirrettä korostetaan, toinen vaimenee. (Roinila 1990: 218.)

5 KREIKAN *EN* + DATIIVI -RAKENTEEEN KÄÄNTÄMISESTÄ

Paavalin kirjeiden alkuperäisteksteissä herättää huomiota prepositioiden runsaus. Merkitykseltään nämä prepositioilmaukset ovat usein abstrakteja ja antavat mahdollisuuden monenlaisiin tulkintoihin. Paavalin kirjeiden ja koko Uuden testamentin prepositioista yleisin on *en*. (Itkonen-Kaila 1985: 457, 458.)

Kreikan *en*-prepositio ilmaisee välikappaletta, syytä tai tapaa. Se voi ilmaista myös ajankohdan, jossa jotakin tapahtuu tai jonka kuluessa jotakin tapahtuu. *En*-rakenteet käännetään suomessa yleensä inessiivillä. Etuliitteenä *en* ilmaisee olemista jossakin tai siirtymistä johonkin. (Pakarinen 1955: 100, 101.) Simo Peura on kuvannut *en*-formelin merkitystä seuraavasti: "Synformelin tapaan, mutta sitä syvemmin ja realistisemmin, kuvaa Kristuksessa olemista *en*-formeli. Kristuksessa oleminen merkitsee uuden inhimillisen elämän konkreettista toteutumista. Formelilla on myös korporatiivinen merkitys: Kristuksessa oleminen on hänen ruumiiseensa eli kirkkoon liittymistä. Hengen yhteisönä seurakunnassa toteutuu vastavuoroinen veljellinen rakkaus." (Peura 1989: 487.)

En Khristō -tyyppiset sanonnat, jotka ovat yksi Paavalin tyylin tunnusmerkki, on perinteisesti käännetty eri kielissä vastaavilla prepositiorakenteilla, kuten *i Kristus, in dem Herrn, in the Lord* (Itkonen-Kaila 1985: 459). Suomessa Agricolasta vuoden 1938 Uuteen testamenttiin saakka *en Khristō* on ilmaistu yleensä inessiivillä *Kristuksessa*. Vuoden 1992 uudessa raamatunkäännöksessä inessiivi on tavallisesti pyritty korvaamaan muunlaisella ilmauksella. Joskus harvoin *en* + Kolminaisuuden persoona -rakenne on vuoden 1938 suomennoksessakin käännetty jollakin muulla ilmauksella kuin inessiivillä. Tällaisia kohtia ovat **Fil. 1:13, R 1938 Kristuksen tähden** ja **Fil. 1:16, R 1938 Herran omana**.

Inessiivin välttämistä *en* + Kolminaisuuden persoona -rakenteiden vastineena vuoden 1992 Raamatussa on perusteltu sillä, että eksegeettisen tutkimuksen mukaan ilmauksia ei ole käsitettävä lokaalisesti eikä mystisesti, kuten aiemmin on ajateltu. Osmo Ikolan mielestä tyyppiin *te olette Kristuksessa* ei sisälly sellaista ajatusta, että Kristus sisältää puhutellut, vaan sanonnalla on haluttu ilmaista, että puhutellut uskovat Kristukseen tai elävät hänen hyväksymällään tavalla. Ikola on sanonut, että inessiiviä ei muualla suomessa käytetä tällä tavalla. Jos inessiiviä vastaavan ilmauksen käyttö on kreikkasakin poikkeavaa, joutuu asia hänen mukaansa uudelleen arvioitavaksi. (Räisänen 1990: 223, 224.) Toisaalta olisi muistettava, että Raamattuun kuuluu myös kaunokirjallisia elementtejä, mikä mahdollistaa kielen rakenteen rikkomisen tyyli- ja tehokeinona. Paavalin tyyliin on yleensäkin ominaista vaikeaselkoisuus, mutta koska *en* + datiivi -rakennetta esiintyy eri kirjoittajien teksteissä, ei voida sanoa, että kyseessä olisi vain yhden henkilön kielelle leimallinen piirre. Kirjoittajien murretausta on myös saattanut vaikuttaa kreikan *en* + datiivi -rakenteen käyttöön Pyhän Kolminaisuuden persoonien yhteydessä.

Mielenkiintoinen on Ikolan huomautus siitä, että *olla Kristuksessa* -tyyppinen ilmaus jättää ajatuksen hämäräksi. Mikäli lukijalle tahdotaan antaa selvä ajatus, on hänen mukaansa asia ilmaistava toisin. (Räisänen 1990: 226.) Voidaankin miettiä, kuuluuko raamatullisen kielen luonteeseenkin tulkinnanvaraisuus. Tätä näkemystä puoltaisivat ainakin Raamatun monet paradoksit ja ristiriitaiset väitteet. Paradoksit ja tulkinnanvaraisuus mahdollistavat sen, että Raamattu voi puhua erilaisille ihmisille erilaisissa tilanteissa. Myös Osmo Ikola (1990: 161) on itse ottanut esille epätarkkuuden kielen käyttökelpoisuutta lisäävänä tekijänä: "Kielenkäytön mahdollisimman täydellinen täsmällisyys ja tarkkuus ei sovellu tavoitteeksi aina eikä kaikissa oloissa. On tilanteita, joissa kieli toimii paremmin, kun käytetään epätarkkaa ilmausta. Tarpeeton tai liiallinen tarkkuus voi olla esteenä puhujan tai kirjoittajan tarkoituksien saavuttamiselle." Artikkelissaan kielikuvien kääntä-

misestä Johanna Kuningas-Autio sanoo, että kääntäjän on pohdittava, onko parempi säilyttää kielikuva ja jättää näin yleisölle mahdollisuus tehdä tulkin-toja alkuperäisen kirjoittajan intentiosta vai korvata kielikuva vastineella, jolloin yleisön mahdollisuus tulkintoihin heikkenee (Kuningas-Autio 1998: 20).

Piispa Aimo T. Nikolainen on katsonut olevansa pääosin tyytyväinen Uuden testamentin käsittelyyn kirkolliskokouksessa. Hän on myös kertonut komitealle myöhemmin selvinneen, kuinka sanonta *Kristuksessa Jeesuksessa* on syntynyt: *Kristuksessa Jeesuksessa* -ilmauksen synty liittyy niin sanottuun Septuagintaan, Vanhan testamentin kreikankieliseen käännökseen ennen ajanlaskumme alkua. Paikallisuutta ilmaiseva *en*-prepositio on heprean *be*-etuliitteelle annettu kreikankielinen vastine. Koska Paavali lainasi Vanhaa testamenttia enimmäkseen Septuaginta-käännöksen mukaan, syntyi *Kristuksessa Jeesuksessa* -sanonta, joka sitten siirtyi Paavalin kreikankielisistä kirjeistä indogermaanisiin käännöksiin, joissa vastaava prepositio esiintyy. Suomessa *en* sai vastineeksi inessiivin. Nikolaisen mukaan Septuagintan luoma ilmaus selitettiin syvällisen totuuden ajatukseksi, vaikka se ei sellainen alkuaan ollut. Tämä johtuu siitä, että hepreassa *be*-etuliitteellä on muitakin merkityksiä kuin paikallisuus. (Nikolainen 1993: 84, 85, 87.)

Vaikka raamatunkäännöskomitean enemmistö onkin katsonut tutkimuksen osoittaneen *en Khristō* -ilmaukset muiksi kuin lokaalisiksi, ovat monet olleet myös toista mieltä. Professori Heikki Koskenniemen mukaan kreikan *en*-ilmaukset ovat lokaalisia, sillä niissä on kyse juuri "jossakin olemisesta". Hän on myös sanonut, että lause *Paulos en Khristō esti* on yhtä vähän tai paljon kreikkaa kuin lause *Paavali on Kristuksessa* on suomea. (RKE 1989: 523.) Ortodoksinen kirkko ehdotti, että *Kristuksessa*-muoto säilytettäisiin silloin, kun se esiintyy *elää*- tai *olla* -verbien yhteydessä (Hyvönen 1990: 186).

Teologian lisensiaatti Simo Peura on kertonut olevansa huolissaan "reaalisen Kristuksessa olemisen" vesittymisestä "ulkoapäin Kristuksesta tulevaksi vaikutukseksi". Hänen mukaansa *olla Kristuksessa* on monivivahteinen käsite, joka on altis sisällön köyhtymiselle. Simo Peura on artikkelissaan esittänyt *olla Kristuksessa* -tulkinnan vaiheita. Ensimmäisessä vaiheessa *olla Kristuksessa* tulkittiin lokaalisesti, mystiseksi suhteeksi (Adolf Deissmann, Alfred Wikenhauser). Toisessa vaiheessa mystinen tulkinta korvattiin persoonallisella Kristus-yhteydellä, olemisella Kristuksen ruumiissa, kirkossa (Ernst Käsemann). Kolmannessa vaiheessa lokaalinen merkitys kiistettiin, toisin kuin kahdessa ensimmäisessä vaiheessa. *Kristuksessa* merkitsee tiettyä asiantilaa. Peura itse on päätellyt tästä, että *Kristuksessa* ei ole yhtenäisesti muodostettu formeli. (Peura 1989: 487, 488.) Mystiikan määrittely on tuottanut tutkijoille paljon ongelmia. Suomen kielen sanakirjassa mystiikka on määritelty pyrkimykseksi jumaluuden läheiseen kokemiseen ja toisaalta arvoituksellisuudeksi ja salamyhkäisyydeksi (Suomea suomeksi s.v. *mystiikka*).

6 SUOMEN INESSIIVIN MERKITYSTEHTÄVISTÄ

Perinteisen kieliopin mukaan sijoilla on erilaisia merkityksiä ja käyttötapoja. Suomen inessiiville luetellaan kieliopissa useita eri merkitystehtäviä. Tarkimman ryhmittelyn lienee esittänyt Aarni Penttilä (Penttilä 1963: 380 - 389):

1. Adverbiaalinen ja lähinnä lokaalinen inessiivi, ilmaisee teko-, olo- tai tapahtumapaikkaa, joka on jonkin rajallisen paikan sisällä tai rajassa. Myös epälokaalinen "paikka" voi tulla kysymykseen
  - a) erisnimet, esim. *Kymissä, Sysmässä*
  - b) ei-erisnimet, esim. *talossa on talkoot, puissa on lehtiä, lähdin sateessa*
  - c) olotila, jossa joku tai jokin toimii tai on, esim. *hän on hengissä, ovi on lukossa*
  - d) työ tai toiminta, jossa joku tai jokin on, esim. *olimme helpossa työssä, poika on paimenessa, hän on varkaissa*
  - e) muita: varjeltava tai haettava esine inessiivissä, esim. *olla kalassa, olla majassa, olla menossa, olla syömässä, käydä katsomassa*

2. Adverbiaalinen inessiivi ajanilmauksissa, esim. *minun iässäni, tulen silmänräpöksessä, saan sen valmiiksi päivässä, tulimme ajoissa*

3. Adverbiaalinen inessiivi kiinteää yhteyttä ilmaisemassa
  - inessiivi voi ilmaista "pintaa, esinettä tai asiaa, jossa jokin on kiinni tai jonka yhteydessä jokin välittömästi on", esim. *kengät ovat jalassa, sormessa on naarmu, lakki on päässä, ovesa on ilmoitus, takki on naulassa*
  - inessiivi voi ilmaista myös "ainetta, jonka peittämä, täyttämä, tahraama tai jonka vallassa tai jolla varustettuna jokin on", esim. *takki on savessa, otsa on hiessä, maa on kuurassa, olla univormussa*

4. Inessiivi määrän ilmaisimena, esim. *voi on vähissä, mennään miehissä katsomaan, pienissä erissä*

5. Inessiivi maksuvälineen ilmauksissa, esim. *palkka maksetaan rahassa*

6. Mm. suhteen inessiivi, esim. *lapsi kasvoi iässä ja armossa, tässä kohdassa olen eri mieltä, voitin hänet äänessä*

7. *Olla autettavissa / tehtävissä / saatavissa jne.*

8. Muutamia erityistapauksia

-inessiivit, jotka ovat kehittyneet erityisellä tavalla merkitykseltään, esim. *etupäässä, nyt on hätä kädessä, jaloissa 'tiellä', silmissä 'silmin nähden', todellisuudessa, yhdessä, miten kummassa*

9. Adnominaalinen inessiivi

a) saneliitto, jossa "on kysymys nominatiivin tai partitiivin ynnä inessiivin muodostamasta nominativus tai partitivus absolutuksesta", esim. *kädet taskussa, tehdä työtä hiki hatussa*

b) saneliitto, jossa on inessiivi + partisiippi tai muu verbinjohdannainen, esim. *lakossa ollut työväki, Herrassa nukkunut, yliopistossa opiskeleminen/opiskelu yliopistossa, voitto keihäänheitossa*

c) suppeasanainen otsikkotyylä, esim. *Saksan kysymys umpikujassa, tuhansia kuolleita maanjäristyksessä*

d) suhteen inessiivi adnominaalisena, esim. *matematiikassa etevä, uskossa heikko, joka suhteessa toivoton*

e) muita: *olette minulle kaikki kaikessa, susi lammasten vaatteissa, paikka auringossa*

f) inessiivit, jotka ovat postpositioita tai muistuttavat niitä käytöltään, esim. *Mestarin askelissa, koettelemusten kourissa, kello kolmen korvissa.*

Tämän tutkimuksen kannalta mielenkiintoisia inessiivin merkitystehtäviä ovat muun muassa adverbiaalinen ja lokaalinen inessiivi, adverbiaalinen inessiivi kiinteää yhteyttä ilmaisemassa ja adnominaalinen inessiivi.

Penttilän mukaan adverbiaalinen ja lähinnä lokaalinen inessiivi ilmaisee jonkin rajallisen paikan sisällä tai rajassa olevan olo-, teko- tai tapahtumapaikan. Hän sanoo paikan voivan olla myös epälokaalinen. Aiemmin jo kerroin, että *olla Kristuksessa* on joskus tulkittu juuri lokaalisesti, mystiseksi suhteeksi. Mystisellä näkemyksellä on edelleen runsaasti kannattajia, kuten aiemmin jo kävi ilmi. Inessiivin lokaalisesta käytöstä Kainuun murteessa, joka ei syntaksiltaan olennaisesti eroa yleiskielestä, kirjoittaa Seppo Räsänen seuraavaa: "Vaikuttaa siltä, että murteen käyttäjien tietoisuudessa paikan

inessiiville ei ole vakiintunut täsmällisesti määriteltävissä olevaa funktiota, esim. sellaista, että sija ilmaisisi rajallisen esineen sisäpuolta. Tämä kaasus voi konkreettisesta oliosta puhuttaessa luontevasti osoittaa milloin sisäpuolta, milloin pintaa tai rajaa, milloin läheisyyttä, milloin kokonaisuutta osan vastakohtana. Abstraktien substantiivien inessiivi taas osoittaa ylimalkaan jonkinlaista yhteyttä, paikan inessiivi on siis jokseenkin 'väritön' kaasus samaan tapaan kuin genetiivi tai partitiivi useimmissa funktioissaan." Räsänen mukaan inessiivillä ei siis ainakaan Kainuun murteessa ole täsmällistä funktiota. (Räsänen 1972: 198.)

Adverbiaalisen ja lähinnä lokaalisen inessiivin yhteydessä on Aarni Penttilän luokittelussa syytä kiinnittää huomiota myös kohtaan 1. c, jonka mukaan inessiivi voi merkitä olotilaa, jossa joku tai jokin toimii tai on. Nähdäkseni muun muassa ilmaus *olla uskossa* kuuluu tähän kategoriaan siinä missä ilmaus *olla hengissäkin*: usko on olotila, jossa kristitty on ja jossa hän toimii.

Adverbiaalinen inessiivi kiinteää yhteyttä ilmaisemassa voisi merkitä tätä tutkimusta ajatellen väljästi ymmärrettynä Simo Peuran tarkoittamaa *Kristuksessa*-ilmauksen tulkinnan toista vaihetta. Tämän tulkinnan mukaan *olla Kristuksessa* tarkoittaa Kristus-yhteyttä, Kristuksen yhteydessä olemista. Myös tässä oleminen toteutuu lokaalisesti, mutta ei kuitenkaan mystisesti. Vuoden 1992 raamatunkäännöksessä Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi onkin usein korvattu juuri *K:n yhteydessä* tai jollakin vastaavalla ilmauksella. Myös Setälä on lauseopissaan maininnut inessiivin kuvallisen käytön ilmaistaessa välitöntä yhteyttä (Setälä 1960: 60, 61). Penttilän mukaan inessiivi voi ilmaista lisäksi "ainetta, jonka peittämä, täyttämä, tahraama tai jonka vallassa tai jolla varustettuna jokin on". Tällainen tulkinta näkyy uudemmassa käännöksessä usein varsinkin Pyhästä Hengestä puhuttaessa. Esimerkiksi vuoden 1938 käännöksen ilmaus *omatuntoni Pyhässä Hengessä* on vuoden 1992 käännöksessä korvattu ilmauksella *Pyhän Hengen*

valaisema omatuntoni (Room. 9:1). Voitaisiin ajatella, että omatunto on Pyhän Hengen täyttämä tai Pyhän Hengen valtaama. Lauerma on esitellyt tapaukset, joissa referenssin kohteena on ASIA vailla konstanttia muotoa, spatiaalisen kentän piiriin kuuluvina. Spatiaalisessa kentässä voivat olla teemana ASIAT, TILAT ja TAPAHTUMAT ja referenssin kohteena ASIAT ja SUUNNAT. Myös hyvin abstraktiset sijainnit voidaan hänen mukaansa nähdä spatiaalisiksi suhteiksi. (Lauerma 1990: 124.)

Erittäin mielenkiintoinen tämän tutkimuksen kannalta on Aarni Penttilän luokittelun adnominaalinen inessiivi. Penttilä on jopa valinnut yhdeksi esimerkikseen raamatullisen ilmauksen *Herrassa nukkunut*. Kyseessä on esimerkki saneliitosta, jossa on inessiivi + partisiippi tai muu verbin johdannainen. Tästä voisi päätellä Penttilän hyväksyneen suomen inessiivin mystisemmänkin käytön. Raamatullisia ilmauksia Penttilällä on esimerkkinä myös suhteen inessiivistä adnominaalisena. Penttilän mainitseman ilmauksen *uskossa heikko* lisäksi voitaisiin mainita muun muassa ilmaus *toivossa iloinen* (vrt. R 1938: Room. 12:12). Toisenlaisesta suhteen inessiivistä mainittakoon esimerkkinä ilmaus *lapsi kasvoi armossa ja totuudessa*.

7 INESSIIVI EN KHRISTŌ -TYYPPISSÄ ILMAUKSISSA VUODEN 1938 UDESSA TESTAMENTISSA

Johdannossa kerroin, että kreikan *en Khristō* -tyyppiset ilmaukset on vuoden 1938 Raamatussa yleensä käännetty inessiivillä. Vuoden 1938 Uudessa testamentissa on yhteensä 225 Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiiviä, jotka on alkutekstissä ilmaistu *en* + datiivi -rakenteella. Taulukosta 1 näkyy näiden inessiivien esiintyminen Raamatun eri kirjoissa.

Kolminaisuuden persoonan inessiivi on vuoden 1938 käännöksessä ylivormaisesti yleisin Efesolaiskirjeessä. Suhteessa tekstin pituuteen toiseksi eni-

ten sitä esiintyy Kolossalaiskirjeessä ja seuraavaksi eniten Filippiläiskirjeessä. Inessiivistä eri kirjoissa kerron myöhemmin lisää omassa luvussaan.

TAULUKKO 1. Inessiivi kreikan *en* + dativi -rakenteen vastineena Pyhän Kolminaisuuden persoonien nimissä vuoden 1938 käännöksessä

Kirja	iness. f
Matt.	2
Mark.	2
Luuk.	3
Joh.	29
Apt.	4
Room.	26
1. Kor.	23
2. Kor.	4
Gal.	8
Ef.	38
Fil.	15
Kol.	20
1. Tess.	10
2. Tess.	5
1. Tim.	3
2. Tim.	5
Tiit.	0
Filem.	4
Hebr.	0
Jaak.	0
1. Piet.	1
2. Piet.	0
1. Joh.	15
2. Joh.	0
3. Joh.	0
Juud.	2
Ilm.	6
Yht.	225

Ehdottomasti yleisin Pyhän Kolminaisuuden persoona *en* + datiivi -rakenteissa vuoden 1938 Uudessa testamentissa on Poika. Pojasta yleisimmin käytetyt nimitykset ovat *Kristus Jeesus, Herra, Kristus ja Hän*. Paljon harvinaisempia nimityksiä ovat *Herra Jeesus Kristus, Herra Jeesus* ja yllättävästi myös *Kristus Jeesus, meidän Herramme, Jeesus Kristus, Jeesus ja Poika*. Poikaan on lisäksi viitattu persoonapronominilla *minä* (Jeesus viittaa itseensä) ja relatiivipronominilla *joka*. Monta kertaa harvinaisempi persoona on Pyhä Henki ja kaikkein harvinaisin Isä. Pyhästä Hengestä on eniten käytetty nimitystä *Henki* ja lähes yhtä usein nimitystä *Pyhä Henki*. Pari kertaa esiintyy myös nimitys *Jumalan Henki*. Isästä on eniten käytetty nimitystä *Isä* tai *Jumala*. Muita ovat *Isä Jumala* ja kerran myös *Totinen*. Kerran Isään ja Poikaan on viitattu persoonapronominilla *me*.

Uudessa testamentissa on paljon muitakin *en* + datiivi -rakenteita kuin *en* + Kolminaisuuden persoona -ilmaukset, esim.

1. Tess. 3:2

Novum 4 synergon hēmōn *en tō euangeliō tū Khristū*

R 1938 *Jumalan palvelijan Kristuksen evankeliumissa*

R 1992 *Jumalan työtoverin Kristuksen evankeliumin julistajana*

Myös nämä ilmaukset on vuoden 1992 Raamatussa korvattu eri tavoin (Suihkonen 1996: 271). Tässä tutkimuksessa tarkastelen kuitenkin vain tyyppiä *en* + Kolminaisuuden persoona.

Tavallisimmat ilmausryhmät, joissa Kolminaisuuden persoonien (= K) inessiiviä käytetään vuoden 1938 käännöksessä, ovat seuraavat:

1. *olla K:ssa*

2. Kor. 12:2 Tunnen miehen, joka on *Kristuksessa*

Room. 8:1 Niin ei nyt siis ole mitään kadotustuomiota niille, jotka *Kristuksessa Jeesuksessa* ovat

2. tehdä jotakin K:ssa

1. Kor. 4:15 minä teidät *synnytin* evankeliumin kautta *Kristuksessa Jeesuksessa*

Room. 16:12 jotka ovat nähneet vaivaa Herrassa

3. nomini + K:ssa

1. Kor. 4:15 vaikka teillä olisi kymmenentuhatta kasvattajaa *Kristuksessa*

1. Kor. 4:10 te *älykkäitä Kristuksessa*

Room. 16:8 Tervehdys Ampliatukselle, rakkaalleni Herrassa.

Olla-verbin yhteydessä inessiivi on vuoden 1938 käännöksessä hyvin yleinen.

8 INESSIIVIÄ KOSKEVAT RATKAISUT VUODEN 1992 UUDESSA TESTAMENTISSA

8.1 INESSIIVIN SÄILYTTÄMINEN

Vaikka raamatunkäännöskomitea pyrkiikin välttämään inessiiviä kreikan *en* + datiivi -rakenteen vastineena Pyhän Kolminaisuuden persoonien nimissä, on inessiivi uudessa käännöksessä kuitenkin toisinaan säilytetty. Tällaisia kohtia on vuoden 1992 käännöksessä 75. Usein inessiivi on säilytetty silloinkin, kun sen tilalle on käännösehdotuksessa ehdotettu jotakin muuta ilmausta. Mielenkiintoista on, että inessiivistä on siis näissä tapauksissa ensin luovuttu, mutta keskustelun jälkeen se onkin katsottu aiheelliseksi palauttaa. Varsinkin *Kristuksen yhteydessä* -tyyppisiä ilmauksia on usein palautettu Kolminaisuuden persoonan inessiiviksi. Taulukossa 2 näkyy inessiivin säilyminen Raamatun eri kirjoissa.

TAULUKKO 2. Pyhän Kolminaisuuden persoonien inessiivin säilyminen

Kirja	RKE 1989	R 1992
Matt.	1	1
Mark.	2	2
Luuk.	2	2
Joh.	23	23
Apt.	1	1
Room.	0	5
1. Kor.	0	4
2. Kor.	3	5
Gal.	0	3
Ef.	0	7
Fil.	2	3
Kol.	3	3
1. Tess.	0	0
2. Tess.	0	0
1. Tim.	0	0
2. Tim.	0	0
Tiit.	0	0
Filem.	0	0
Hebr.	0	0
Jaak.	0	0
1. Piet.	2	2
2. Piet.	0	0
1. Joh.	13	13
2. Joh.	0	0
3. Joh.	0	0
Juud.	1	1
Ilm.	0	0
Yht.	53	75

Eniten inessiivin säilymiä on Johanneksen evankeliumissa (23) ja Ensimmäisessä Johanneksen kirjeessä (13). Myös käännösehdotuksessa kaikki nämä inessiivit on säilytetty. Johanneksen evankeliumissa Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiiviä esiintyykin vuoden 1938 raamatunkäännöksessä

harvinaisen paljon muihin evankeliumeihin verrattuna. Johanneksen evankeliumi poikkeaa tyyliltään huomattavasti synoptisista evankeliumeista: Johanneksen evankeliumin tyyli on abstraktimpaa, kaksimerkityksisiä sanoja ja ironiaa käytetään runsaasti (Simonsen 1972: 409, 424 - 426). Yksi esimerkki Johanneksen evankeliumin abstraktista tyylistä on heti ensimmäisessä jaksossa: *Alussa oli Sana. Sana oli Jumalan luona, ja Sana oli Jumala*. Myös Ensimmäinen Johanneksen kirje alkaa puheella elämän Sanasta. Ensimmäisen Johanneksen kirjeen ja Johanneksen evankeliumin tyyliessä on paljon yhteistä. Monet uskovatkin niiden kirjoittajan olevan samoista piireistä. (Simonsen 1973: 127.) Abstraktisuutensa ja monimerkityksellisyytensä vuoksi Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi luontuu ehkä paremmin Johanneksen evankeliumiin ja Ensimmäiseen Johanneksen kirjeeseen kuin moneen muuhun Uuden testamentin kirjaan. Simo Peura kertoo artikkelissaan muodon *Kristuksessa* hyväksytyt uuden käännöksen Johanneksen evankeliumiin juuri sen vuoksi, että evankeliumiin tuntuisi sopivan niin sanottu mystinen ajattelu (Peura 1989: 489).

Kun inessiivi on vuoden 1992 Raamatussa säilytetty, kontekstina on ehdottomasti useimmin ollut *olla K:ssa* ja melko usein myös *pysyä K:ssa*. *Olla Kristuksessa* ja *pysyä Kristuksessa* ovatkin aika vakiintuneita ilmauksia hengellisessä kielenkäytössä. Suurin osa *olla K:ssa*- ja *pysyä K:ssa* -säilymistä on Johanneksen evankeliumissa tai 1. Johanneksen kirjeessä. Ensimmäiselle Johanneksen kirjeelle *pysyä hänessä* -ilmaukset ovat leimallisia, esim.

1. Joh. 2:27

R 1938 ja niinkuin se on opettanut teitä, niin pysykää *hänessä*.

R 1992 Niin kuin hän on teitä opettanut, niin *pysykää hänessä*.

Muutaman kerran on säilymätapauksissa asiayhteytenä myös *elämä K:ssa, kirkastaa / kirkkaus, rukoilla ja ykseys K:ssa*. Muut asiayhteydet esiintyvät kukin vain kerran. Seuraavassa on joitakin esimerkkejä erilaisissa konteksteissa säilyneistä inessiiveistä:

2. Kor. 5:17

R 1938 jos joku on *Kristuksessa*, niin hän on uusi luomus

RKE 1989 Jokainen, joka on *liitetty Kristuksen yhteyteen*, on siis uudeksi luotu

R 1992 Jokainen, joka on *Kristuksessa*, on siis uusi luomus

Joh. 15:4

R 1938 Pysykää *minussa*

R 1992 Pysykää *minussa*

Room. 6:23

R 1938 iankaikkinen elämä *Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme*.

RKE 1989 ikuinen elämä *Herramme Kristuksen Jeesuksen yhteydessä*

R 1992 iankaikkinen elämä *Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme*.

1. Piet. 5:10

R 1938 joka on kutsunut teidät iankaikkiseen kirkkauteensa *Kristuksessa*

R 1992 Kaiken armon Jumala on *Kristuksessa Jeesuksessa* kutsunut teidät iankaikkiseen kirkkauteensa.

Juud. 1:20

R 1938 rukoilkaa *Pyhässä Hengessä*

R 1992 *Pyhässä Hengessä* rukoillen

Room. 12:5

R 1938 olemme yksi ruumis *Kristuksessa*

RKE 1989 me kaikki olemme *Kristuksen yhteydessä* yksi ruumis

R 1992 me kaikki olemme *Kristuksessa* yksi ruumis

Englanninkielisessä käännöksessä Good News for Modern Man (1971) ja saksankielisessä käännöksessä Die Gute Nachricht Die Bibel in heutigem

Deutsch (1982) ei käytetä näissä raamatunkohdissa ilmauksia *in the Lord* tai *in dem Herrn*, vaan 'yhteydessä'- tai 'liitetty'-tyyppisiä ilmauksia.

Ylivoimaisesti yleisin Pyhän Kolminaisuuden persoonan nimitys inessiivin säilymätapauksissa on *hänessä* viittaamassa Poikaan (21), toiseksi yleisin *minussa* viittaamassa Poikaan (12). Seuraavaksi yleisimpiä Kolminaisuuden persoonan inessiivien säilymiä ovat *Kristuksessa* (9), *Kristuksessa Jeesuksessa* (8), *Isässä* (5) ja *Herrassa* (4). Muita säilymiä ovat *Pojassa* (3), *Jumalassa* (3), *Pyhässä Hengessä* (2), *Hengessä* (2), *Jeesuksessa* (1), *Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme* (2), *hänen Pojassansa Jeesuksessa Kristuksessa* (1), *jossa* (viittaa Poikaan, 1) ja *sinussa* (viittaa Isään, 1). Inessiivin säilymiä, joissa persoonana on Isä, on ainoastaan 1. Johanneksen kirjeessä. Johanneksen evankeliumissa on *minussa*-ilmauksia runsaasti. Niissä Jeesus viittaa itseensä.

8.2 INESSIIVIN KORVAAMINEN

8.2.1 Korvaustavat

Pyhän Kolminaisuuden persoonien inessiivi on korvattu uudemmassa raamatunkäännöksessä monin eri tavoin. Aineistostani löysin seuraavanlaisia inessiivin korvaavia ilmaustyyppisiä:

1. *K:n yhteydessä, yhteyteen jne.: K:n yhteydessä, hänen yhteydessään, K:n yhteyteen, liitetty K:n yhteyteen, K:n yhteyteen liitettyille, K:n yhteyteen liitettyinä, yhteys K:an (= Kolminaisuuden persoonaan), K:an yhdistänyt, yhtä meidän kanssamme*
2. *K:n oma, omat: K:n oma, K:n oman, K:n omana, K:n omat, K:n omia, K:n omia, K:n omilta, K:n omina*
3. *K:n pyhiä*
4. *K:sta osallisina*

5. *K:n palvelija, palvelijat jne: K:n palvelija, K:n palvelijana, K:n palvelijoina, K:n palveluksessa, K:a palvellen*
6. *K:a totellen*
7. *K:n työ: K:n työtä, K:n työssä, K:n työhön*
8. *uskoa / luottaa K:an: uskotte K:an, K:an uskoen, K:an luottaen, uskomalla K:an, usko K:an, uskoa K:an, uskostanne K:an, K:an uskovia, K:an uskovilta, K:an uskville, K:an uskoviksi, K:an uskovina*
9. *ylpeilemme K:sta*
10. *K:n opetuksen perusteella*
11. *tunnustaa K, turvautua K:an, K:n varaan: tunnustavat K:n, K:an turvautumalla, K:an turvautuen, hänen varaansa*
12. *K:n nimestä tehty subjekti*
13. *K:n välityksellä jne.: hänen välityksellään, hänen ansiostaan, K:lta saanut, saaneet, K:n vaikutuksesta, K:n voimasta, K:n johduksesta*
14. *inessiivi korvattu agenttirakenteella (esim. Pyhän Hengen pyhittäjä)*
15. *K:n takia, tähden, vuoksi*
16. *lähtöisin K:sta, K:lta tuleva*
17. *K:n tuntemisessa, tuntemuksessa*
18. *K:n nimessä, nimissä, nimeen*
19. *K:n nimi puuttuu kokonaan, joskus korvattu esim. substantiivilla, attribuuttirakenteella, yhdyssanalla*
20. *K:n edessä*
21. *K:lle mieleen*
22. *kätkeyty K:an*
23. *K:n armo*
24. *K:n voimana*
25. *K:n pyhäksi temppeleksi*
26. *K:n valoa*
27. *K:n taivaallisilla aarteilla*
28. *K:n voittosaatossa*
29. *K:n apostoli*
30. *K:n veressä*
31. *K:n ylösnousemukseen*
32. *antoi meille K:n*
33. *liittää Hengellään*

Seuraavissa alaluvuissa kerron tarkemmin kustakin korvaustavasta ja korvaustapojen esiintymisestä.

8.2.2 Kolminaisuuden persoonan nimestä subjekti

Kaikkein useimmin vuoden 1938 käännöksen inessiivi on uudessa käännöksessä korvattu tekemällä Pyhän Kolminaisuuden persoonan nimestä subjekti, esim.

Kol. 1:8

R 1938 kertonut meille teidän rakkaudestanne *Hengessä*.

R 1992 kertonut meille siitä rakkaudesta, jonka *Henki on teissä synnyttänyt*

Tällöin Kolminaisuuden persoonasta on myös tullut virkkeen aktiivinen, toimiva jäsen, mikä on merkittävää, koska on suuri ero sillä, tehdäänkö jotakin Kristuksessa vai tekeekö Kristus jotakin. Uudemmassa käännöksessä on pyritty korostamaan Kolminaisuuden persoonan aktiivista, agenttiivista luonnetta, kun taas vuoden 1938 käännöksen inessiivi-ilmaus oli mahdollista käsittää mystisesti paikaksi, jossa joku on tai jossa jotakin tapahtuu. Niin sanotussa semanttisten roolien luokittelussa (Laitinen 1988: 160) agenttiivi merkitsee elollista, aloitteellista ja intentionaalista roolia, teon tai toiminnan aikaansaajaa. Agenttiivi myös kontrolloi toimintaansa ja on teoistaan vastuullinen.

Taulukosta 3 selviää, miten usein Uuden testamentin eri kirjoissa inessiivi on korvattu tekemällä Pyhän Kolminaisuuden persoonasta subjekti.

TAULUKKO 3. Inessiivin korvaaminen tekemällä Pyhän Kolminaisuuden
persoonan nimestä subjekti

Kirja	RKE 1989	R 1992
Matt.	0	0
Mark.	0	0
Luuk.	1	1
Joh.	0	0
Apt.	0	0
Room.	4	4
1. Kor.	3	3
2. Kor.	2	2
Gal.	0	0
Ef.	8	4
Fil.	1	1
Kol.	2	2
1. Tess.	1	1
2. Tess.	1	1
1. Tim.	1	1
2. Tim.	1	1
Tiit.	0	0
Filem.	0	0
Hebr.	0	0
Jaak.	0	0
1. Piet.	0	0
2. Piet.	0	0
1. Joh.	0	0
2. Joh.	0	0
3. Joh.	0	0
Juud.	1	1
Ilm.	3	3
Yht.	29	25

Korvaustapaa, jossa Kolminaisuuden persoonan nimestä on tehty subjekti, on käytetty eniten Efesolaiskirjeessä ja Roomalaiskirjeessä. Ilmestyskirjassa ja 1. Korinttilaiskirjeessä tämä ilmaustyyppi esiintyy kolmanneksi useimmin.

Kaikissa Ilmestyskirjan tapauksissa verbi, jonka subjekti Kolminaisuuden persoona on, on *vallata*:

Ilm. 1:10

R 1938 Minä olin *hengessä*

R 1992 *Henki valtasi* minut

Ilm. 17:3

R 1938 Ja hän vei minut *hengessä* erämaahan.

R 1992 *Henki valtasi* minut, ja enkeli vei minut autiomaahan.

Ilm. 21:10

R 1938 Ja hän vei minut *hengessä* suurelle ja korkealle vuorelle

R 1992 *Henki valtasi* minut, ja enkeli vei minut suurelle ja korkealle vuorelle

Hengen yhteydessä *vallata*-verbi on muuallakin Raamatussa yleinen. Henki voi *vallata*, täyttää ihmisen.

Kun inessiivi on korvattu tekemällä Pyhän Kolminaisuuden persoonasta subjekti, kontekstina on kaksi kertaa *rakkaus*. Uudessa käännöksessä korostuu, että se, joka rakastaa tai joka rakkauden synnyttää, on Pyhän Kolminaisuuden persoona, ei siis esimerkiksi ihminen:

Kol. 1:8

R 1938 kertonut meille teidän rakkaudestanne *Hengessä*.

R 1992 kertonut meille siitä rakkaudesta, jonka *Henki on teissä synnyttänyt*

Juud. 1:1

R 1938 jotka ovat *Isässä Jumalassa* rakastetut ja Jeesukselle Kristukselle varjellut.

R 1992 joita *Isä Jumala rakastaa* ja varjelee Jeesusta Kristusta varten.

Pari kertaa kontekstina on myös *rakennus*:

Ef. 2:21

R 1938 *jossa* koko rakennus liittyy yhteen ja kasvaa pyhäksi temppeliksi *Herrassa*

R 1992 *Hän liittää* koko rakennuksen yhteen niin että se kasvaa *Herran pyhäksi temppeliksi*

Ef. 2:22

R 1938 ja *hänessä* tekin yhdessä muitten kanssa rakennutte Jumalan asumukseksi Hengessä

R 1992 ja *hän liittää* teidätkin *Hengellään* rakennuskivinä Jumalan asumukseen

Kohdassa Ef. 2:22 merkitys on vuoden 1992 Raamatussa muuttunut selvästi. Siinä puhutellut vasta liitetään Jumalan asumukseen, kun taas vuoden 1938 käännöksen mukaan heidät on jo liitetty jumalayhteyteen. Muita asiayhteyksiä vain joitakin mainitakseni ovat esimerkiksi *riemuita* (Luuk. 10:21) ja *kirkastua, kirkastaa* (2. Tess. 1:12). Melko yleinen (4) on vuoden 1938 käännöksessä ollut tyyppi, jossa *jokin* (esim. pelastus, rohkeus) *on K:ssa* (2. Tim. 2:10, 1. Tess. 2:2), esim.

2. Tim. 2:10

R 1938 että hekin saavuttaisivat pelastuksen, joka on *Kristuksessa Jeesuksessa*

R 1992 jotta hekin saavuttaisivat pelastuksen, jonka *Kristus Jeesus on hankkinut*

Kaikissa näissä esimerkeissä Kolminaisuuden persoona näyttäytyy vuoden 1992 käännöksessä virkkeen aktiivisena jäsenenä.

Olen ryhmitellyt verbejä, joiden yhteydessä Kolminaisuuden persoona on vuoden 1992 käännöksessä subjektina, merkityksen mukaan seuraavasti:

Antaminen

suoda (Fil. 4:10, 1. Kor. 12:9)

antaa (1. Tess. 2:2, Room. 14:17)

Aiheuttaminen

saada aikaan (1. Tim. 1:14, Room. 2:29)

synnyttää (Kol. 1:8)

kirkastaa (2. Tess. 1:12)

Pelastaminen

valmistaa verellään lunastus (Ef. 1:7 RKE)

lunastaa (Room. 3:24)

valita (Room. 16:13)

hankkia (2. Tim. 2:10, Ef. 1:11 RKE)

Yhdistäminen

yhdistää (Ef. 1:10 RKE, Ef. 2:13 RKE, 1. Kor. 12:13)

liittää (Ef. 2:22, Ef. 2:21)

pitää koossa (Kol. 1:17)

Tyhjäksi tekeminen

antaa mennä hukkaan (1. Kor. 15:58)

poistaa (2. Kor. 3:14)

Täyttäminen

vallata (Ilm. 1:10, 17:3, 21:10)

täyttää (Luuk. 10:21)

Muut

rakastaa (Juud. 1:1)

ilmoittaa (Ef. 3:5)

pitää salaisuutenaan (Ef. 3:9)

olla (2. Kor. 6:6)

Taulukosta 3 näkyy, että tapauksista, joissa Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi on vuoden 1989 käännösehdotuksessa korvattu tekemällä Pyhän Kolminaisuuden persoonan nimestä subjekti mutta joissa vuoden 1992 käännöksessä tätä korvaustapaa ei ole käytetty, suurin osa on Efesolaiskirjeestä. Yleensä inessiivi on näissä kohdin vuoden 1992 käännöksessä säilytetty. Kiintoisaa on tarkastella, miten lauseen subjekti vaihtelee eri käännöksissä. Subjektina on milloin Isä, milloin Poika:

Ef. 1:10

Novum 4 *anakefalaiōsasthai ta panta en tō Khristō*

R 1938 oli yhdistävä *Kristuksessa* yhdeksi kaikki, mitä on taivaassa ja mitä on maan päällä.

RKE 1989 *Kristus oli yhdistävä* yhdeksi kaiken, mitä on taivaassa ja maan päällä.

R 1992 hän oli yhdistävä *Kristuksessa* yhdeksi kaiken, mitä on taivaassa ja maan päällä.

Ef. 1:11

Novum 4 *en autō en hō kai eklērōthēmen*

R 1938 *Hänessä* me myös olemme saaneet perintöosan

RKE 1989 *Kristus on myös hankkinut* meille perintöosamme

R 1992 Jumala on myös antanut *Kristuksessa* meille perintöosan

Ef. 1:7

Novum 4 *en hō ekhomen tēn apolytrōsin dia tū haimatos autū*

R 1938 *jossa* meillä on lunastus hänen verensä kautta, rikkomusten anteeksiisaaminen, hänen armonsa rikkauden mukaan.

RKE 1989 *Kristus on verellään valmistanut* meille lunastuksen, rikkomustemme anteeksiannon.

R 1992 *Kristuksen veressä* meillä on lunastus, rikkomustemme anteeksianto.

Ef. 2:13

Novum 4 nyini de *en Khristō Iesū* hymeis hoi pote ontes makran engys egenēthēte en tō haimati

R 1938 mutta nyt, kun olette *Kristuksessa Jeesuksessa*, olette te, jotka ennen olitte kaukana, päässeet lähelle Kristuksen veressä.

RKE 1989 Mutta nyt *Kristus Jeesus* on verellään *yhdistänyt* teidät itseensä ja niin tuonut lähelle Jumalaa teidät, jotka ennen olitte hänestä kaukana.

R 1992 Mutta nyt Jumala on *Kristuksessa*, hänen veressään, tuonut lähelleen teidät, jotka ennen olitte kaukana hänestä.

Tällainen subjektin vaihto vaikuttaa tietysti paljon tekstin merkitykseen. Eero Junkkaala on arvostellut vuoden 1989 ehdotusta kohdassa Ef. 1:10. Hänen mukaansa näin vapaa kääntäminen on tekstin liiallista tulkintaa. (Kotimaa 18 / 1990 a). Vuoden 1992 käännöksessä inessiivimuoto *Kristuksessa* tässä Efesolaiskirjeen jakeessa säilytettiin. The Holy Bible (1984) ilmaisee kohdan Ef. 1:10 seuraavasti: *He [the God] might gather together in one all things in Christ. Good News for Modern Man (1971) taas käyttää ilmausta God's plan, which he will complete when the time is right, is to bring all creation together, everything in heaven and on earth, with Christ as head. Vironkielisessä käännöksessä (1968) inessiivi on säilynyt: et Kristus kokku võetaks kõik. Myöskään Efesolaiskirjeen ensimmäisen luvun seitsemännen jakeen käännösehdotusta Junkkaala ei hyväksynyt, vaan inessiivi olisi hänen mukaansa pitänyt säilyttää (Kotimaa 18 / 1990 a). Vuoden 1992 käännökseen on valittu ilmaus *Kristuksen veressä*. Melko samantyylinen tapaus on kohdassa Ef. 2:13, jossa myös puhutaan Kristuksesta ja hänen verestään. Kristuksen veri on erittäin keskeinen ilmaus Uudessa testamentissa. Raamatussa veri on elämän vertauskuva ja paikka, jossa sielu sijaitsee. Läpi koko Uuden testamentin puhutaan siitä, että Jeesuksen Kristuksen veren kautta on saatu aikaan pelastuksemme. (IRT s.v. *veri*.) Subjektin vaihtelu on kohdissa Ef. 2:13 ja Ef. 1:11 hyvin samankaltaista: Käännösehdotuksessa molemmissa on subjektina Poika, vuoden 1992 Raamatussa Isä. Vuoden 1938 Raamatussa inessiivissä on molemmissa Poika. Myös jakeiden sisältö on melko samanlainen.*

Pyhän Kolminaisuuden persoona, jonka nimestä uudemmassa käännöksessä on tehty subjekti, on yhtä usein Pyhä Henki (11, RKE 12) kuin Poika (11, RKE 14). Harvinaisin persoona tässä yhteydessä on Isä (3). Pyhä Henki onkin Raamatussa se persoona, jonka Jeesus lähetti seurakunnalleen opastajaksi ja voimaksi noustuaan taivaaseen (Joh. 16: 13 - 14).

Pojasta on tullut uudessa käännöksessä subjekti seuraavien verbien yhteydessä:

Antaminen

suoda (Fil. 4:10)

Aiheuttaminen

saada aikaan (1. Tim. 1:14)

kirkastaa (2. Tess. 1:12)

Pelastaminen

hankkia (2. Tim. 2:10)

valita (Room. 16:13)

valmistaa verellään (Ef. 1:7 RKE)

lunastaa (Room. 3:24)

Yhdistäminen

liittää (Ef. 2:21, Ef. 2:22)

yhdistää (Ef. 1:10 RKE, Ef. 2:13 RKE)

pitää koossa (Kol. 1:17)

Tyhjäksi tekeminen

antaa mennä hukkaan (1. Kor. 15:58)

poistaa (2. Kor. 3:14)

Pojasta käytetyt nimitykset näissä jakeissa ovat *hän*, *Kristus Jeesus*, *Herra*, *Kristus*. Yleisin nimitys on *hän*.

Pyhästä Hengestä on tehty subjekti seuraavien verbien yhteydessä:

Antaminen

suoda (1. Kor. 12:9)

antaa (Room. 14:17)

Aiheuttaminen

synnyttää (Kol. 1:8)

saada aikaan (Room. 2:29)

Yhdistäminen

yhdistää (1. Kor. 12:13)

Täyttäminen

täyttää (Luuk. 10:21)

vallata (Ilm. 1:10, 17:3, 21:10)

Muut

olla / olla apuna (2. Kor. 6:6, 2. Kor. 6:6 RKE)

ilmoittaa (Ef. 3:5)

Vallata tai *täyttää* on siis verbinä 3 kertaa, *suoda* tai *antaa* 2 kertaa ja *saada aikaan* tai *synnyttää* 2 kertaa. Pyhästä Hengestä käytetty nimitys näissä kohdissa on useimmiten *Henki*.

Isästä on tullut subjekti seuraavien verbien yhteydessä:

Antaminen

antaa (1. Tess. 2:2)

Muut

rakastaa (Juud. 1:1)

pitää salaisuutenaan (Ef. 3:9).

Isästä on käytetty nimityksiä *Isä Jumala* ja *Jumala*.

8.2.3 Kolminaisuuden persoonan yhteydessä, yhteyteen jne.

Toiseksi useimmin vuoden 1938 Uuden testamentin Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi on korvattu vuoden 1992 käännöksessä ilmaustyyppillä *K:n yhteydessä, yhteyteen jne.* (*K:n yhteydessä, hänen yhteydessään, K:n yhteyteen, liitetty K:n yhteyteen, K:n yhteyteen liitettyille, K:n yhteyteen liitettyinä, yhteys K:an, yhtä meidän kanssamme, K:an yhdistänyt*) (1. Tess. 1:1, 3:8, 2. Tess. 1:1, Joh. 17:21, Fil. 4:7 RKE, 2. Tim. 1:1, Gal. 5:6 RKE, Gal. 3:28 RKE, Room. 6:23 RKE, Room. 6:11 RKE, Room. 8:2, 1. Kor. 1:30 RKE, Room. 8:1 RKE, Kol. 2:6, Kol. 2:10, 1. Joh. 2:5, 1. Kor. 1:5 RKE, Kol. 2:11, Room. 12:15 RKE, Fil. 2:1, 1. Piet. 5:14, 1. Kor. 7:35, Fil. 4:1, Gal. 3:14, Ef. 2:10, 3:6), esim.

1. Joh. 2:5

R 1938 Siitä me tiedämme, että me *hänessä* olemme.

R 1992 Tästä me tiedämme olevamme *hänen yhteydessään*.

Taulukosta 4 näkyy tämän korvaustavan yleisyys Uuden testamentin eri kirjoissa.

Kun Pyhän Kolminaisuuden inessiivi on korvattu ilmaustyyppillä *K:n yhteydessä, yhteyteen jne.*, voitaisiin ajatella, että *Kristuksessa*-ilmaus merkitsee nimenomaan Kristus-yhteyttä, sitä, että ihminen elää läheisessä yhteydessä Kolminaisuuden persoonaan. Kreikan kielessä yhteyttä, osallisuutta, kosketusta, läheisyyttä ja kohtalonyhteyttä merkitsee sana *koinonia*. Uudessa testamentissa yhteys tarkoittaa paitsi kristittyjen yhteyttä, myös osallisuutta pelastuksesta (ks. Luther 1993: 212).

TAULUKKO 4. Inessiivin korvaaminen ilmaustyypillä *K:n yhteydessä*,
yhteyteen jne.

Kirja	RKE 1989	R 1992
Matt.	0	0
Mark.	0	0
Luuk.	0	0
Joh.	1	1
Apt.	0	0
Room.	5	2
1. Kor.	4	1
2. Kor.	0	0
Gal.	3	1
Ef.	2	2
Fil.	3	2
Kol.	3	3
1. Tess.	2	2
2. Tess.	1	1
1. Tim.	0	0
2. Tim.	1	1
Tiit.	0	0
Filem.	0	0
Hebr.	0	0
Jaak.	0	0
1. Piet.	1	1
2. Piet.	0	0
1. Joh.	1	1
2. Joh.	0	0
3. Joh.	0	0
Juud.	0	0
Ilm.	0	0
Yht.	27	18

Kaikista inessiivin korvaustavoista *yhteydessä*-ilmaus on saanut ehkä runsaimmin kritiikkiä osakseen. Heikki Räisänen on artikkelissaan (1990: 226) arvostellut inessiivin korvaamista ilmauksella *yhteydessä*. Hän muun muassa kysyy, tuoko ilmaus mieleen todellisen yhteyden Kristukseen vai enemmän-

kin etäisen yhteyden (puhelinkontakti). Ilmari Soisalon-Soinin puolestaan sanoo, että ilmaus *olla Kristuksessa* voi helpommin kuin sanonta *Kristuksen yhteydessä* ruokkia ei-toiminnallista kuvaa kristillisyydestä: ihminen saa vain levätä Kristuksessa. Hänen mukaansa sanonta *olla Kristuksen yhteydessä* säilyttää varmemmin kuvan toimivasta uskosta, mutta sisältää silti myös ajatuksen mystisestä yhteydestä Kristukseen. (Kotimaa 22 / 1990.)

Mielestäni ajatus levosta Kristuksessa voidaan ymmärtää myös positiivisesti. Se, joka lepää Kristuksessa, luottaa Jumalaan ja antaa hänelle luvan toimia kauttaan omalla ajallaan ja omalla tavallaan. Oikeanlainen lepo Kristuksessa on tilan antamista Jumalalle, ei laiskuutta ja vastuun siirtämistä. Martti Päivänsalo esitti saman ajatuksen kirjassaan *Taistelu Raamatusta* (1993: 122): "Kun olemme 'Kristuksessa', hän on se, joka todellisuudessa tekee kaiken. Olemme ikään kuin hänen sisällään. Olemme pukeneet Kristuksen päällemme (Room. 13:14)." Kristuksen päällensä pukeminen ja pukeutuminen Jumalan sota-asuun (Ef. 6:11 - 17) ovat Raamatussa kohtia, joilla inessiivin käyttöä voisi perustella: kun ihminen pukee Kristuksen päällensä kuin vaateen, hän todella on Kristuksen sisällä. Myös kastetta on kuvattu pukeutumisenä Kristukseen (Room. 6:3). Raamatussa on muitakin kohtia, joissa Jumalan kerrotaan ikään kuin ympäröivän omaansa, esim. *joka Herraan turvaa, häntä ympäröi armo* (Ps. 32:10). Luukkaan evankeliumissa Jeesus puhuu siitä, kuinka hän olisi tahtonut koota Jerusalemin lapset kuin kana siipiensä alle:

Luuk. 13:35

R 1938 Jerusalemin, Jerusalemin, sinä, joka tapat profeetat ja kivität ne, jotka ovat sinun tykösi lähetetyt, kuinka usein minä olenkaan tahtonut koota sinun lapsesi, niinkuin kana kokoaa poikansa siipiensä alle! Mutta te ette ole tahtoneet.

Kun ihminen on Jeesuksen suojissa kuin poikanen kanan siipien alla, ympäröi Kristus häntä niin, että voisi sanoa hänen olevan 'Kristuksessa'. Yhteys on hyvin läheinen.

Inessiiviä puoltavia kohtia on Raamatussa muitakin. Johanneksen evankeliumiin sisältyvässä jäähyväispuheessaan Jeesus käyttää *olla-* ja *pysyä-*verbi-
en yhteydessä useita kertoja metaforisia ilmauksia, joissa on inessiivi. Inessiivi tarkoittaa joko Jeesusta itseään tai Jumalaa (tai opetuslapsia). Esim.

Joh. 14:20

R 1938 Sinä päivänä te ymmärrätte, että minä olen *Isässäni*, ja että te olette *minussa* ja minä teissä.

R 1992 Sinä päivänä te ymmärrätte, että minä olen *Isässäni* ja että te olette *minussa* ja minä teissä.

Joh. 15:4 - 5

R 1938 Pysykää *minussa*, niin minä pysyn teissä. Niinkuin oksa ei voi kantaa hedelmää itsestään, ellei se pysy viinipuussa, niin ette tekään, ellette pysy *minussa*.

Minä olen viinipuu, te olette oksat. Joka pysyy *minussa* ja jossa minä pysyn, se kantaa paljon hedelmää; sillä ilman minua te ette voi mitään tehdä.

R 1992 Pysykää *minussa*, niin minä pysyn teissä. Eihän oksa pysty tuottamaan hedelmää, ellei se pysy puussa, ja samoin ette pysty tekään, ellette pysy *minussa*.

Minä olen viinipuu, te olette oksat. Se, joka pysyy *minussa* ja jossa minä pysyn, tuottaa paljon hedelmää. Ilman minua te ette saa aikaan mitään.

Vrt. 1. Kor. 12:12

R 1938 Sillä niinkuin ruumis on yksi ja *siinä* on monta jäsentä, mutta kaikki ruumiin jäsenet, vaikka niitä on monta, ovat yksi ruumis, niin on Kristuskin.

R 1992 Kristus on niin kuin ihmisruumis, joka on yksi kokonaisuus mutta *jossa* on monta jäsentä; vaikka jäseniä on monta, ne kaikki yhdessä muodostavat yhden ruumiin.

Johanneksen evankeliumissa Jeesus käyttää itsestään viinipuu-metaforaa ja Korinttilaiskirjeen kohdassa Paavalilla on Kristusta tarkoittava ruumis-meta-

fora. Inessiivimuodon käyttö on kummassakin tapauksessa täysin luonteva. Voisi ajatella, että muunlaiset tapaukset, joissa Kolminaisuuden persoonasta käytetään inessiiviä, ovat tällaisen käytön laajentumia.

Myös Päivänsalo on ottanut esille viinipuu- ja ruumis-vertaukset perustellesaan *Kristuksessa*-ilmauksen oikeutusta: "On sekä asiallisesti että suomen kielen kannalta parempi sanoa, että oksat ovat 'puussa' kuin että ne ovat 'yhteydessä puuhun'. Samoin on oikeampi sanoa: silmä on 'ruumiissa' kuin 'ruumiin yhteydessä'. Näin ymmärrettynä olen siis 'Kristuksessa', yksinkertaisesti ja lapsenomaisesti." (Päivänsalo 1993: 121.)

Lisäksi Jeesus vertaa itseään lammastarhan oveen (Joh. 10:9) sekä sanoo olevansa tie, totuus ja elämä (Joh. 14:6). Kaikki nämä vertaukset viittaavat asioihin, joista voidaan puhua inessiivissä. Koska Jeesus Kristus on myös rakkaus, viisaus, valo jne., voitaisiin miettiä, viitataanko Raamatussa näistä sanoista puhuttaessa myöskin Jeesukseen. *Totuudessa* tarkoittaisi siis, että olen *Kristuksessa*. Johanneksen kirjeessä on kohta (1. Joh. 5:20), jossa Jumalaa kutsutaan nimellä *Totinen*. Päivänsalo on ottanut esimerkiksi Johanneksen kolmannen kirjeen 12. jakeen, jossa *totuus* selvästi viittaa persoonaan (Päivänsalo 1993: 214, 215):

R 1938 Demetrius on kaikilta, jopa itse *totuudeltakin*, saanut hyvän todistuksen.

Tämän kohdan Päivänsalo katsoo perustelevan väitettä, että *totuudessa* viittaa Jeesukseen myös esimerkiksi Johanneksen kolmannen kirjeen 1. jakeessa:

R 1938 Vanhin rakkaalle Gaiukselle, jota minä *totuudessa* rakastan.

Toinen kohta, joka voisi perustella tämänkaltaista tulkintaa on 1. Joh. 4:16:

R 1938 Jumala on rakkaus, ja joka pysyy rakkaudessa, se pysyy Jumalassa

Tällaiset tulkinnat ovat kuitenkin hyvin pitkälle meneviä. Vaikka Kristus onkin rakkaus, totuus ja viisaus, tuskin kaikissa raamatunkohdissa näistä asioista puhuttaessa halutaan suoraan viitata Kristukseen. Esimerkiksi *totuudessa*-ilmausta tulkittaessa ei pidä unohtaa myös 'totta'-näkökulmaa. Good News for Modern Man (1971) käyttää Johanneksen kolmannen kirjeen 1. jakeen kohdassa 'todella'-ilmausta: *I truly love*.

Yksi tärkeä perustelu inessiiville voisi olla myös seurakunnan ja Kristuksen ykseyden korostaminen (yhdeksi lihaksi tuleminen) ja tämän suhteen vertaaminen avioliittoon:

Ef. 5:31 - 32

R 1992 Siksi mies jättää isänsä ja äitinsä ja liittyy vaimoonsa, niin että nämä kaksi tulevat yhdeksi lihaksi.

Tämä on suuri salaisuus; minä tarkoitan Kristusta ja seurakuntaa. Mutta se koskee myös kaikkia teitä. Jokaisen tulee rakastaa vaimoan niin kuin itseään, ja vaimon tulee kunnioittaa miestänsä.

Raamatusta sanotaan seurakunnan ja Kristuksen suhteen olevan suuri salaisuus. Tämä seikka puolustaisi myös mystistä näkemystä. Suhde Kristukseen tulee aina olemaan ihmiselle mysteeri, jota ei voi täysin selittää. Isossa Raamatun Tietosanakirjassa ykseys on määritelty muun muassa siten, että "Kristukseen uskovat ovat Kristuksessa, ja Kristus on heissä" (IRT s.v. *ykseys*). 'Kristus meissä' -näkökulma tulee esille muun muassa kutsuttaessa ihmisruumista Pyhän Hengen temppeliksi (1. Kor. 6:19) ja ehtoollisessa: ihminen juo ehtoollisviinin, Kristuksen veren ja syö ehtoollisleivän, Kristuksen ruumiin (Luuk. 22:19 - 20).

Raamatusta tuntuisi löytyvän perusteluja sekä *yhteydessä*- (esim. Jeesuksen kehoitus seurata itseään, kehoitus rukousyhteyteen), että *Kristuksessa*-ilmauksen käytölle. Kumpaakaan näkökulmaa ei tämän vuoksi tulisi Raamatusta sulkea pois. Aarni Penttilän inessiivin merkitystehtävien luokittelu antaa viitteitä suomen inessiivin "mystisestä" käytöstä. Adnominaalisen inessiivin esittelyn yhteydessä hän on ottanut Raamatusta jopa yhden esimerkin: *Herassa nukkunut* (Penttilä 1963: 389).

Kun inessiivi on korvattu uudessa käännöksessä ilmaustyyppillä *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne., eniten on muotoja *K:n yhteydessä*, *hänen yhteydessään*, *K:n yhteyteen*, mutta joissakin ilmauksissa on mukana myös *liittää*-verbi: *liitetty K:n yhteyteen*, *K:n yhteyteen liitettyille*, *K:n yhteyteen liitettyinä*.

Liittää-verbi tuo ilmaukseen sävyn, että ihminen ei aina ole ollut Kolminaisuuden persoonan yhteydessä, vaan joku on liittänyt hänet tähän yhteyteen:

1. Piet. 5:14

Novum 4 eirēnē hymin pasin tois *en Khrīstō Iēsū*.

R 1938 Rauha teille kaikille, jotka *Kristuksessa* olette!

R 1992 Rauha teille kaikille *Kristuksen yhteyteen liitetuille*.

Liittää-verbin tarkoituksena on painottaa Jumalan osuutta (Toivanen 1989: 75). Passiivimuoto ei kuitenkaan tuo lukijalle välttämättä mieleen Jumalaa. Yhtä hyvin lukija voi ajatella, että joku ihminen on liittänyt henkilön Jumalan yhteyteen esimerkiksi kastamalla hänet. *Liitetty*-verbin käyttöön sisältyy lisäksi sellainen ongelma, että ihminen, joka kerran on liitetty Kristuksen yhteyteen kasteessa, ei välttämättä enää halua olla Kristuksen yhteydessä. Tähän asiaan on puuttunut myös Lauri Thurén. Hän otti esimerkiksi seuraavan kohdan:

Room. 8:1

Novum 3 Üden ara nyn katakrima tois *en Khristō Iēsū*

R 1938 Niin ei siis nyt ole mitään kadotustuomiota niille, jotka *Kristuksessa Jeesuksessa* ovat.

RKE 1989 Mikään kadotustuomio ei siis kohtaa niitä, jotka *on liitetty Kristuksen Jeesuksen yhteyteen*.

R 1992 Mikään kadotustuomio ei siis kohtaa niitä, jotka ovat *Kristuksessa Jeesuksessa*.

Thurén sanoo, että inessiivin karttaminen on johtanut käännöshdotuksessa ajatukseen, että kaikki kerran Kristuksen yhteyteen liitetyt pelastuvat (Kotimaa 18 / 1990 b). Tähän jakeeseen inessiivi on vuoden 1992 käännökseen palautettu. Ruotsinkielisessä käänöksessä Stegelands skolbibel (1917) on kohdassa käytetty ilmausta *i Kristus Jesus*. Samoin saksankielinen Einheitsübersetzung der Heiligen Schrift die Bibel (1980) ilmaisee kohdan *in Christus Jesus*. Sen sijaan englanninkielisessä käänöksessä Good News for Modern Man (1971) on ilmaus *in union with Christ Jesus* ja saksankielisessä käänöksessä Die Gute Nachricht die Bibel in heutigem Deutsch (1982) on suomalaisen käännöshdotuksen tapaan ilmaus *wer mit Jesus Christus verbunden ist*. *Liitetty* on vuoden 1992 suomalaisessa käänöksessä säilytetty vain kohdassa 1. Piet. 5.14, mutta katsoisin sen olevan kyseisessä jakeessa yhtä lailla harhaan johtava kuin muuallakin.

Kun inessiivi on vuoden 1992 Uuden testamentin käänöksessä tai vuoden 1989 käännöshdotuksessa korvattu ilmaustyyppillä *K:n yhteydessä, yhteyteen jne.*, kontekstina on useimmiten *eläminen K:ssa* (Kol. 2:6, 2. Tim. 1:1, Room. 8:2, 6:11 RKE, 6:23 RKE, 1. Tess. 1:1, 2. Tess. 1:1), esim.

Room. 8:2

R 1938 Sillä elämän hengen laki *Kristuksessa Jeesuksessa* on vapauttanut sinut synnin ja kuoleman laista.

R 1992 Hengen laki, joka antaa elämän *Kristuksen Jeesuksen yhteydessä*, on näet vapauttanut sinut synnin ja kuoleman laista

Lähes yhtä yleinen asiayhteys on ollut *oleminen K:ssa* (1. Joh. 2:5, 1. Kor. 1:30 RKE, 1. Piet. 5:14, Room. 8:1 RKE, 2. Kor. 5:17 RKE), esim.

1. Joh. 2:5

R 1938 Siitä me tiedämme, että me *hänessä* olemme.

R 1992 Tästä me tiedämme olevamme *hänen yhteydessään*.

1. Piet. 5:14

R 1938 Rauha teille kaikille, jotka *Kristuksessa* olette!

R 1992 Rauha teille kaikille *Kristuksen yhteyteen* liitetuille.

Seisoa tai *pysyä* on asiayhteytenä kolme kertaa (Fil. 4:1, 4:7 RKE 1. Tess. 3:8), esim.

Fil. 4:1

R 1938 seisokaa näin *Herrassa* lujina, rakkaat!

R 1992 pysykää siis horjumatta *Herran yhteydessä*, rakkaat ystävät!

Yhdeksässä tapauksessa 27:stä vuoden 1989 käännösehdotuksen ehdotusta korvata Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi ilmaustyypillä *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne. ei ole hyväksytty. Kontekstina on tällöin ollut useimmiten *oleminen* tai *eläminen K:ssa*. Vuoden 1992 raamatunkäännöksessä inessiivi on näissä tapauksissa aina säilytetty. Muun muassa ortodoksinen kirkko kannatti inessiivin säilyttämistä juuri *olla-* ja *elää-*verbien yhteydessä (Hyvönen 1990: 186). Seuraavassa yksi esimerkki inessiivin säilyttämisestä:

Room. 6:11

R 1938 Jumalalle elävinä *Kristuksessa Jeesuksessa*.

RKE 1989 elätte Jumalalle *Kristuksen Jeesuksen yhteydessä*.

R 1992 elätte Jumalalle *Kristuksessa Jeesuksessa*.

Useimmin *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne. korvaustapaa on ehdotettu vuoden 1989 raamatunkäännösehdotuksessa Roomalaiskirjeessä, toiseksi useimmin

1. Korinttilaiskirjeessä ja kolmanneksi useimmin Galatalais-, Kolossalais- ja Filippiläiskirjeessä. Vain kolmasosa näistä ehdotuksista on hyväksytty myös vuoden 1992 Uuden testamentin käännökseen.

Ilmaukset *liitetty K:n yhteyteen* ja *K:n yhteyteen liitettyinä* esiintyvät Kolminaisuuden persoonan tilalla enimmäkseen vain vuoden 1989 käännösehdotuksessa. Vain kohdassa 1. Piet. 5:14 *liitetty* on jätetty myös vuoden 1992 Uuteen testamenttiin. Kohdissa 1. Tess. 1:1 ja 2. Tess. 1:1 ehdotettiin vuoden 1989 käännösehdotuksessa inessiivin tilalle ilmausta *K:n oma*, mutta vuoden 1992 Raamattuun otettiin ilmaus *K:n yhteydessä*. Molemmissa tapauksissa asiayhteytenä on uudessa käännöksessä *elää*:

1. Tess. 1:1

R 1938 Paavali ja Silvanus ja Timoteus tessalonikalaisten seurakunnalle *Isässä Jumalassa ja Herrassa Jeesuksessa Kristuksessa*.

RKE 1989 Paavali, Silvanus ja Timoteus tervehtivät Tessalonikan seurakuntaa, joka on *Isän Jumalan ja Herran Jeesuksen Kristuksen oma*.

R 1992 Paavali, Silvanus ja Timoteus tervehtivät Tessalonikan seurakuntaa, joka elää *Isän Jumalan ja Herran Jeesuksen Kristuksen yhteydessä*.

2. Tess. 1:1

R 1938 Paavali ja Silvanus ja Timoteus tessalonikalaisten seurakunnalle *Jumalassa, meidän Isässämme, ja Herrassa Jeesuksessa Kristuksessa*.

RKE 1989 Paavali, Silvanus ja Timoteus tervehtivät Tessalonikan seurakuntaa, joka on *Jumalan, meidän Isämme, ja Herran Jeesuksen Kristuksen oma*.

R 1992 Paavali, Silvanus ja Timoteus tervehtivät Tessalonikan seurakuntaa, joka elää *Isän Jumalan ja Herran Jeesuksen Kristuksen yhteydessä*.

Oma-ilmausta on näissä Tessalonikalaiskirjeen jakeissa käytetty myös Uudessa testamentissa nykysuomeksi. Englanninkielisissä käännöksissä The New Life Testament (1969) ja Good News for Modern Man (1971) kohta on käännetty ilmauksella *belong to God*. Saksankielisessä käännöksessä Die Gute Nachricht die Bibel in heutigem Deutsch (1982) on käytetty verbiä *gehören* ja ruotsinkielisessä käännöksessä Den Goda nyheten (1972) ilmaus-

ta som lever i gemenskap med Gud. Nämä käännökset siis ainakin puoltavat inessiivin korvaamista. Niissä kaikissa inessiivi on lisäksi korvattu ilmauksella, jonka mukaan syvämerkitys olisi 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle', vaikka ilmaukset muuten poikkeavatkin jonkin verran merkitykseltään toisistaan.

Pyhän Kolminaisuuden persoonana on Poika lähes aina, kun Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi on uudemmassa käännökssä tai vuoden 1989 käännösehdoituksessa korvattu ilmaustyyppillä *K:n yhteydessä, yhteyteen* jne. Ainoastaan kaksi kertaa persoona on Isä (1. Tess. 1:1, 2. Tess. 1:1).

8.2.4 Uskoa / luottaa Kolminaisuuden persoonaan

Suunnilleen yhtä yleinen tapa korvata Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi kuin *K:n yhteydessä, yhteyteen* jne. on ollut ilmaustyyppi *uskoa / luottaa K:an* (Ef. 1:1, Ef. 3:21 RKE, 2. Tim. 3:15, 1. Kor. 4:15, Kol. 1:4, 1. Tim. 3:13, Gal. 3:26, Fil. 1:14, 2:24, Gal. 5:10, Kol. 3:18, Fil. 2:19, Room. 14:14, Ef. 1:15, 1. Kor. 15:18, Kol. 1:2, 1. Tess. 4:16, 1. Kor. 4:15, Ef. 1:13). Paitsi verbimuodot (*uskotte K:an, uskomalla K:an, K:an uskoen, K:an uskoessanne, K:an luottaen*), mukaan on laskettu myös substantiivit *uskova* ja *usko* (*K:an uskovia, K:an uskovilta, K:an uskoviille, K:an uskoviksi, K:an uskovina, usko K:an, uskoa K:an, uskostanne K:an*), esim.

Gal. 3:26

R 1938 Sillä te olette kaikki uskon kautta Jumalan lapsia *Kristuksessa Jeesuksessa*.

RKE 1989 *Usko Kristukseen Jeesukseen* tekee teistä kaikista Jumalan lapsia.

R 1992 Te kaikki olette Jumalan lapsia, kun *uskotte Kristukseen Jeesukseen*.

Kol. 3:18

R 1938 Vaimot, olkaa miehillenne alamaiset, niinkuin sopii *Herrassa*.

R 1992 Vaimot, suostukaa miehenne tahtoon, niin kuin *Herraan uskaville* sopii.

Die Gute Nachricht die Bibel in heutigem Deutsch (1982) ja Good News for Modern Man (1971) ilmaisevat Galatalaiskirjeen kohdan siten, että myös 'yhteydessä' on mukana: *Ihr seid also Gottes Kinder, weil ihr zum Vertrauen gefunden habt und mit Jesus Christus verbunden ist* (Die Gute Nachricht...). *It is through faith that all of you are God's sons in union with Christ Jesus* (Good News for...). Vironkielisessä käännöksessä (1968) inessiivi on säilytetty: *usu kaudu Jumala lapsed Kristuses Jeesuses*. Ilmaustyyppin *uskoa / luottaa K:an* esiintymistiheys inessiivin sijalla suomalaisen uuden käännöksen eri kirjoissa näkyy taulukosta 5.

Lähes aina, kun Pyhän Kolminaisuuden persoona on vuoden 1989 Uuden testamentin käännösehdotuksessa korvattu ilmaustyyppillä *uskoa / luottaa K:an*, ehdotus on hyväksytty myös vuoden 1992 Raamattuun. Joskus tähän on saattanut vaikuttaa se, että usein usko mainitaan jo alkutekstissä, kuten edellisessä Galatalaiskirjeen esimerkissä: *Novum 4 tēs pisteōs en Khristō Iēsū*, R 1938 *uskon kautta*, RKE 1989 *usko Kristukseen Jeesukseen*, R 1992 *kun uskotte Kristukseen Jeesukseen*. Näin ei kuitenkaan ole aina.

Usko on Raamatun keskeisimpiä käsitteitä. Uskon keskipisteenä on Uudessa testamentissa Jeesus Kristus. "Uskon kautta" ihmisellä on pääsy armoon (Room. 5:2), vanhurskautus (Room. 3:28), pelastus (Ef. 2:8), puhdistus (Apt. 15:9), pyhitys (Apt. 26:18), elämä (Room. 1:17) ja voitto (1. Joh. 5:4) (IRT s.v. *usko*).

TAULUKKO 5. Inessiivin korvaaminen ilmaustyypillä *uskoa / luottaa K:an*

Kirja	RKE 1989	R 1992
Matt.	0	0
Mark.	0	0
Luuk.	0	0
Joh.	0	0
Apt.	0	0
Room.	1	1
1. Kor.	3	3
2. Kor.	0	0
Gal.	2	2
Ef.	4	3
Fil.	3	3
Kol.	3	3
1. Tess.	1	1
2. Tess.	0	0
1. Tim.	1	1
2. Tim.	1	1
Tiit.	0	0
Filem.	0	0
Hebr.	0	0
Jaak.	0	0
1. Piet.	0	0
2. Piet.	0	0
1. Joh.	0	0
2. Joh.	0	0
3. Joh.	0	0
Juud.	0	0
Ilm.	0	0
Yht.	19	18

Kun inessiivi on korvattu ilmaustyypillä *uskoa / luottaa K:an*, mitään yleisintä asiayhteyttä ei voida varsinaisesti löytää. Kaksi kertaa kontekstina on *kuolla, nukkua pois K:ssa* (1. Tess. 4:16, 1. Kor. 15:18):

1. Tess. 4:16

R 1938 *Kristuksessa* kuolleet nousevat ylös ensin

R 1992 ensin nousevat ylös ne, jotka ovat kuolleet *Kristukseen uskovina*.

1. Kor. 15:18

R 1938 *Kristuksessa* nukkuneetkin

R 1992 nekin, jotka ovat nukkuneet pois *Kristukseen uskoen*

Muut kontekstit esiintyvät kukin vain kerran. Kerran inessiivi on vuoden 1989 käännösehdotuksessa korvattu ilmauksella *Herran Jeesuksen opetuksen perusteella*, mutta vuoden 1992 Raamattuun onkin valittu ilmaus *Herraan Jeesukseen luottaen* (Room. 14:14). Asiayhteytenä on tällöin ollut *olla varma, tietää varmasti K:ssa*:

Room. 14:14

R 1938 Olen varma *Herrassa Jeesuksessa*, ettei mikään ole epäpyhää itsensänsä

RKE 1989 *Herran Jeesuksen opetuksen perusteella* tiedän varmasti

R 1992 *Herraan Jeesukseen luottaen* tiedän varmasti, ettei mikään ole sinänsä epäpuhdasta

Ehdotuksen pohjalta lukija siis saa käsityksen, että Jeesus on opettanut, ettei mikään ole sinänsä epäpuhdasta. Vuoden 1992 käännöksessä ei puolestaan suoraan sanota Jeesuksen opettaneen näin, mutta ajatus on kuitenkin melko lailla sama kuin ehdotuksessa. Sen sijaan vuoden 1938 käännöksen merkitys on paljon moniselitteisempi. Sen pohjalta ei voi tämän raamatunkohdan perusteella suoralta kädeltä sanoa Jeesuksen opettaneen, että mikään ei ole sinänsä epäpuhdasta. Englanninkielisen käännöksen Good News for Modern Man (1971) mukaan jakeen ajatus on, että yhteys Kristukseen saa kirjoittajan tietämään jotakin: *my union with the Lord Jesus makes me know*. Alkutekstissä kohta kuuluu: *oida kai pepeismai en kyriō Iēsū* 'Tiedän ja olen vakuuttunut Herrassa Jeesuksessa' (Novum 3).

Persoonana on aina Poika ilmaustyypin *uskoa / luottaa K:an* yhteydessä. Poika on se Pyhän Kolminaisuuden persoonista, jonka kautta kristitty lähestyy Jumalaa (Joh. 14:6). Usko Poikaan merkitsee samalla myös uskoa Isään, koska Isä ja Poika ovat yhtä (Joh. 17: 11). Pojasta käytetty nimitys on yleensä ilmaustyypin *uskoa / luottaa K:an* yhteydessä *Kristus Jeesus*.

8.2.5 Kolminaisuuden persoonan oma, omat

Seuraavaksi useimmin Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi on korvattu ilmaustyypillä *K:n oma, omat* (1. Tess. 1:1 RKE, 2. Tess. 1:1 RKE, Fil. 1:26, 2. Tim. 3:12, Fil. 3:14, 1. Kor. 16:24, 1. Tess. 5:18, 1. Kor. 4:17, Fil. 4:4 RKE, 3:1 RKE, Room. 16:11, Ilm. 14:13, Ef. 3:12, Room. 16:7, 2. Kor. 12:2). Esiintyviä muotoja ovat *K:n oma, K:n oman, K:n omana, K:n omat, K:n omia, K:n omilta ja K:n omina*, esim.

Fil. 1:26

R 1938 että teidän kerskaamisenne minusta olisi yhä runsaampi *Kristuksessa Jeesuksessa*

R 1992 Silloin te *Kristuksen Jeesuksen omina* saatte yhä enemmän aihetta riemuita minusta

Taulukosta 6 näkyy ilmaustyypin *K:n oma, omat* yleisyys inessiivin tilalla Uuden testamentin eri kirjoissa.

TAULUKKO 6. Inessiivin korvaaminen ilmaustyyppillä *K:n oma, omat*

Kirja	RKE 1989	R 1992
Matt.	0	0
Mark.	0	0
Luuk.	0	0
Joh.	0	0
Apt.	0	0
Room.	2	2
1. Kor.	2	2
2. Kor.	1	1
Gal.	0	0
Ef.	1	1
Fil.	4	2
Kol.	0	0
1. Tess.	2	1
2. Tess.	1	0
1. Tim.	0	0
2. Tim.	1	1
Tiit.	0	0
Filem.	0	0
Hebr.	0	0
Jaak.	0	0
1. Piet.	0	0
2. Piet.	0	0
1. Joh.	0	0
2. Joh.	0	0
3. Joh.	0	0
Juud.	0	0
Ilm.	1	1
Yht.	15	11

Yksikön nominatiivi *K:n oma* esiintyy ainoastaan vuoden 1989 Uuden testamentin käännösehdotuksessa Tessalonikalaiskirjeiden alussa. Vuoden 1992 Raamatussa inessiivi on tässä korvattu ilmauksella *K:n yhteydessä*. Myös Filippiläiskirjeessä on kaksi jaetta (Fil. 3:1, 4:4), joissa Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi on vuoden 1989 käännösehdotuksessa

ehdotettu korvattavaksi ilmaustyypillä *K:n oma, amat*, mutta vuoden 1992 käännöksessä inessiivi on säilytetty. Molemmissa Filippiiläiskirjeen kohdissa asiayhteytenä on *iloita Herrassa*:

Fil. 3:1

Novum 3 To loipon adelfoi mū khairete *en kyriō*

R 1938 veljeni, iloitkaa *Herrassa!*

RKE 1989 Iloitkaa siis, veljeni, te *Herran amat!*

R 1992 veljeni, iloitkaa siis *Herrassa!*

Fil. 4:4

Novum 3 Khairete *en kyriō* pantote

R 1938 Iloitkaa aina *Herrassa!*

RKE 1989 Iloitkaa aina *Herran omina!*

R 1992 Iloitkaa aina *Herrassa!*

Suomen Vapaitten Kristittyjen Neuvoston (SVKN) lausunnossa raamatunkäännöksestä puututtiin kohtaan Fil. 3:1. Lausunnossa arvosteltiin käännösehdotuksen ratkaisua, koska siitä ei tule ilmi, mistä pitäisi iloita. (Ristin voitto 49 / 1990.) Jakeiden kääntäminen on ongelmallista, koska on vaikeaa tietää, halutaanko Filippiiläiskirjeessä kertoa, missä pitää iloita vai mistä tulisi iloita. Nikolainen sanoo, että käännös *Iloitkaa aina Herrassa* on perusteltu, mikäli Herrassa iloitseminen tarkoittaa Herran seurakunnassa koettavaa iloa (vrt. *ilo taivaassa*, Luuk. 15:7). Nikolainen kuitenkin arvelee, ettei kirjeessä ole kysymys tästä. (Nicolainen 1993: 85.) Samuelin kirjassa *riemuita Herrassa* on korvattu uudessa käännöksessä ilmauksella *riemuita Herrasta* (Sam. 2:1). Nehemian kirjassa puolestaan *ilo Herrassa* on korvattu ilmauksella *iloitkaa, sillä Herra on teidän voimanne* (Neh. 8:10). Uudessa testamentissa Marian kiitosvirressä puhutaan sekä vuoden 1938 että vuoden 1992 käännöksessä riemuitsemisestä Jumalasta (Luuk. 1:46 - 47). Näillä esimerkeillä Nikolainen perustelee näkemystään, että myös Filippiiläiskirjeessä voitaisiin puhua iloitsemisesta Herrasta. (Nicolainen 1993: 86.) Eri raamatunkäännöksissä on päädytty Filippiiläiskirjeen kyseisten jakeiden kääntä-

misessä hyvin erilaisiin ratkaisuihin, mikä myös osoittaa tulkinnan ongelmallisuutta. Den goda nyheten (1972) on pitäytynyt molemmissa jakeissa ilmauksessa *gläd er i Herren*, mutta eri käännöksistä löytyy myös tulkintoja, joissa kohdan katsotaan kertovan, mistä tulisi iloita. Die Gute Nachricht die Bibel in heutigem Deutsch (1982) käyttää ilmausta *freut euch, weil ihr mit dem Herrn verbunden seid*. Englanninkielisessä Raamatussa The New Life Testament (1969) kohdat on käännetty *because you belong to Christ or the Lord* ja Uudessa testamentissa nykysuomeksi (1972) *olkaa aina iloisia uskossanne*. Modernissa englanninkielisessä käännöksessä Good News for Modern Man (1971) on käytetty korvaustapaa, jossa Kristus on lauseen toimiva jäsen, ilon antaja: *may the Lord give you much joy*.

Tavallisin asiayhteys ilmaustyyppillä *K:n oma, omat* korvattaessa on ollut *eläminen* (2. Tim. 3:12, 1. Tess. 1:1 RKE, 2. Tess. 1:1 RKE, 1. Kor. 4:17) tai *oleminen K:ssa* (Room. 16:7, 2. Kor. 12:2). Kun Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi on uudemmassa käännöksessä korvattu ilmauksella *K:n oma, omat*, Pyhän Kolminaisuuden persoona on yleensä Poika. Pojasta käytetty nimitys on useimmiten *Kristus Jeesus*. Toinen Pojasta usein käytetty nimitys tässä yhteydessä on *Herra*. Vain kahdessa Tessalonikalaiskirjeen kohdassa (1. Tess. 1:1, 2. Tess. 1:1), joissa vuoden 1989 käännösehdotuksessa on ehdotettu korvaustavaksi ilmaustyyppiä *K:n oma, omat*, on persoonana Pojan lisäksi myös Isä, josta on käytetty nimitystä *Isä Jumala*. Isä, Poika ja Pyhä Henki ovat Raamatun mukaan yhtä, mutta yleensä ei sanota, että ihminen olisi Pyhän Hengen oma, vaan Isän tai Pojan oma. Pyhän Hengen tehtävä on kirkastaa ihmiselle Kristusta ja sitä kautta Isää (Joh. 16: 14).

8.2.6 Agenttirakenne

Neljänneksi yleisimmät inessiivin korvaustavat ovat agenttirakenne (Mark. 12:36, Room. 9:1, Room. 15:16, Ef. 6:18, Ef. 2:18, Matt. 22:43, 1. Kor. 1:2,

Filem. 1:8, 1. Kor. 1:2) ja *K:n palvelija, palvelijat* jne. Taulukossa 7 on esitetty agenttirakenteella korvaamisen yleisyys eri Uuden testamentin kirjoissa.

TAULUKKO 7. Inessiivin korvaaminen agenttirakenteella

Kirja	RKE 1989	R 1992
Matt.	1	1
Mark.	1	1
Luuk.	0	0
Joh.	0	0
Apt.	0	0
Room.	2	2
1. Kor.	2	2
2. Kor.	0	0
Gal.	0	0
Ef.	2	2
Fil.	0	0
Kol.	0	0
1. Tess.	0	0
2. Tess.	0	0
1. Tim.	0	0
2. Tim.	0	0
Tiit.	0	0
Filem.	1	1
Hebr.	0	0
Jaak.	0	0
1. Piet.	0	0
2. Piet.	0	0
1. Joh.	0	0
2. Joh.	0	0
3. Joh.	0	0
Juud.	0	0
Ilm.	0	0
Yht.	9	9

Edellisiin ilmaustapoihin verrattuna on kiintoisaa, että kun inessiivi on korvattu agenttirakenteella, on Pyhän Kolminaisuuden persoona lähes aina Pyhä Henki. Pyhästä Hengestä on käytetty yhtä usein nimitystä *Pyhä Henki* ja *Henki*. Kahdesti persoonana on Poika. Esiintyvät verbit ovat *antaa*, *johdattaa*, *innoittaa*, *valaista*, *pyhittää* ja *vallata*. Kontekstista voidaan sanoa ainostaan, että asiayhteytenä on *pyhittäminen* kaksi kertaa (Room. 15:16, 1. Kor. 1:2). Muut kontekstit esiintyvät kukin vain kerran. Esim.

Room. 15:16

R 1938 että pakanakansoista tulisi otollinen ja *Pyhässä Hengessä* pyhitetty uhri.

R 1992 jotta maailman kansoista tulisi Jumalalle mieluinen, *Pyhän Hengen pyhittäjä* uhri.

Esimerkistä näkyy, että kun Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi on korvattu agenttirakenteella, Kolminaisuuden persoona on saatu lauseen toimivaksi jäseneksi: Kolminaisuuden persoona on se, joka pyhittää, johdattaa, innoittaa jne. Den goda nyheten (1972) ilmaisee kohdan *helgat genom den helige Ande*, The New Life Testament (1969) *the Holy Spirit will set them apart* ja Uusi testamentti nykysuomeksi (1972) sisältää agenttirakenteen kuten uusi raamatunsuomennoksemekin.

Huomion arvoista on, että myös synoptisissa evankeliumeissa on kaksi tapaus, joissa Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi on uudemmassa käännöksessä korvattu agenttirakenteella. Verbi näissä tapauksissa on *innoittaa* ja persoona Pyhä Henki:

Matt. 22:43

R 1938 Kuinka sitten Daavid *Hengessä* kutsuu häntä Herraksi?

R 1992 Miksi Daavid sitten *Hengen innoittamana* kutsuu häntä herraksi?

Mark. 12:36**R 1938** Onhan Daavid itse sanonut *Pyhässä Hengessä***R 1992** Daavid itse on *Pyhän Hengen innoittamana* sanonut

Agenttirakenne on hyväksytty aina myös vuoden 1992 käännökseen, kun sitä on vuoden 1989 käännösehdotuksessa ehdotettu.

8.2.7 *Kolminaisuuden persoonan palvelija, palvelijat jne.*

Ilmaustyyppiin *K:n palvelija, palvelijat jne.* (Fil. 2:29, Room. 16:2, 1. Kor. 9:1, Fil. 4:2, 2. Kor. 12:19, Room. 16:9, Room. 16:10, 2. Kor. 2:17, Room. 16:3) kuuluu niin nomini- (*K:n palvelija, K:n palvelijana, K:n palvelijoina, K:n palveluksessa*) kuin verbimuotoja (*K:a palvelleen*). Seuraavassa on kaksi esimerkkiä *K:n palvelija, palvelijat jne.* -korvaustavasta:

Room. 16:2**R 1938** otatte hänet vastaan *Herrassa***R 1992** Ottakaa hänet vastaan *Herran palvelijana***1. Kor. 9:1****R 1938** Ettekö te ole minun tekoni *Herrassa*?**R 1992** Ettekö te itse ole tulos minun työstäni *Herran palveluksessa*?

Jumalan palvelijalla tarkoitetaan Raamatussa henkilöä, johon Jumala on liitosuhteessa ja jolta hän voi odottaa uskollisuutta (Saarisalo 1980: 834). Room. 16:2 (R 1938) voitaisiin tulkita kehotukseksi ottaa tulija vastaan yhtenä puhutelluista, yhtenä heidän työtovereistaan tai yhtenä heidän perheensä jäsenistä. Good News for Modern Man (1971) käyttää jakeessa 'nimessä'-ilmausta: *receive her in the Lord's name*. The New Life Testament (1969) ilmaisee kohdan *the Christians should receive her as a sister who belongs to the Lord*. Siinä on siis jakeeseen valittu hengellinen sisaruussuhde, kun taas vuoden 1992 suomalaisessa käännöksessä puhutaan työsuhteesta.

ta. Sisaruussuhde tulee tosin esille suomalaisessakin käännöksessä edellisessä jakeessa. Kuriositeettina sanottakoon, että englanninkielisessä Raamatussa The New Life Testament *en* + datiivi -rakenne näytetään melko usein käännetyin ilmauksella *belong to* ('kuulua K:lle'). Den goda nyheten pitäytyy enemmän *i Herren* -ilmauksessa.

Taulukosta 8 näkyy, kuinka usein inessiivi on korvattu ilmaustyyppillä *K:n palvelija, palvelijat* jne. Uuden testamentin kirjoissa. Eniten *K:n palvelija, palvelijat* jne. -tyyppiä esiintyy Roomalaiskirjeessä.

Kun Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi on vuoden 1989 käännösehdotuksessa korvattu tyyppillä *K:n palvelija, palvelijat* jne., ehdotus on aina hyväksytty myös vuoden 1992 Uuden testamentin käännökseen. Kontekstina on kaksi kertaa *ottaa vastaan* (Fil. 2:29, Room. 16:2), *työkumppani, työtoveri* (Room. 16:3, Room. 16:9) sekä *puhua, julistaa* (2. Kor. 12:19, 2. Kor. 2:17). Muut asiayhteydet esiintyvät vain kerran. Niitä ovat *olla yksimielinen* (Fil. 4:7), *koetuksen kestänyt, koeteltu* (Room. 16:10), *teko, tulos työstä* (1. Kor. 9:1).

Korvaustavan *K:n palvelija, palvelijat* jne. yhteydessä Pyhän Kolminaisuuden persoona on aina Poika. Pojasta käytetty nimitys on yhtä usein *Herra* kuin *Kristus*. Pojasta on myös kerran käytetty nimitystä *Kristus Jeesus*.

TAULUKKO 8. Inessiivin korvaaminen ilmaustyypillä *K:n palvelija, palvelijat jne.*

Kirja	RKE 1989	R 1992
Matt.	0	0
Mark.	0	0
Luuk.	0	0
Joh.	0	0
Apt.	0	0
Room.	4	4
1. Kor.	1	1
2. Kor.	2	2
Gal.	0	0
Ef.	0	0
Fil.	2	2
Kol.	0	0
1. Tess.	0	0
2. Tess.	0	0
1. Tim.	0	0
2. Tim.	0	0
Tiit.	0	0
Filem.	0	0
Hebr.	0	0
Jaak.	0	0
1. Piet.	0	0
2. Piet.	0	0
1. Joh.	0	0
2. Joh.	0	0
3. Joh.	0	0
Juud.	0	0
Ilm.	0	0
Yht.	9	9

8.2.8 Ilmaus, josta Kolminaisuuden persoonan nimi puuttuu

Joskus vuoden 1938 raamatunkäännöksen Kolminaisuuden persoonan inessiivi on korvattu uudessa käännöksessä ilmauksella, josta Kolminaisuuden persoonan nimi kokonaan puuttuu (1. Piet. 3:16, Gal. 1:22, Ef. 1:20, 2:6, Rm 16:8, 1. Kor. 4:17, 7:39 RKE). Pyhän Kolminaisuuden persoona, joka uudemmassa käännöksessä jätetään mainitsematta, on aina Poika, josta useimmiten on käytetty nimitystä *Kristus* tai *Herra*. Taulukosta 9 näkyy tämän korvaustavan esiintymistiheys.

Inessiivi on saatettu korvata attribuuttirakenteella, predikatiivilauseella tai substantiivilla:

1. Kor. 4:17

R 1938 rakas ja uskollinen poikani *Herrassa*

R 1992 *hengellinen lapseni, rakas ja uskollinen poikani*

1. Kor. 7:39

R 1938 kunhan se vain *tapahtuu Herrassa*

RKE 1989 kunhan *tämäkin on kristitty*

R 1992 kunhan se vain *tapahtuu Herrassa*

Room. 16:8

R 1938 rakkaalleni *Herrassa*

R 1992 rakkaalle *uskonveljelleni*

TAULUKKO 9. Kolminaisuuden persoonan inessiivin korvaaminen ilmauksella, josta Kolminaisuuden persoonan nimi puuttuu

Kirja	RKE 1989	R 1992
Matt.	0	0
Mark.	0	0
Luuk.	0	0
Joh.	0	0
Apt.	0	0
Room.	1	1
1. Kor.	2	1
2. Kor.	0	0
Gal.	1	1
Ef.	2	2
Fil.	0	0
Kol.	0	0
1. Tess.	0	0
2. Tess.	0	0
1. Tim.	0	0
2. Tim.	0	0
Tiit.	0	0
Filem.	0	0
Hebr.	0	0
Jaak.	0	0
1. Piet.	1	1
2. Piet.	0	0
1. Joh.	0	0
2. Joh.	0	0
3. Joh.	0	0
Juud.	0	0
Ilm.	0	0
Yht.	7	6

Seuraavassa esimerkissä koko virkkeen rakenne on muuttunut aivan erilaiseksi:

Room. 16:22

Novum 3 aspadzomai hymas egō Tertios ho grapsas tēn epistolēn *en kyriō*

R 1938 Minä Tertius, joka olen kirjoittanut tämän kirjeen, sanon tervehdyksen *Herrassa*

R 1992 Terveisiä myös minulta, *uskonveljeltänne* Tertiukselta

Uudemmassa käännöksessä ilmaisua on tässä raamatunkohdassa kevennetty jättämällä Kolminaisuuden persoonan inessiivi pois. *Sanoa tervehdys Herrassa* on paljon juhlavampi ilmaus kuin *terveisiä uskonveljeltänne*. Inessiivimuodon merkitys on tässä vaikeasti tulkittavissa. Uuden käännöksen *uskonveli*-ilmaus sisältää ajatuksen, että sekä tervehdyksen lähettäjä että vastaanottaja ovat uskovia. Vironkielisessä käännöksessä (1968) kohta kuuluu: *mina Tertius, kes ma selle kirja olen kirjutanud, tervitan teie Issandas*. Vuoden 1968 vironkielisessä käännöksessä inessiivi on muutenkin yleensä säilynyt. Good News for Modern Man (1971) käyttää ilmausta *send Christian greetings*.

Kohdan 1. Kor. 7:39 käännösehdotus on herättänyt keskustelua. Muun muassa Junkkaala on sanonut, että komitean tulkinta 'kunhan tämäkin on kristitty' on vain yksi mahdollisista. Kohta voisi tarkoittaa myös 'kunhan se tapahtuu Herran edessä rukoillen, siunausta pyytäen'. Kuitenkin Junkkaala pitää 'kunhan tämäkin on kristitty' -tulkintaa melko todennäköisenä. (Kotimaa 18 / 1990 a.) Alkukielellä kohta kuuluu: *monon en kyriō* ('kunhan Herrassa'). The New Life Testament käyttää ilmausta *if he is a Christian*, Die Gute Nachricht die Bibel in heutigem Deutsch *nur soll sie einen christlichen Mann wählen*. Uusi testamentti nykysuomeksi sanoo: *kunhan avioliitto on kristillinen*. SVKN on ehdottanut ilmauksen *kunhan tämäkin on kristitty* tilalle lausetta *kunhan se vain tapahtuu Herran tahdon mukaan*, mikä olisikin tulkinnalle runsaasti tilaa jättävä ilmaus. Ortodoksit ehdottivat

korvaustapaa *Herran kasvojen edessä*. Vuoden 1992 käännöksessä inessiivi kuitenkin lopulta säilytettiin.

8.2.9 Kolminaisuuden persoonan välityksellä jne.

K:n välityksellä jne. -ilmaustyyppiin (6) kuuluvat ilmaukset *hänen välityksellään* (Kol. 1:16), *hänen ansiostaan* (Apt. 13:39), *hänen avullaan* (Fil. 4:13), *Pyhän Hengen vaikutuksesta* (1. Kor. 12:3), *Hengen voimasta* (1. Tim. 3:16), *meidän Jumalamme Hengen voimasta* (1. Kor. 6:11) ja *Hengen johdatuksesta* (Apt. 19:21), esim.

Fil. 4:13

R 1938 Kaikki minä voin *hänessä*

R 1992 Kestän kaiken *hänen avullaan*

K:n välityksellä jne. -ilmauksissa Kolminaisuuden persoona auttaa ihmistä toimimaan ja antaa voimaa tehdä hyviä tekoja. Kolminaisuuden persoona ei ole siis aivan yhtä suoraan aktiivinen toimija kuin agentti- ja subjektitapauksissa.

8.2.10 Kolminaisuuden persoonan työ

Melko yleinen Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivin korvaava ilmaustyyppi vuoden 1992 käännöksessä on myös *K:n työ* (5) (Kol. 4:7, Ef. 6:21, Room. 16:12, 2. Kor. 2:12, Room. 16:12). Esiintyvät muodot ovat *K:n työssä*, *K:n työhön*, *K:n työtä*. Korvaustapa *K:n työ* on aina hyväksytty vuoden 1992 Uuden testamentin käännökseen, kun sitä on vuonna 1989 Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivin sijalle ehdotettu. Kontekstina on kaksi kertaa nähdä vaivaa, *tehdä ahkerasti*:

Room. 16:12

R 1938 jotka ovat nähneet vaivaa *Herrassa*.

R 1992 jotka tekevät ahkerasti *Herran työtä*.

Room. 16:12

R 1938 joka on nähnyt paljon vaivaa *Herrassa*.

R 1992 joka on nähnyt paljon vaivaa *Herran työssä*.

Muita konteksteja ovat *kanssapalvelija*, *työtoveri* (Kol. 4:7), *työ* (2. Kor. 2:12) ja *uskollinen palvelija* (Ef. 6:21). Ne esiintyvät kukin vain kerran. Inessiivi-ilmaus *nähdä vaivaa Herrassa* antaa ehkä jonkin verran enemmän varaa tulkinnalle kuin ilmaus *tehdä Herran työtä*. Jälkimmäinen saattaa ohjata ymmärtämään Herran työn kapeammin, vain erityiseksi seurakuntatyöksi, kun taas *Herrassa* voi nähdä vaivaa myös maallisempaa työtä tehdessään. Kyse on vain pienestä sävyerosta. Periaatteessahan molempien ilmausten voi katsoa merkitsevän samaa asiaa, Herran kunniaksi tehtyä työtä. Tyyppiä *K:n työ* on käytetty inessiivin sijalla vain Pyhän Kolminaisuuden persoonan ollessa Poika. Pojasta on tällöin aina käytetty nimitystä *Herra*.

8.2.11 Kolminaisuuden persoonan nimessä, nimissä, nimeen

Vuoden 1992 Uudessa testamentissa yhtä yleinen inessiivin korvaustapa kuin *K:n työ* on ilmaustyyppi *K:n nimessä, nimissä, nimeen* (Room. 9:1, 1. Tess. 4:1, 5:12, 2. Tess. 3:12, Ef. 1:17). Kolminaisuuden persoona on tällöin aina Poika, josta useimmin on käytetty nimitystä *Herra*. Raamatusta käy ilmi, että Jumalan nimi edustaa Jumalaa itseään. Täydellisesti hänen nimensä on ilmoitettu Jeesuksessa Kristuksessa, ja Jeesuksen nimessä Jumala itse on läsnä. Nimeä ei voi käyttää taianomaisesti, mutta Kristukseen uskovat voivat toimia tämän nimen voimassa. (IRT s.v. *nimi*; Saarisalo 1980 s.v. *nimi*.)

Muoto *nimessä* esiintyy kaksi kertaa, *nimissä* ja *nimeen* vain kerran. Kun vuoden 1989 käännösehdotuksessa on ehdotettu Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivin sijalle korvaustapaa *K:n nimessä, nimissä* tai *nimeen*, ehdotus on aina hyväksytty vuoden 1992 Uuteen testamenttiin. Myös vieras-kielisissä käännöksissä 'nimessä'-tulkinta on hyvin tavallinen. Yleensä vetoaminen Kolminaisuuden persoonan nimeen onkin jakeissa aika ilmeistä. Kontekstina on *pyytää ja kehottaa* tai *käskää ja kehottaa* kaksi kertaa:

1. Tess. 4:1

R 1938 pyydämme teitä ja kehoitamme *Herrassa Jeesuksessa*

R 1992 Mutta *Herran Jeesuksen nimessä* pyydämme ja kehotamme

2. Tess. 3:12

R 1938 Semmoisia me käskemme ja kehoitamme *Herrassa Jeesuksessa* Kristuksessa

R 1992 Sellaisia me käskemme ja kehotamme *Herran Jeesuksen Kristuksen nimessä*

Muut asiayhteydet esiintyvät vain kerran. Niitä ovat *varoittaa* (Ef. 4:17), *sanoa totuus, vakuuttaa* (Room. 9:1) ja *johtaja K:ssa* (1. Tess. 5:12). Kaikki kontekstit mahdollistavat vetoamisen Kolminaisuuden persoonan auktoriteettiin. Kolminaisuuden persoonan nimeen vetoaminen antaa sanoille tehoa ja vahvistusta.

8.2.12 Kolminaisuuden persoonan takia, tähden, vuoksi

Lähes saman verran kuin ilmaustyyppiä *K:n työ* ja *K:n nimessä, nimestä, nimeen* esiintyy inessiivin sijalla ilmaustyyppiä *K:n takia, tähden, vuoksi* (4). Tämän korvaustavan yhteydessä konteksteina ovat olleet *saada hyötyä* (Filem. 1:20), *virvoittaa* (Filem. 1:20), *vankitoveri* (Filem. 1:23) ja *vanki* (Ef. 4:1). Kun ilmaustyyppiä on vuoden 1989 käännösehdotuksessa inessiiv-

vin sijalle ehdotettu, se on aina hyväksytty myös vuoden 1992 Uuteen testamenttiin. Myös vieraskielisissä käännöksissä esiintyy ilmausta *tähden* vastaavia *en + datiivi -rakenteen* korvaustapoja.

Ilmaustyyppissä *K:n* takia, tähden, vuoksi Pyhän Kolminaisuuden persoonana on aina Poika, kuten monissa muissakin ilmaustyypeissä. Pojasta on käytetty nimityksiä *Herra, Kristus* ja *Jeesus Kristus*.

8.2.13 *Tunnustaa Kolminaisuuden persoona, turvautua Kolminaisuuden persoonaan, Kolminaisuuden persoonan varaan*

Tunnustaa K, turvautua K:an, K:n varaan -ilmaustyyppiin (3, RKE 4) kuuluvat muodot *tunnustavat Kristuksen* (1. Tess. 2:14), *Herraan turvautuen* (2. Tess. 3:4), *Kristukseen turvautumalla* (Gal. 2:17 RKE) ja *hänen varaansa* (Kol. 2:7). Myös nyt Pyhän Kolminaisuuden persoonana on aina Poika. Tunnustaminen, turvautuminen ja jättäytyminen ovat ikään kuin uskon ja luottamuksen konkreettisia ilmentymiä tekoina.

Inessiivin korvaustavassa *tunnustaa K* on vuoden 1938 käännöksessä kontekstina ollut *olla K:ssa*:

1. Tess. 2:14

R 1938 Sillä teistä, veljet, on tullut niiden *Kristuksessa Jeesuksessa* olevien Jumalan seurakuntain seuraajia, jotka ovat Juudeassa

R 1992 Näin te, veljet, pidätte esikuvananne Juudeassa olevia Jumalan seurakuntia, jotka *tunnustavat Kristuksen Jeesuksen*.

Ilmauksen *turvautua K:an* konteksti on ollut *pyrkiä vanhurskautumaan K:ssa* tai *luottaa K:ssa*. Korvaustavan *K:n varaan* yhteydessä kontekstina on ollut *rakentua, rakentaa*.

8.2.14 *Kolminaisuuden persoonan tuntemisessa, tuntemuksessa*

K:n tuntemisessa, tuntemuksessa (2, RKE 3) (Kol. 1:28, 1. Kor. 3:1, 1. Kor. 4:10 RKE) esiintyy kerran Kolossalaiskirjeessä ja kerran 1. Korinttilaiskirjeessä muodossa *K:n tuntemisessa*. Näiden lisäksi on 1. Korinttilaiskirjeessä vuoden 1989 Uuden testamentin käännösehdotuksessa ilmaus *K:n tuntemuksessa* (1. Kor. 4:10), mutta sitä ei ole hyväksytty vuoden 1992 Uuteen testamenttiin, vaan inessiivi on säilytetty. Pyhän Kolminaisuuden persoonana on aina ilmaustyyppin *K:n tuntemisessa, tuntemuksessa* yhteydessä Poika. Pojasta käytetty nimitys on *Kristus*.

Kolminaisuuden persoonan inessiiviä edeltävä sana on ollut vuoden 1938 käännöksessä nomini *täydellinen* (Kol. 1:28), *pieni lapsi* (1. Kor. 3:1) tai *älykäs* (1. Kor. 4:10), kun inessiivi on korvattu ilmaustyypillä *K:n tuntemisessa, tuntemuksessa*. Seuraavassa on esimerkki tyypistä *K:n tuntemisessa*:

Kol. 1:28

Novum 4 hina parastēsōmen panta anthrōpon teleion en *Khristō Iēsū*

R 1938 asettaaksemme esiin jokaisen ihmisen täydellisenä *Kristuksessa*

R 1992 jotta voisimme asettaa jokaisen ihmisen Jumalan eteen täysi-ikäisenä *Kristuksen tuntemisessa*.

Die Gute Nachricht die Bibel in heutigem Deutsch (1982) ja Good News for Modern Man (1971) käyttävät tässä 'yhteydessä'-tyyppisiä ilmauksia: *er durch die Verbindung mit Christus vollkommen wird; as a mature individual in union with Christ*. Tämä osoittaa tulkinnan vaikeutta. Täysi-ikäinen Kristuksen tuntemisessa ja täysi-ikäinen Kristuksen yhteydessä merkitsevät eri asioita. Esimerkiksi saksankielisen käännöksen voisi tulkita siten, että yhteys Kristukseen vaikuttaa sen, että ihmisestä tulee hengellisessä mielessä täysi-ikäinen.

Ilmaustyyppin *K:n tuntemisessa, tuntemuksessa* merkitys on melko lähellä merkitystä 'uskoa, luottaa Kolminaisuuden persoonaan', sillä voisihan täysi-ikäisyyden Kristuksen tuntemisessa ajatella merkitsevän tavallaan täysi-ikäisyyttä luottamuksessa Kristukseen: ihminen, joka tuntee enemmän Kristusta ja hänen luontoaan, myös luottaa enemmän häneen ja uskaltaa jättäytyä täydellisemmin hänen varaansa. Toisaalta Jeesus asettaa uskon esikuvaksi lapsen (Matt. 18:3; ks. myös esim. Sinnemäki 1994: 24). Halutessaan kasvaa täysi-ikäiseksi Kristuksen tuntemisessa ihmisen on siis luovuttava turhista järkeilyistä ja luotettava Jumalaan niin kuin lapsi luottaa omaan isäänsä. Hengellinen ikä ja ikävuosissa mitattava ikä merkitsevät Raamatussa eri asioita.

8.2.15 Muut ilmaustyypit

Pari kertaa inessiivi on uusimmassa raamatunkäännöksessä korvattu *K:sta osallisina* -ilmauksella (2, RKE 3). Osallisuutta Kristuksesta kuvaa Raamatussa muun muassa ehtoollinen: murtaessaan leivän yhdessä toisten usko-vaisten kanssa kristitty tulee osalliseksi Kristuksen ruumiista ja nauttiessaan ehtoollisviinin hän tulee osalliseksi Kristuksen verestä. Samalla kun kristitty on yksilönä osallinen Kristuksesta, hän on myös yhtä toisten kristittyjen kanssa: *me olemme kaikki tuosta yhdestä leivästä osalliset* (1. Kor. 10:17). Seuraavassa on esimerkki *K:sta osallisina* -ilmauksella korvaamisesta:

1. Kor. 15:22

R 1938 Sillä niinkuin kaikki kuolevat Adamissa, niin myös kaikki tehdään eläviksi *Kristuksessa*

R 1992 niin myös kaikki *Kristuksesta osallisina* tehdään eläviksi

K:sta osallisina -tyyppi esiintyy kerran Efesolaiskirjeessä (1:4), kerran 1. Korinttilaiskirjeessä (15:22) ja kerran vuoden 1989 Uuden testamentin käännösehdotuksessa 2. Korinttilaiskirjeessä (RKE 5:21). Toisen Korinttilaiskir-

jeen kohdassa inessiivi päätettiin vuoden 1992 käännöksessä säilyttää. *K:sta osallisina* -ilmaustyyppissä Pyhän Kolminaisuuden persoona on aina Poika. Pojasta käytetty nimitys on *Kristus* tai *hän*.

Kahdesti esiintyvät Kolminaisuuden persoonan inessiivin sijalla ilmaustyyppit *K:lta saanut, saaneet* (Kol. 4:17, *Herra*; Gal. 2:4, *Kristus Jeesus*), *K:n edessä* (1. Kor. 11:11, *Herra*; 1. Kor. 15:31, *Herramme Kristus Jeesus*), *K:n pyhä* (Fil. 1:1, *Kristus Jeesus*; Fil. 4:21, *Kristus Jeesus*) ja *antoi, antamalla meille K:n* (Ef. 2:7, *Kristus Jeesus*; 2. Tim. 1:9, *Kristus Jeesus*).

Ainoastaan kerran esiintyvät Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivin sijalla seuraavat ilmaukset ja ilmaustyyppit:

K:a totellen (Ef. 6:1, *Herra*)

K:n opetuksen perusteella (Room. 14:14 RKE, *Herra Jeesus*)

ylpeilemme K:sta (Fil. 3:3, *Kristus Jeesus*)

K:lle mieleen (Kol. 3:20, *Herra*)

lähtöisin K:sta (Joh. 3:21, *Jumala*)

K:lta tuleva (Ilm. 1:9, *Jeesus*)

K:n voimana (1. Tess. 1:5, *Pyhä Henki*)

K:n pyhäksi temppeliksi (Ef. 2:21, *Herra*)

K:n valoa (Ef. 5:8, *Herra*)

K:n taivaallisilla aarteilla (Ef. 1:3 RKE, *Kristus*)

K:n voittosaatossa (2. Kor. 2:14, *Kristus*)

K:n apostoli (1. Kor. 9:2, *Herra*)

K:n veressä (Ef. 1:7, *Kristus*)

K:n ylösnousemukseen (Apt. 4:2, *Jeesus*)

liittää Hengellään (Ef. 2:22, *Henki*)

kätketty K:an (Kol. 3:3, *Jumala*)

8.3 ESIMERKKEJÄ KÄÄNTÄMISEN ONGELMALLISUUDESTA

Joskus, kun inessiivi on vuoden 1992 käännöksessä tai vuoden 1989 käännösehdotuksessa korvattu, on jakeen sisältö myös muuttunut merkittävästi. Tällaisia jakeita, kuten Ef. 1:7, 1:10, 1:11, 2:13, 2:22, Room. 14:14 ja *liitetty K:n yhteyteen* -tapaukset, olen tuonut esille jo aiemmissa luvuissa. Mainitsen vielä kaksi esimerkkiä osoitukseksi kääntämisen ongelmallisuudesta.

Kohdassa 1. Tim. 3:13 vuoden 1992 käännökseen on otettu *julistaa*-verbi, jota ei ollut vuoden 1938 käännöksessä eikä kreikankielisessä alkutekstissä:

1. Tim. 3:13

Novum hoi gar kalōs diakonēsantes bathmon heautois kalon peripoiūntai kai pollēn perrēsian en pistei tē *en Khrīstō Iēsū*.

R 1938 Sillä ne, jotka ovat hyvin palvelleet, saavuttavat itselleen kunnioitettavan aseman ja suuren pelottomuuden uskossa, *Kristuksessa Jeesuksessa*.

R 1992 Ne, jotka hoitavat virkansa hyvin, saavat arvostetun aseman ja voivat rohkeasti julistaa *uskoa Kristukseen Jeesukseen*.

Julistaa-verbi tuo tekstiin merkityksen 'rohkeuden kertoa uskosta Kristukseen tai osoittaa elämällään uskoa Kristukseen'. Lisäksi uuden käännöksen jakeesta voi saada käsityksen, että rohkeus jollakin tavalla tulee arvostetusta asemasta. Sen sijaan vuoden 1938 käännöksessä pelottomuus Kristuksessa Jeesuksessa tarkoittaa jotakin enemmän kuin rohkeutta julistaa. Pelottomuus Kristuksessa voi olla esimerkiksi rohkeutta tehdä valintoja, joita ei ilman Kristusta voisi tehdä. Englanninkielinen käännös Good News for Modern Man (1971) käyttää ilmausta *are able to speak boldly about their faith in Christ Jesus*. Siinä rohkeus nimenomaan puhua uskosta korostuu selvästi.

Kääntämisen kannalta mutkikas on myös seuraava kohta:

Ef. 1:4

Novum 4: kathōs ekseleksato hēmas *en autō* pro katabolēs kosmū einai hēmas hagiūs kai amōmūs katenōpion autu en agapē autū en agapē

Tässä kohdassa on kolme tärkeää elementtiä: Jumala valitsi rakkaudessaan meidät / olemaan pyhiä Jumalan edessä / Kristuksessa. Vuoden 1938 käännöksessä Ef. 1:4 on ilmaistu seuraavasti:

R 1938 niinkuin hän ennen maailman perustamista oli *hänessä* valinnut meidät olemaan pyhät ja nuhteettomat hänen edessään, rakkaudessa

Tämän käännöksen ymmärtämistä vaikeuttavat *hän*-pronominien epäselvät viittaussuhteet. On vaikeaa esimerkiksi hahmottaa, kenen edessä tulisi olla pyhä. *Hänessä* näyttäisi viittaavan lähinnä *valita*-verbiin. Vuoden 1989 käännösehdotuksessa kohta on käännetty

RKE 1989 Jo ennen maailman luomista hän on valinnut meidät olemaan edessään pyhiä ja nuhteettomia *Kristuksesta osallisina*.

Nyt viittaussuhteet ovat selvät, mutta alkutekstissä ensimmäinen *en autō* tuntuisi viittaavan *valita*-verbiin. Tässä sen on tulkittu viittaavan lähinnä adjektiiveihin *pyhä* ja *nuhteeton*, kun *en* + datiivi -rakenne on käännetty ilmauksella *Kristuksesta osallisina*.

Vuoden 1992 käännökseen on otettu mukaan ensimmäisen *en autō* -ilmauksen molemmat viittaukset, siis viittaus *valita*-verbiin ja adjektiiveihin *pyhä* ja *moitteeton*:

R 1992 Jo ennen maailman luomista hän on valinnut meidät *Kristuksessa* olemaan edessään pyhiä ja nuhteettomia *Kristuksesta osallisina*.

Koskenniemi on ottanut Uuden testamentin käännösehdotuksessa kantaa kyseiseen raamatunkohtaan kannattamalla siinä inessiivi-ilmauksen säilyttämistä (RKE 1989: 523).

9 UUDEN KÄÄNNÖKSEN ILMAUSTEN SEMANTTISET SYVÄRAKENTEET

9.1 X KUULUU KOLMINAISUUDEN PERSOONALLE

Edellä esittelin niitä ilmaustyyppjä, joita on käytetty Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivin sijalla vuoden 1992 Uudessa testamentissa ja vuoden 1989 käännösehdotuksessa. Tarkastelin jo hieman ilmausten semantiikkaa, mutta seuraavissa alaluvuissa poraudun syvemmälle ja pohdin, millaisia ydinmerkityksiä pintarakenteen ilmauksilla voisi olla ja olisiko mahdollista jakaa näiden ydinmerkitysten perusteella uuden käännöksen ratkaisut jonkinlaisiin semanttisiin luokkiin. Semanttisella ryhmällä tarkoitan siis jatkossa uuden käännöksen ilmausten semanttista syvärakennetta, sitä alkuperäistä ydinmerkitystä, jonka pohjalta uuden käännöksen ratkaisut on ilmeisesti pyritty tekemään. Dynaamisessa menetelmässähän perustana ovat nimenomaan syvärakenteen lauseet (Ingo 1990: 113).

Ilmaustyyppit *K:n yhteydessä, yhteyteen jne., K:n oma, omat, K:sta osallisina* ja *K:n pyhä, K:n armo, voima jne. (K:n pyhä, K:n apostoli, K:n pyhä temp-peli ja K:n armo, K:n voima, K:n valo, K:n taivaalliset aarteet, K:n voit-tosaatto, K:n ylösnousemus)* kuvaavat kaikki ainakin jossain määrin omis-tussuhdetta, esim.

2. Kor. 12:2

R 1938 Tunnen miehen, joka on *Kristuksessa*

R 1992 Tunnen erään *Kristuksen oman*

Fil. 4:21

R 1938 Tervehdys jokaiselle pyhälle *Kristuksessa Jeesuksessa*.

R 1992 Tervehtikää kaikkia *Kristuksen Jeesuksen pyhiä*.

Niillä näyttäisi siis olevan yhteinen ydin, jota voisi kuvata lauseella 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle'. Kuitenkin ilmausten merkityksissä on myös vivahde-eroja. Kaikki *K:n yhteydessä, yhteyteen* jne., *K:n oma, omat; K:sta osallisina* ja *K:n pyhä, K:n armo, voima* jne. -ilmaukset eivät uudessa käännöksessä välttämättä viittaa alkuperäisrakenteen merkitykseen 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle'. Osan ydinmerkitykseksi voitaisiin katsoa myös esimerkiksi 'Kristus on välikappale' tai 'Kristus on lähde'. Kohdassa Ef. 3:12 (R 1992) 'välikappale'-tulkinta olisi hyvinkin mahdollinen:

Ef. 3:12

Novum 4 *en hō* ekhomen tēn parrēsian kai tēn prosagōgēn en pepoithēsei dia tēs pisteōs autū.

R 1938 *jossa* [Jeesus] meillä, uskon kautta häneen, on uskallus ja luottavainen pääsy Jumalan tykö.

R 1992 *Kristuksen omina* ja häneen uskoen voimme rohkeasti ja luottavaisina lähestyä Jumalaa.

Esimerkissä Kristuksen voitaisiin ajatella olevan välikappale Jumalan ja ihmisen välillä: ihminen tarvitsee Kristusta ja Kristukselle kuulumista voidakseen lähestyä rohkeasti Jumalaa (ks. Joh. 14:6). Yhtä hyvin voidaan tiettenkin lähteä myös pelkästään syvämerkityksestä 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle'. Semanttisista ryhmistä 'Kristus on välikappale' ja 'Kristus on lähde' kerron myöhemmin omilla luvuissaan.

Myöskään ilmausten *K:n yhteydessä, yhteyteen* jne. ja *K:sta osallisina* ei voida itsestään selvästi sanoa vastaavan syvärakennetta 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle'. Oikeastaan ryhmään 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle' kuuluvat selkeästi vain *K:n oma, omat* -tapaukset, mutta eivät aina nekään, kuten Efesolaiskirjeen esimerkki osoittaa. Ilmauksissa *K:n yhteydes-*

sä, yhteyteen jne. korostuu ihmisen yhteys Kolminaisuuden persoonaan. Inessiivin merkitys näyttäisi siis tällöin tulkitun lokaaliseksi, mutta ei kuitenkaan mystiseksi (Peura 1989: 487). *Kristuksesta osallisina* -ilmauksesta assosioituu osallisuus kaikesta siitä, mitä Kristuksessa on: osallisuus Kristuksen elämästä, kuolemasta, rakkaudesta, ilosta jne. Vaikka ilmausten *K:n oma*, *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne. ja *K:sta osallisina* välillä näyttäisikin olevan hiuksenhieno ero, ovat niiden merkitykset kuitenkin hyvin lähellä toisiaan.

Inessiivin korvaavat ilmaustyytit kuuluvat ydinmerkityksen 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle' piiriin seuraavasti: *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne. 16 (RKE 25), *K:n oma*, *omat* 9 (RKE 13), *K:sta osallisina* 2 (RKE 3), *K:n pyhä*, *armo*, *voima* jne. 6 (RKE 7) kertaa. Kaiken kaikkiaan inessiivin korvaavia ilmauksia, joiden mukaan alkuperäisrakenteen merkitys olisi 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle', on vuoden 1992 Uudessa testamentissa 33 (RKE 48). Nämä ilmaukset ovat siis melko yleisiä.

Ryhmän 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle' korvaustapoja esiintyy Uuden testamentin kirjoissa vuoden 1992 Raamatussa seuraavasti:

Filippiläiskirjeessä 6 (RKE 9), *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne., *K:n oma*, *omat*, *K:n pyhä*, *armo*, *voima* jne.

Kolossalaiskirjeessä 2, *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne.

1. Johanneksen kirjeessä 1, *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne., *K:n pyhä*, *armo*, *voima* jne.

2. kirje Timoteukselle 2, *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne., *K:n oma*, *omat*

1. Tessalonikalaiskirje 4 (RKE 5), *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne., *K:n oma*, *omat*,

2. Tessalonikalaiskirje 1 (RKE 2), *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne., (*K:n oma*, *omat*)

1. Pietarin kirje 1, *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne.

Galatalaiskirje (RKE 2), *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne.

Efesolaiskirje 5 (RKE 7), *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne., *K:sta osallisina*, *K:n pyhä*, *armo*, *voima* jne.

Roomalaiskirje 3 (RKE 7), *K:n yhteydessä*, *yhteyteen* jne., *K:n oma*, *omat*

1. Korinttilaiskirje 5 (RKE 6), *K:n yhteydessä, yhteyteen jne., K:n oma, omat, K:sta osallisina*
  2. Korinttilaiskirje 1 (RKE 2), *K:n oma, omat, K:sta osallisina*
- Ilmestyskirja 1, *K:n oma, omat*
- Apostolien teot 1, *K:n pyhä, armo, voima jne.*

Tavallisin konteksti, jossa ryhmän 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle' ilmausta on käytetty, on *olla K:ssa* tai *elämä K:ssa*. Myös tarkastelemissani englannin-, saksan- ja ruotsinkielisissä raamatunkäännöksissä on *K:n yhteydessä, yhteyteen jne., K:n oma, omat, K:sta osallisina* ja *K:n pyhä, K:n armo, voima jne.* -tyyppisiä ilmauksia (esim. *belong to, mit Christ verbunden sein*) käytetty usein niissä kohdissa, joissa vuoden 1992 raamatun-suomennoksessakin on semanttista syvärakennetta 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle' vastaava pintarakenteen ilmaus. Sen sijaan Uuden testamentin nykysuomeksi (1972) kehotus *olkaa aina iloisia uskossanne* kertoo Kristukselle kuulumisesta epäsuoremmin kuin vuoden 1989 käännösehdotuksessa ollut kehotus *iloitkaa aina Herran omina* (ks. Fil. 3:1, Fil. 4:4).

9.2 X ON KOLMINAISUUDEN PERSOONAN ALAISUUDESSA

Sellaisten vuoden 1992 Uudessa testamentissa esiintyvien inessiivin korvaavien ilmaustyyppien kuin *K:n palvelija, palvelijat jne., K:n työ* ja *K:a totellen* ydinmerkitys voitaisiin ilmaista lauseella 'X on Kolminaisuuden persoonan alaisuudessa'. Tällöin alkuperäisen rakenteen merkitykseksi olisi ymmärretty alamaisuussuhde, esim.

Room. 16:10

R 1938 koetuksenkestäneelle *Kristuksessa*.

R 1992 joka on koeteltu *Kristuksen palvelija*.

Kol. 4:7R 1938 minun kanssapalvelijani *Herrassa*.R 1992 työtoverini *Herran työssä*.**Ef. 6:1**R 1938 Lapset, olkaa vanhemmillenne kuuliaiset *Herrassa*R 1992 Lapset, olkaa vanhemmillenne kuuliaisia *Herraa totellen*

Ryhmään 'X on Kolminaisuuden persoonan alaisuudessa' kuuluvien ilmausten semantiikka on huomattavasti selvempi kuin ryhmään 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle' kuuluvien siinä mielessä, että ilmaustyyppien *K:n palvelija, palvelijat* jne., *K:n työ* ja *K:a totellen* merkitykset ovat hyvin lähellä toisiaan. Tarkastelemissani vieraskielisissä käännöksissä *K:n palvelija* -tyyppisiä ilmauksia käytetään *en* + dativi -rakenteen tilalla harvoin.

Ilmaustyyppeihin, joiden mukaan alkuperäisrakenteen merkitykseksi voitaisiin ajatella 'X on Kolminaisuuden persoonan alaisuudessa', kuuluu yhteensä noin 15 ilmausta: *K:n palvelija, palvelijat* jne. 9, *K:n työ* 5, *K:a totellen* 1. Harvinaisin tämän semanttisen ryhmän inessiivin korvaustavoista on siis *K:a totellen*, joka esiintyy kerran Efesolaiskirjeessä. On myös huomattava, että kaikki tämän ryhmän ilmaukset on aina hyväksytty vuoden 1992 Uuteen testamenttiin, kun niitä on vuoden 1989 käännösehdotuksessa ehdotettu.

Inessiivin korvaavia ilmauksia, joiden semanttiseksi syvärakenteeksi voitaisiin katsoa 'X on Kolminaisuuden persoonan alaisuudessa', esiintyy vuoden 1992 käännöksessä seuraavasti:

Filippiläiskirjeessä 2, *K:n palvelija, palvelijat* jne.Kolossalaiskirjeessä 1, *K:n työ*Efesolaiskirjeessä 2, *K:n työ, K:a totellen*1. Korinttilaiskirjeessä 1, *K:n palvelija, palvelijat* jne.2. Korinttilaiskirjeessä 3, *K:n palvelija, palvelijat* jne., *K:n työ*Roomalaiskirjeessä 6, *K:n palvelija, palvelijat* jne., *K:n työ*

Roomalaiskirjeen kaikki tapaukset ovat luvusta 16. On epäilty, että luku 16 ei alkuaan kuuluisi Roomalaiskirjeeseen. Tätä väitettä on perusteltu muun muassa sillä, että lukuisat tervehdykset tuntuvat sopivan huonosti tuntemattomalle seurakunnalle osoitettuun kirjeeseen. (Diderichsen 1972 a: 273.) Toisaalta on mahdollista, että Paavali on tervehdyksillä tahtonut solmia suhteita seurakuntaan (Lohse 1986: 62).

9.3 X USKOO KOLMINAISUUDEN PERSOONAAN

Joskus alkuperäisen rakenteen merkitykseksi on tulkittu uskonsuhde: 'X uskoo tai luottaa Kolminaisuuden persoonaan' (22, RKE 23). Tämä ydinmerkitys on hyvin lähellä merkitystä 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle': se, joka uskoo Kristukseen, myös kuuluu hänelle. Pintarakenteessa semanttinen ydin 'X uskoo Kolminaisuuden persoonaan' on uusimmassa raamatunkäynnöksessä voitu esittää muun muassa ilmauksilla *ylpeillä K:sta* (1), *K:n varaan* (1), *tunnustaa K* (1), *turvautua K:an* (1) tai tietenkin *uskoa / luottaa K:an* (18, RKE 19). Seuraavassa on esimerkkejä:

Fil. 3:3

R 1938 ja kerskaamme *Kristuksessa Jeesuksessa*, emmekä luota lihaan

R 1992 *ylpeilemme Kristuksesta Jeesuksesta* emmekä luota mihinkään omaamme

1. Tess. 2:14

R 1938 Sillä teistä, veljet, on tullut niiden *Kristuksessa Jeesuksessa* olevien Jumalan seurakuntain seuraajia, jotka ovat Juudeassa.

R 1992 Näin te, veljet, pidätte esikuvananne Juudeassa olevia Jumalan seurakuntia, jotka *tunnustavat Kristuksen Jeesuksen*.

1. Kor. 15:18

R 1938 *Kristuksessa* nukkuneetkin

R 1992 nekin, jotka ovat nukkuneet pois *Kristukseen uskoen*

Sävyeroja ilmauksilla on runsaasti. Ylpeileminen, jonkun varaan jättäytyminen, tunnustaminen ja turvautuminen vaativat aktiivisempaa toimintaa kuin uskomisen ja luottaminen. Kuitenkin kaikki nämä asiat perustuvat uskoon tai luottamukseen. *Ylpeillä K:sta ja tunnustaa K* ovat tässä semanttisessa ryhmässä vaikeammin tulkittavia kuin *K:n varaan, turvautua K:an* ja varsinkin *uskoa* tai *luottaa K:an*. *Ylpeillä K:sta* voisi mahdollisesti muodostaa myös oman semanttisen ryhmänsä, mutta koska sen merkityssisältö on hyvin lähellä merkitystä *uskoa K:an*, sijoitin sen tähän yhteyteen. Kohdan 1. Tess. 2:14 alkuperäisen sanoman tulkinta on erityisen vaikeaa. Uusimpaan käännökseen on valittu ilmaus *tunnustavat Kristuksen Jeesuksen*, mutta esimerkiksi Good News for Modern Man (1971) käyttää ilmausta *belong to*. Voitaisiin myös ajatella, että *en Khrīstō* olisikin tässä kohden subjekti pikemmin kuin objekti ja kyse olisi seurakunnista, "jotka Jeesus Kristus on pyhittänyt / ostanut omikseen" (Suihkonen 1996: 272).

Ilmaustyyppi *turvautua K:an* esiintyy toisenkin kerran inessiivin sijalla vuoden 1989 käännösehdotuksessa, mutta tällöin syvärakenteeksi voisi ajatella myös merkityssisällön 'Kristus on lähde':

Gal. 2:17

Novum 4 ei de dzētūntes dikaiōthēnai *en Khrīstō* heurethēmen kai autoi hamartōloi

R 1938 Mutta jos meidät itsemmekin, pyrkiessämme vanhurskautumaan *Kristuksessa*

RKE 1989 Mutta jos meidätkin, jotka tahdomme tulla vanhurskaiksi *turvautumalla Kristukseen*

R 1992 Mutta jos meidätkin, jotka tahdomme tulla vanhurskaiksi *Kristuksessa*

Inessiivin korvaavia ilmauksia, joiden mukaan alkuperäisrakenteen merkitys olisi 'X uskoo Kolminaisuuden persoonaan', esiintyy uusimmassa käännöksessä seuraavasti:

Filippiläiskirjeessä 4, *uskoa / luottaa K:an, ylpeillä K:sta*

Kolossalaiskirjeessä 4, *uskoa / luottaa K:an, K:n varaan*

1. Tessalonikalaiskirjeessä 2, *uskoa / luottaa K:an, tunnustaa K*

2. Tessalonikalaiskirjeessä 1, *turvautua K:an*

Galatalaiskirjeessä 2, *uskoa / luottaa K:an*

Efesolaiskirjeessä 3 (RKE 4), *uskoa / luottaa K:an*

Roomalaiskirjeessä 1, *uskoa / luottaa K:an*

1. Korinttilaiskirjeessä 3, *uskoa / luottaa K:an*

1. kirjeessä Timoteukselle 1, *uskoa / luottaa K:an*

2. kirjeessä Timoteukselle 1, *uskoa / luottaa K:an*

Tarkastelen kahta esimerkkiä hieman lähemmin semanttiselta kannalta.

Ensimmäinen esimerkki puhuu kasvattajista:

1. Kor. 4:15 a)

R 1938 Vaikka teillä olisi kymmenentuhatta kasvattajaa *Kristuksessa*

R 1992 Vaikka teillä *Kristukseen uskovina* olisi tuhansia kasvattajia

Vuoden 1938 käännöksestä ei käy selville, että puhutellut ovat Kristukseen uskovia, vaan kohta voitaisiin tulkita monella eri tavalla. Yksi tulkintamahdollisuus on, että kasvattajat kasvattavat puhuteltuja Kristuksen tuntemisessa. Kohta voitaisiin myös ymmärtää siten, että kasvattajat ovat Kristukseen uskovia. Vuoden 1992 käännöksessä tulee tästä jakeesta sen sijaan selvästi esille, että puhutellut ovat Kristukseen uskovia ja heillä on kasvattajia, jotka kasvattavat heitä tuntemaan Kristuksen paremmin. Merkitys on siis muuttunut, kun määrite on vaihtanut pääsanaa. Englanninkielisessä käännöksessä Good News for Modern Man (1971) kohta on ilmaistu *ten thousand guardians in your life in Christ*.

Toinen esimerkki on samasta 1. Korinttilaiskirjeen jakeesta:

1. Kor. 4:15 b)

R 1938 Minä teidät synnytin evankeliumin kautta *Kristuksessa Jeesuksessa*

R 1992 Minähän teidät olen evankeliumia julistamalla synnyttänyt *Kristukseen Jeesukseen uskoviksi*

Vuoden 1938 käännöksen lukija voi tulkita tämän kohdan inessiivin tarkoitettavan 'Kristuksen nimessä', 'Kristuksen antamalla voimalla' tai että 'puhuja oli Kristuksen yhteydessä ja synnytti puhutellut evankeliumin kautta'. Uudessa käännöksessä puolestaan korostuu, että puhutelluista on tullut Kristukseen uskovia. Käännös ei sisällä sellaista merkitystä, että puhuja on Kristuksen yhteydessä.

9.4 X TUNTEE KOLMINAISUUDEN PERSOONAN

Kolme kertaa inessiivi on korvattu vuoden 1992 Uudessa testamentissa tai vuoden 1989 käännösehdotuksessa ilmauksella *K:n tuntemisessa* tai *tuntemuksessa*, jonka mukaan alkuperäisen rakenteen merkitys olisi 'X tuntee Kolminaisuuden persoonan' (2, RKE 3). Tapauksista kaksi on 1. Korinttilaiskirjeessä (3:1, 4:1 RKE) ja yksi Kolossalaiskirjeessä (1:28). Kolminaisuuden persoonan inessiiviä edeltävä sana on näissä kohdissa ollut vuoden 1938 käännöksessä nomini: *lapsille Kristuksessa* (1. Kor. 3:1), *älykkäitä Kristuksessa* (1. Kor. 4:10) tai *täydellisenä Kristuksessa* (Kol. 1:28):

1. Kor. 3:1

R 1938 niinkuin pienille lapsille *Kristuksessa*

R 1992 niille jotka ovat *Kristuksen tuntemisessa* vielä pikkulapsia

1. Kor. 4:10

R 1938 me olemme houkkia Kristuksen tähden, mutta te älykkäitä
Kristuksessa

RKE 1989 Me olemme hulluja Kristuksen tähden, te viisaita *Kristuksen tuntemuksessa*

R 1992 Me olemme hulluja Kristuksen tähden, te viisaita *Kristuksessa*

Lukija voi ymmärtää ilmauksen *älykäs Kristuksessa* samaan tapaan kuin ilmauksen *viisas* esimerkiksi *matematiikassa*, siis *matematiikan tuntemuksessa*. Tämä tulkintatapa on valittu silloin, kun inessiivi on korvattu ilmauksella *Kristuksen tuntemisessa / tuntemuksessa*. Eri käännöksissä kohdat on tulkittu eri tavoin. Esimerkiksi 1. Kor. 4:10 on saksankielisessä käännöksessä *Die Gute Nachricht Die Bibel in heutigem Deutsch* (1982) ilmaistu *durch Christus klug*. Englanninkielisessä Raamatussa *Good News for Modern Man* (1971) on *wise in Christ* -ilmaus. Kreikan *en + datiivi* -rakenteen kääntäminen ei ole yksiselitteistä. Alkutekstin ilmauksen *fronimoi en Khristō* voitaisiin ajatella tarkoittavan myös Kristuksen antamaa älykkyyttä tehdä oikeita ratkaisuja ja kääntää ilmauksella *älykkäitä Kristuksen tähden*. Edellä on kuitenkin juuri ollut *mōroi dia Khriston* -ilmaus, joka on suomennettu ilmauksella *hulluja* tai *houkkia Kristuksen tähden*.

Ilmaustyyppien esittelyn yhteydessä mainitsin ilmaustyyppin *K:n tuntemisessa, tuntemuksessa* olevan ainakin joissakin konteksteissa lähellä ydinmerkitystä 'uskoa, luottaa Kolminaisuuden persoonaan'. Esimerkiksi täysi-ikäisyyden Kristuksen tuntemisessa voitaisiin ajatella merkitsevän tavallaan täysi-ikäisyyttä luottamuksessa Kristukseen: jos ihminen tuntee paremmin Kristusta ja hänen luontoaan, hänen on helpompi myös luottaa häneen.

9.5 X KÄYTTÄÄ KOLMINAISUUDEN PERSOONAN ARVOVALTAA

Kun inessiivi on korvattu ilmaustyyppillä *Kristuksen nimessä, nimissä, nimeen*, on alkuperäisen rakenteen merkitykseksi todennäköisesti ymmärretty 'X käyttää Kolminaisuuden persoonan arvovaltaa':

Room. 9:1

R 1938 Minä sanon totuuden *Kristuksessa*, en valhettele

R 1992 Vakuutan *Kristuksen nimessä* että puhun totta

1. Tess. 4:1

R 1938 pyydämme teitä ja kehoitamme *Herrassa Jeesuksessa*

R 1992 Mutta *Herran Jeesuksen nimessä* pyydämme ja kehotamme

Vetoaminen Kristuksen nimeen yleensä merkitsee, että puhuja ja mahdollisesti myös kuulija uskoo Kristukseen, mikä epäsuorasti tuo lähelle myös merkityksen 'X uskoo Kolminaisuuden persoonaan'.

Kristuksen nimessä, nimissä, nimeen -ilmaustyyppi esiintyy vuoden 1992 käännöksessä Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivin sijalla seuraavasti:

1. Tessalonikalaiskirjeessä 2, *K:n nimessä, nimissä*

2. Tessalonikalaiskirjeessä 1, *K:n nimessä*

Efesolaiskirjeessä 1, *K:n nimeen*

Roomalaiskirjeessä 1, *K:n nimessä*

Myös vieraskielisissä käännöksissä 'nimessä'-ilmaukset ovat yleisiä kreikan *en* + Kolminaisuuden persoona -rakenteen tilalla.

Hengellisessä kielessä *K:n nimessä* -tyyppisiä ilmauksia käytetään runsaasti. Esimerkiksi rukoukset pappi päättää usein sanoihin *Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen*. Jeesus itse kehotti pyytämään asioita Isältä hänen nimes-

sään (Joh. 16:24). Jeesus on myös sanonut, että hänelle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä (Matt. 28:18). Lisäksi Raamatussa puhutaan muun muassa kokoontumisesta Kristuksen nimessä (Matt. 18:20).

9.6 KOLMINAISUUDEN PERSOONAN MIELESTÄ JA X VOI ESITTÄÄ JOTAKIN ANSIONAAN KOLMINAISUUDEN PERSOONALLE

K:n edessä -ilmausta on käytetty vuoden 1992 käännöksessä inessiivin korvaamisessa kahdesti. Näissä tapauksissa on kyseessä aivan eri merkitykset samalle ilmaukselle.

Kohdassa **1. Kor. 11:11** ilmauksen *Herran edessä* merkitykseksi lukija voisi ajatella 'Kristuksen mielestä'. Päivänsalo on huomauttanut kohtaan 1. Kor. 11:11 viitaten, että ilmauksen *Herran edessä* voi ymmärtää tarkoittavan paitsi Herran eteen tietoisesti käyviä uskovia, myös muita ihmisiä, koska kaikki ovat tavallaan "Herran edessä" (Päivänsalo 1993: 212). Vuoden 1938 käännöksen kohta on vaikeasti tulkittavissa:

Novum 3 plēn ūte anēr khōris gynaikos ūte gynē khōris andros *en kyriō*
R 1938 *Herrassa* ei kuitenkaan ole vaimoa ilman miestä
R 1992 *Herran edessä* ei kuitenkaan ole naista ilman miestä

Eri raamatunkäännöksissä *en* + datiivi -rakenne onkin käännetty tässä hyvin-kin toisistaan poikkeavin tavoin, esim. *i gemenskapen med Herren* (Den goda nyheten, 1972), *In God's plan* (The New Life Testament, 1969), *Herran seurakunnassa* (Uusi testamentti nykysuomeksi, 1972). Ilmaus *Herran edessä* tuo mieleen suomalaisista Vanhan testamentin käännöksistä ja uskonnollisesta kielestä tutun *kasvojen edessä* -ilmaustyyppin. *Kasvojen edessä / edestä / eteen* -ilmaustyyppiä suomalaisissa käännöksissä on tutkinut Maria Kela (ks. Kela 1998: 44).

Selkeämmin 'Kolminaisuuden persoonan mielestä' on inessiivin korvaavan ilmauksen *K:lle mieleen* ydinmerkitys: 'K:n mielestä jokin on hyvä'.

Kol. 3:20

R 1938 se on otollista *Herrassa*.

R 1992 se on *Herralle mieleen*.

Kohdassa **1. Kor. 15:31** ilmauksen *K:n edessä* voitaisiin puolestaan katsoa merkitsevän sitä, että kirjoittaja esittää jotakin ansionaan Kolminaisuuden persoonalle:

R 1938 olette minun kerskaukseni *Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme*

R 1992 te olette minun ylpeyteni *Herramme Jeesuksen Kristuksen edessä*

9.7 KOLMINAISUUDEN PERSONA TEKEE TAI VAIKUTTAA JOTAKIN

Tähän saakka esitellyistä inessiivin korvaustavoista suurimmassa osassa näkökulma on ollut melko ihmiskeskeinen: X eli ihminen uskoo, tuntee, vetoaa jne. Poikkeuksena on ollut ryhmä 'Kolminaisuuden persoonan mielestä', jossa Kolminaisuuden persoonan voisi ajatella olevan ikään kuin kokijan roolissa. Kuitenkin eniten inessiivin tilalle valituissa ilmauksissa (mikäli käännösehdotusta ei lasketa mukaan) on sellaisia, joiden mukaan alkuperäisrakenteen merkitykseksi on ymmärretty 'Kolminaisuuden persona tekee tai vaikuttaa jotakin'. Näissä tapauksissa näkökulma on siis kolminaisuuden-persoonakeskeinen: Kolminaisuuden persona on tekijä, aktiivinen toimija, esim.

Kol. 1:17

R 1938 *hänessä* pysyy kaikki voimassa.

R 1992 *hän pitää* kaiken koossa.

1. Kor. 12:3

R 1938 ettei kukaan voi sanoa: "Jeesus olkoon Herra", paitsi *Pyhässä Hengessä*.

R 1992 Kukaan ei myöskään voi sanoa: "Jeesus on Herra", muuten kuin *Pyhän Hengen vaikutuksesta*.

Varsinkin Kolossalaiskirjeen kohdassa vuoden 1938 ja 1992 käännösten merkitykset poikkeavat selvästi toisistaan. Vuoden 1938 käännös jättää lukijan tulkinnoille enemmän tilaa kuin vuoden 1992 käännös, jossa Kristuksen on tulkittu aktiivisesti pitävän kaikkea koossa.

Toimivaksi persoonaksi Kolminaisuuden persoona on uusimmassa käännöksessä saatu korvaamalla inessiivi ilmauksella *Kristuksen voimasta, Kristuksen vaikutuksesta, K:n avulla, K:lta saanut, saaneet, K:n takia, tähden, vuoksi, K:n johdatuksesta, lähtöisin K:sta, K:lta tuleva*, agenttirakenteella tai tekemällä Kolminaisuuden persoonasta subjekti. Ydinmerkityksen 'X tekee tai vaikuttaa jotakin' piiriin katsomiani ilmauksia on vuoden 1992 Raamatussa yhteensä noin 49, ehdotuksessa 53. Ylivoimaisesti useimmin Kolminaisuuden nimestä on tehty subjekti. Inessiivin korvaustapoja, joiden syvärakenteen voisi ajatella olevan 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin', on ainakin yksi suurimmassa osassa Uuden testamentin kirjoja. Paavalin kirjeestä Tiitukselle, Hebrealaiskirjeestä, Pietarin kirjeistä, Johanneksen kirjeistä ja Jaakobin kirjeestä ilmaukset puuttuvat. Eniten ilmauksia on 1. Korinttilaiskirjeessä (7, RKE 8), Roomalaiskirjeessä (6) ja Efesolaiskirjeessä (5, RKE 9). Ilmestyskirjassa ja Kirjeessä Filemonillekin ilmauksia on yllättävän paljon (4).

Kun Kolminaisuuden persoona on inessiivissä, lukija voi tulkita hänet ei-toimivaksi ja lokaaliseksi. Myös 'Kristuksen nimessä' -tulkinta on mahdollinen. Kuten edellä mainitsin, agenttirakenne on uudessa raamatunkäännöksessä yksi tapa saada Kolminaisuuden persoonasta lauseen toimiva persoona. Tarkastelen tässä lähemmin tämän korvaustavan esimerkkiä:

Room. 9:1

R 1938 sen todistaa minulle omatuntoni *Pyhässä Hengessä*

R 1992 *Pyhän Hengen valaisema* omatuntoni todistaa, etten valehtele

Vuoden 1938 käännöksessä voidaan katsoa inessiivin liittyvän lähinnä *todistaa*-verbiin. Silloin inessiivi tarkoittaisi Pyhän Hengen 'nimessä' tai 'kautta'. Lisäksi ilmaus voitaisiin tulkita siten, että omatunto on Pyhän Hengen valaisema. Mahdollisuuksia on siis monia. Joka tapauksessa vuoden 1938 käännöksessä Pyhä Henki näyttää toimimattomalta persoonalta, kun taas vuoden 1992 käännöksessä sekä Pyhä Henki että omatunto toimivat. Englanninkielisessä Raamatussa *Good News for Modern Man* (1971) kohta on käännetty agenttirakenteella: *my conscience, ruled by the Holy Spirit, also assures me that*. Saksankielisessä Raamatussa *Die Gute Nachricht die Bibel in heutigem deutsch* (1982) kohta on puolestaan käännetty ilmauksella *auch mein Gewissen, in dem der heilige Geist zu mir spricht*. Siinä omatunto on paikka, jossa Pyhä Henki puhuu.

Suunnilleen samat tulkinnat kuin agenttirakenteella korvaamisessa sopivat myös ilmaukseen, jossa Kolminaisuuden persoonan nimestä on tehty subjekti:

2. Kor. 3:14

R 1938 vasta *Kristuksessa* se [peite] katoaa

R 1992 vasta *Kristus* sen poistaa

Uudemmassa käännöksessä Kristus aktiivisesti poistaa peitteen, kun taas vuoden 1938 käännöksessä peite ikään kuin mystisesti katoaa Kristuksen nimessä tai yhteydessä. Sijakieliopin termein uuden käännöksen ratkaisussa voitaisiin puhua ergatiivista, aiheuttajasta. Vuoden 1938 ilmaus sen sijaan muistuttaisi lokatiivia. Sijakieliopissa sija edustaa nominin roolia lauseessa (Siro 1975: 18).

Vuoden 1992 Uuden testamentin käännöksessä esiintyvät myös sellaiset Kolminaisuuden persoonan inessiivin korvaustavat kuin *K:n välityksellä* (Kol. 1:16) ja *K:n ansiosta* (Apt. 13:39). Nämä tyypit muistuttavat paljon edellä esitettyjä, mutta sijoittaisin ne kuitenkin semanttiseen yhteyteen 'Kristus on lähde' tai 'Kristus on välikappale'. Kolossalaiskirjeen kohdassa puhutaan siitä, että Jumala on luonut kaiken Kristuksen välityksellä. Sen mukaan Jumala on siis käyttänyt Kristusta välikappaleenaan luodessaan maailman. Apostolien teoissa taas kerrotaan ihmisen tulevan vanhurskaaksi Kristuksen ansiosta. Myös korvaustavan *K:lta saanut, saaneet* (Kol. 4:17, Gal. 2:4) näkökulma on hieman erilainen kuin muiden ryhmän 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin' ilmausten, sillä siinä näkökulma on ihmisessä, saajassa. Kuitenkin Kolminaisuuden persoona on ilmauksessa se, joka toimii, antaa.

Ilmaustyyppit, joiden mukaan alkuperäisrakenteen merkitys olisi 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin', on mahdollista jakaa sellaisiin, joissa Kolminaisuuden persoona aktiivisesti tekee jotakin, ja sellaisiin, joissa hän passiivisesti aiheuttaa tai vaikuttaa jotakin. Ensin mainittuun ryhmään kuuluu osa ilmaustyypeistä, joissa inessiivi on korvattu agenttirakenteella tai tekemällä Kolminaisuuden persoonasta subjekti. Tästä esimerkiksi sopii edellä ollut 2. Korinttilaiskirjeen kohta 3:14. Jälkimmäiseen ryhmään kuuluu osa tapauksista, joissa inessiivi on korvattu agenttirakenteella tai tekemällä Kolminaisuuden persoonasta subjekti, sekä korvaustavat *K:n voimasta*, *K:n vaikutuksesta*, *K:n avulla*, *K:n takia*, *tähden*, *vuoksi*, *K:n johdatuksesta*,

lähtöisin K:sta, K:lta tuleva, (K:lta saanut, saaneet). Esimerkiksi *K:n avulla* ilmaisee, että Kolminaisuuden persoona antaa ihmiselle voimaa ja taitoa tehdä jotakin. Hyvin epäsuorasti Kolminaisuuden persoonan vaikutusta ilmaisee korvaustapa *K:n takia, tähden, vuoksi*. Joskus se tuntuisi olevan lähempänä merkitystä 'X käyttää Kolminaisuuden persoonan arvovaltaa' kuin merkitystä 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin'. Näin on esimerkiksi kohdassa **Filem. 1:20, R 1992** *Ilahduta minun mieltäni Kristuksen tähden!* Siinä kirjoittaja pyytää Kristukseen vedoten Filemonia ilahduttamaan häntä ja ottamaan Onesimoksen luokseen.

9.8 KRISTUS ON VÄLIKAPPALE

Edellä olen viitannut ydinmerkitykseen 'Kristus on välikappale'. Tämän ryhmän rajat ovat hyvin häilyvät, kuten jo aiemmissa luvuissa on tullut esille. Syvärakenne 'Kristus on välikappale' voi olla monenlaisilla ilmauksilla, kuten *K:n oma, omat, K:n välityksellä*, Kolminaisuuden persoonan inessiivi jne. Kun Kristus on välikappaleena, merkitys saattaa olla, että Jumala käyttää Kristusta toimintansa välikappaleena:

1. Piet. 5:10

R 1938 joka on kutsunut teidät iankaikkiseen kirkkauteensa *Kristuksessa*.

R 1992 Kaiken armon Jumala on *Kristuksessa Jeesuksessa* kutsunut teidät iankaikkiseen kirkkauteensa.

1. Kor. 1:4

R 1938 armosta, joka on annettu teille *Kristuksessa Jeesuksessa*

1989 RKE armosta, että *Kristus Jeesus vaikuttaa* teissä.

R 1992 armosta, joka teille on annettu *Kristuksessa Jeesuksessa*.

Kummassakin esimerkissä inessiivi on säilynyt vuoden 1992 käännöksessä. Kohdassa 1. Piet. 5:10 kerrotaan Jumalan kutsuneen ihmisiä luokseen käyt-

täen Kristusta välikappaleena. *Kautta*-ilmaus saattaisi sopia tähän yhteyteen hyvin. Saksankielisessä käännöksessä *Die Gute Nachricht die Bibel in heutigem Deutch* (1982) onkin ilmaus *durch Jesus Christus*. *Holy Bible* (1984) ilmaisee kohdan agentilla *by Christ Jesus* ja *Good News for Modern Man* (1971) 'yhteydessä'- tyyppisellä ilmauksella *in union with Christ*. Ja-keessa 1. Kor. 1:4 Kristus on armon välikappale. Myöskään merkitys 'Kristus on lähde' ei ole kaukana Korinttilaiskirjeen uuden käännöksen tulkinnasta.

Toisaalta ihminen voi saada syntinsä anteeksi vain Kristuksen ristin-kuoleman tähden. Siksi ihminen käyttää Kristusta välikappaleenaan lähestyessään Jumalaa:

Ef. 3:12

R 1938 *jossa* meillä, uskon kautta häneen, on uskallus ja luottavainen pääsy Jumalan tykö.

R 1992 *Kristuksen omina* ja häneen uskoen voimme rohkeasti ja luottavaisina lähestyä Jumalaa.

Läheskään aina ei ole ollenkaan selvää, mikä semanttinen syvärakenne eri ilmauksilla on. Esimerkiksi seuraavassa, kuten myös edellisessä Efesolaiskirjeen esimerkissä, alkuperäisen rakenteen merkitys voisi olla joko 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle' tai 'Kristus on välikappale':

Fil. 3:14

R 1938 minä riennän kohti päämäärää, voittopalkintoa, johon Jumala on minut taivaallisella kutsumisella kutsunut *Kristuksessa Jeesuksessa*.

R 1992 Juoksen kohti maalia saavuttaakseni voittajan palkinnon, pääsyn taivaaseen. Sinne Jumala kutsuu *Kristuksen Jeesuksen omat*.

Vuoden 1938 käännöksen ajatusta on vuoden 1992 Raamatussa pyritty selkeyttämään ja tulkitsemaan jakamalla virke kahtia ja korvaamalla Kolminaisuuden persoonan inessiivi *K:n omat* -ilmauksella. *Good News for Modern*

Man (1971) ilmaisee kohdan *God's call through Christ Jesus*. Holy Bible (1984) pitäytyy ilmauksessa *in Christ Jesus*.

9.9 KRISTUS ON LÄHDE

Kuten semanttiseen ryhmään 'Kristus on välikappale', myös ryhmään 'Kristus on lähde' voi kuulua monenlaisia inessiivin korvaavia ilmauksia, esimerkiksi *K:n ansiosta* tai *turvautua K:an*. Aika usein inessiivi on kuitenkin säilytetty, kun alkuperäisrakenteen merkitykseksi on tulkittu 'Kristus on lähde'. Toisinaan on vaikeaa sanoa, onko Kristus jakeessa lähde vai välikappale. 'Lähde'-tulkinnassa Kristus on ikään kuin lähde, josta ihminen saa amentaa siunausta, armoa, rakkautta, täyteyttä sekä lunastuksen, vanhurskaiden ja elämän, esim.

1. Joh. 5:11

R 1938 ja tämä elämä on hänen *Pojassansa*.

R 1992 ja tämä elämä on hänen *Pojassaan*.

Jumala on lahjoittanut ihmisille iankaikkisen elämän lähteeksi poikansa. Jakeessa 12 sanotaan, että sillä jolla on Poika, on elämä, ja sillä jolla Jumalan Poikaa ei ole, ei ole elämää. Myös Jeesus puhuu itsestään elävän veden lähteenä:

Joh. 7:37

R 1938 Jos joku janoaa, niin tulkoon minun tyköni ja juokoon.

R 1992 Jos jonkun on jano, tulkoon minun luokseni ja juokoon!

Joh. 4:14

R 1938 mutta joka juo sitä vettä, jota minä hänelle annan, se ei ikinä janoa; vaan se vesi, jonka minä hänelle annan, tulee hänessä sen veden lähteeksi, joka kumpuaa iankaikkiseen elämään

Elävän veden voisi katsoa tarkoittavan Pyhää Henkeä, joka asuu kristityn sisimmässä ja kirkastaa Kristusta. Raamatussa on myös kohtia, joissa pyhittäytymisen vertauskuvana kehoitetaan ihmistä pesemään vaatteensa, mikä viittaisi myös Kristukseen vanhurskauden lähteenä (Ilm. 22:14). Galatalaiskirjeen kohdassa 2:7 ihminen tahtoo vanhurskautua turvautumalla Kristukseen. Kristus on siis vanhurskauden lähde. Ilman Kristusta ihminen ei voi tulla vanhurskaaksi (Matt. 26:38).

9.10 KRISTUS ON VAKUUS

Oman ryhmänsä muodostavat ilmaukset, joiden mukaan alkuperäisrakenteen merkitys ilmeisesti on 'Kristus on vakuus' jostakin, esim.

2. Kor. 1:19

R 1938 *hänessä* tuli "on".

R 1992 *hänessä* toteutui "kyllä".

2. Kor. 1:20

R 1938 ne ovat *hänessä* "on".

R 1992 *hänessä* saaneet vahvistuksen.

Molemmat kohdat ovat Korinttilaiskirjeen samasta luvusta. Inessiivi on niissä säilynyt. Syvärakenne 'Kristus on vakuus' on katsoakseni melko lähellä merkitystä 'Kristuksen nimessä'. Molemmissa tavallaan vahvistetaan jotakin Kristuksessa Jeesuksessa. Kuitenkin sisällöissä on myös selvä ero: *nimessä*-ilmauksissa ihminen selkeämmin vetoaa Kolminaisuuden persoonaan, kun taas 'vakuus'-ilmauksissa korostuu se, että jotakin on toteutunut tai vahvistunut Kristuksessa. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna 'Kristus on vakuus' on lähempänä merkitystä 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin' kuin merkitystä 'X käyttää Kolminaisuuden persoonan arvovaltaa'.

9.11 VARSINAINEN INESSIIVI

Niin sanotusta varsinaisesta inessiivistä (inessiivistä varsinaisessa merkityksessään) sopii Raamatusta esimerkiksi muun muassa seuraava kohta:

Kol. 2:3

R 1938 *jossa* kaikki viisauden ja tiedon aarteet ovat kätkeytyneinä.

R 1992 *jossa* kaikki viisauden ja tiedon aarteet ovat kätkeytyneinä.

Kyseinen kohta on erittäin lähellä edellä esiteltyä 'lähde'-tulkintaa. Varsinainen inessiivi ja merkitys 'Kristus on lähde' ovatkin tavallisesti lähellä toisiinsa. Tämä näkyy myös jakeessa, jossa Kristusta syytetään pahojen henkien karkottamisesta riivaajan voimalla:

Mark. 3:22

R 1938 Ja kirjanoppineet, jotka olivat tulleet Jerusalemissa, sanoivat: "*Hänessä on Beelsebul*"

R 1992 Mutta lainopettajat, joita oli tullut Jerusalemissa, sanoivat: "*Hänessä on Belsebul*"

Kohdassa Kristuksen vastustajat väittävät Kristuksen ruumiissa ja sisimmässä asuvan riivaajan, pahan hengen. Setälä on maininnut inessiivin yhdeksi merkitystehtäväksi henkilön tai asian sisäisen ominaisuuden tai tilan ilmaisemisen, vrt. *hänessä on keuhkotauti* (Setälä 1960: 60). Kirjanoppineet sanovat, että Kristus karkottaa pahoja henkiä hänessä asuvan paholaisen voimalla. Heidän syytöksensä siis on, että Kristus olisi pahan voiman lähde. Kristus vastasi, että saatana ei voi ajaa ulos saatanaa, sillä muutoin paholainen riitautuu itsensä kanssa (Mark. 3:23 - 24).

10 KOLMINAISUUDEN PERSOONAT ERI SYVÄRAKENTEEN SISÄLTÄVISSÄ ILMAUKSISSA

Aiemmin on jo ilmennyt, että kaikkein useimmin kreikan *en* + Kolminaisuuden persoona -rakenteissa persoonana on Poika. Toiseksi yleisin persoona on Pyhä Henki ja harvinaisin Isä. Tässä luvussa kokoaan, millaisia ilmauksia on valittu kreikan *en* + datiivi -rakenteen tilalle uudessa raamatunsuomennoksessa eri Kolminaisuuden persoonien ollessa kyseessä. Uuden käännöksen ratkaisusta puhuessani käytän hyväkseni edellä esittämäni ilmausten semanttista ryhmittelyä. Taulukosta 10 näkyy, miten usein eri Kolminaisuuden persoonat esiintyvät eri ydinmerkityksen sisältävissä uuden käännöksen ilmauksissa. Sulkuihin on merkitty lukumäärät vuoden 1989 käännösehdotus mukaan laskettuna.

Lähes kaikissa semanttisissa ryhmissä selvästi yleisin persoona on Poika. Myös silloin, kun kreikan *en* + datiivi -rakenne on käännetty vuoden 1992 Raamatussa ilmauksella, jonka mukaan alkuperäisen rakenteen merkitys olisi 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle' (*K:n oma, omat, K:n yhteydessä, yhteyteen jne., K:sta osallisina jne.*), on persoonana tavallisesti Poika. Muihin ryhmiin verrattuna on kuitenkin kiintoisaa, että myös Isä on persoonana muutaman kerran. Pyhän Kolminaisuuden persoonan nimitykset ovat tässä semanttisessa ryhmässä seuraavat: *Kristus Jeesus* (11, RKE 18), *Kristus* (7, RKE 8), *Herra* (6, RKE 8), *hän, Herra Jeesus Kristus, Jeesus, Isä Jumala, Jumala meidän isämme, me* (viittaa Isään ja Poikaan). Pyhä Henki ei siis ole persoonana koskaan. Puhekielessä sanotaankin ihmisen yleensä kuuluvan Kristukselle tai Isälle, ei juuri koskaan Pyhälle Hengelle, vaikka kyse onkin saman Jumalan kolmesta eri persoonasta.

Semanttisen ryhmän 'X on Kolminaisuuden persoonan alaisuudessa' (*K:n palvelija, palvelijat jne., K:n työ ja K:a totellen*) ilmauksissa Pyhän Kolminaisuuden persoona on aina Poika. Pojasta on tässä yhteydessä käytetty

nimityksiä *Herra* (10), *Kristus* (4) ja *Kristus Jeesus* (1). Tehdessään Kristuksen työtä ihminen tekee samalla myös Jumalan työtä. Tämä pätee kaikkiin muihinkin ilmauksiin: uskoessaan Kristukseen ihminen uskoo myös Jumalaan, vedotessaan Kristukseen ihminen vetoaa myös Jumalaan. Kristus ja Jumala ovat täydellisesti yhtä.

TAULUKKO 10. Pyhän Kolminaisuuden persoonien esiintyminen eri ydinmerkityksen sisältävissä inessiiviä koskevissa ratkaisuissa vuoden 1992 Uudessa testamentissa ja vuoden 1989 käännösehdotuksessa (suluissa)

	Isä	Poika	Pyhä Henki
'X kuuluu K:lle'	4 (4)	29 (44)	0 (0)
'X on K:n alaisuudessa'	0 (0)	15 (15)	0 (0)
'X uskoo K:an'	0 (0)	22 (23)	0 (0)
'X tuntee K:n'	0 (0)	2 (3)	0 (0)
'X käyttää K:n arvovaltaa'	0 (0)	5 (5)	0 (0)
'K:n mielestä'	0 (0)	2 (2)	0 (0)
'X voi esittää jtkn ansionsaan...'	0 (0)	1 (1)	0 (0)
'K tekee tai vaikuttaa jtkn'	3 (3)	24 (27)	23 (24)
'K on välikappale', 'K on lähde'	0 (0)	28 (28)	0 (0)
'K on vakuus'	0 (0)	2 (2)	0 (0)
yht.	7 (7)	130 (150)	23 (24)

Myös ryhmän 'X uskoo Kolminaisuuden persoonaan' ilmauksissa Pyhän Kolminaisuuden persoona on aina Poika. Pojasta on useimmiten käytetty nimitystä *Kristus Jeesus* (8, RKE 9) ja *Herra* (6). Kolminaisuuden persoona on aina Poika lisäksi ryhmissä 'X tuntee Kolminaisuuden persoonan', 'Kolminaisuuden persoonan mielestä', 'X voi esittää jotakin ansionsaan Kolminaisuuden persoonalle', 'Kristus on vakuus' ja 'X käyttää Kolminaisuuden persoonan arvovaltaa'. Kristus on Uudessa testamentissa keskushenkilö, jonka kautta ihminen voi oppia tuntemaan Isää: *Jos te olisitte tunteneet minut, niin*

te tuntisitte myös minun Isäni. Tästä lähin te tunnette hänet, ja te olette nähneet hänet (Joh. 14:7, R 1938). Raamatun mukaan ihminen voi lähestyä Isää vain Pojan kautta (Joh. 14:6).

Kiintoisaa on, että kun *en* + dativi -rakenne on vuoden 1992 Uudessa testamentissa käännetty ilmauksella, jonka mukaan alkuperäisen rakenteen merkitys olisi 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin', Pyhän Kolminaisuuden persoonana on lähes yhtä usein Pyhä Henki kuin Poika. Pyhä Henki onkin Raamatussa se persoona, jonka Jeesus lähetti seuraajilleen opastajaksi ja voimaksi noustuaan itse Isän tykö taivaaseen (Joh. 16:13). Pyhä Henki siis tekee samoja tekoja kuin Jeesus ja kirkastaa Kristusta (Joh. 16:14). Ilmaustyyppien *K:n voimasta*, *K:n johdatuksesta* ja agenttirakenteen yhteydessä Pyhä Henki on persoonana aina tai lähes aina. Useimmiten Pyhä Henki on persoonana myös silloin, kun Kolminaisuuden persoonasta on vuoden 1992 raamatunkäännöksessä tehty subjekti. Yleensä Pyhästä Hengestä on ryhmän 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin' yhteydessä käytetty nimitystä *Henki* tai *Pyhä Henki*, mutta pari kertaa esiintyy myös nimitys *Jumalan Henki*. Pojasta on käytetty useimmin nimityksiä *Herra* ja *Kristus Jeesus*. Muita nimityksiä ovat *Kristus*, *hän* ja *Jeesus*. Isä on persoonana jälleen harvinaisin. Isästä käytetyt nimitykset ovat *Jumala* ja *Isä Jumala*.

Ilmauksen ydinmerkityksen ollessa 'Kristus on välikappale' tai 'Kristus on lähde' Pyhän Kolminaisuuden persoona on luonnollisesti aina Poika. Pojasta esiintyy eniten nimityksiä *Kristus*, *Kristus Jeesus* ja *hän*. Inessiivin säilymistapauksissa persoonana on myös yleensä Poika, josta useimmiten on käytetty nimitystä *hän*, *minä* (Jeesus puhuu itsestään), *Kristus* tai *Kristus Jeesus*. Puhekielessä hyvin yleistä on sanoa, että joku tekee jotakin tai jotakin tapahtuu *Herrassa*. Myös *Pyhässä Hengessä* -ilmaus on puhekielessä yleinen. *Jumalassa-* ja *Isässä-*ilmauksia käytetään sen sijaan erittäin harvoin.

11 INESSIIVI UUDEN TESTAMENTIN ERI KIRJOISSA

Mielenkiintoista on tarkastella Kolminaisuuden persoonan inessiiviä myös Uuden testamentin eri kirjojen kannalta. Taulukossa 1 näkyy Kolminaisuuden persoonan inessiivin frekvenssit vuoden 1938 Uudessa testamentissa. Tässä luvussa teen yhteenvedoa. Kokoan yhteen tiedot *en* + datiiivi -rakenteen yleisyydestä ja inessiivin sijalle valittujen ilmausten esiintymisestä eri kirjoissa.

Kolminaisuuden persoonan inessiiviä ei vuoden 1938 käännöksessä ole lainkaan Pietarin toisessa kirjeessä, Johanneksen toisessa ja kolmannessa kirjeessä, Jaakobin kirjeessä, Paavalin kirjeessä Tiitukselle ja Heprealaiskirjeessä, joista suurin osa sisältää kehotuksia kuuliaisuuteen ja varoituksia harhaopeista ja vääristä opettajista. Näistä kirjeistä ovat lyhyitä muut paitsi viisi lukua käsittävä Jaakobin kirje ja Heprealaiskirje, jossa on 13 lukua. Johanneksen toisessa ja kolmannessa kirjeessä lukuja on ainoastaan yksi. Pietarin ensimmäisen kirjeen on luultavasti kirjoittanut eri henkilö kuin Pietarin toisen kirjeen (Giversen 1973 e: 116.) Myös Johanneksen ensimmäinen kirje poikkeaa huomattavasti kahdesta muusta Johanneksen kirjeestä. (Simonsen 1973: 138). Erityisen mielenkiintoista inessiivin esiintymättömyys on Heprealaiskirjeessä. Heprealaiskirje kuuluu Uuden testamentin erikoislaatuisimpiin kirjeisiin. Se on pitkä ja perusteellinen, todennäköisesti jonkun muun kuin Paavalin kirjoittama (Giversen 1973 c: 58). Huomion arvoista on, että kaikissa Paavalin melko varmasti itsensä kirjoittamissa kirjeissä on ainakin jonkin verran *en* + Kolminaisuuden persoona -rakennetta.

Efesolaiskirjeessä, Johanneksen evankeliumissa, Roomalaiskirjeessä, 1. Korinttilaiskirjeessä, Kolossalaiskirjeessä, Filippiläiskirjeessä ja 1. Johanneksen kirjeessä Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi on vuoden 1938 Uudessa testamentissa yleinen. Ylivoimaisesti eniten Kolminaisuuden persoonan inessiiviä on vuoden 1938 Uudessa testamentissa kuusi lukua sisältä-

vässä Efesolaiskirjeessä (38). Vankeuskirjeisiin kuuluvan Efesolaiskirjeen tyyli onkin raskaampaa ja juhlallisempaa kuin muiden Paavalin kirjeiden tyyli (Giversen 1972 a: 405). Efesolaiskirjeessä on myös enemmän kuin missään muussa Uuden testamentin kirjassa sellaisia inessiivejä ja inessiivin korvaavia ilmauksia, joiden tulkinta on erityisen vaikeaa. Vuoden 1992 Raamatussa esiintyy Efesolaiskirjeessä *en* + datiiivi -rakennetta koskevia ratkaisuja ainakin seuraavista semanttisista ryhmistä:

'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle'
 'X on Kolminaisuuden persoonan alaisuudessa'
 'X uskoo Kolminaisuuden persoonaan'
 'X vetoaa Kolminaisuuden persoonan auktoriteettiin'
 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin'
 'Kristus on välikappale' tai 'Kristus on lähde'

Suhteessa tekstin pituuteen Paavalin vankeuskirjeisiin kuuluvassa ainoastaan neljä lukua sisältävässä Kolossalaiskirjeessä Kolminaisuuden persoonan inessiivejä on toiseksi eniten (20). Inessiivin säilymiä on vuoden 1992 käännöksessä Kolossalaiskirjeessä vähän, ainoastaan kolme. Näistä kahdessa tapauksessa on kyseessä niin sanottu varsinainen inessiivi. Kolossalaiskirjeessä esiintyvät ainakin seuraavat inessiiviä koskevien ratkaisujen ryhmät:

'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle'
 'X on Kolminaisuuden persoonan alaisuudessa'
 'X uskoo Kolminaisuuden persoonaan'
 'X tuntee Kolminaisuuden persoonan'
 'Kolminaisuuden persoonan mielestä'
 'Kristus on lähde'
 varsinainen inessiivi.

Seuraavaksi eniten inessiivejä vuoden 1938 käännöksessä on suhteessa tekstin pituuteen neljä lukua sisältävässä Filippiläiskirjeessä (15), 16 lukua sisältävässä Roomalaiskirjeessä (26) ja viisi lukua sisältävässä Ensimmäisessä Johanneksen kirjeessä (15). Myös Johanneksen evankeliumissa (29) ja En-

simmäisessä Korinttilaiskirjeessä (23) inessiivejä on runsaasti. Roomalaiskirjeessä Paavali esittelee kristinopin keskeisen sisällön. Onkin kiinnostavaa, että juuri tässä kirjeessä *en* + datiivi -rakennetta on paljon. Erityisesti luvussa 16 inessiiviä esiintyy runsaasti tervehdyksissä. Kuten jo aiemmin mainitsin, on epäilty, ettei luku 16 kuuluisi lainkaan Roomalaiskirjeeseen (Diderichsen 1972 a: 273). Roomalaiskirjeessä on muihin kirjoihin verrattuna eniten käytetty inessiivin sijalla vuoden 1992 käännöksessä ilmauksia, joiden mukaan alkuperäisen rakenteen merkitys olisi 'X on Kolminaisuuden persoonan alaisuudessa'. Paljon muihin kirjeisiin verrattuna on myös ilmauksia, joiden ydinmerkitys on 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin'. Roomalaiskirjeessä esiintyy *en* + datiivi -rakennetta koskevia ratkaisuja ainakin seuraavista semanttisista ryhmistä:

- 'X on Kolminaisuuden persoonan alaisuudessa'
- 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin'
- 'X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle'
- 'X uskoo Kolminaisuuden persoonaan'
- 'X vetoaa Kolminaisuuden persoonan auktoriteettiin'

Johanneksen evankeliumissa Kolminaisuuden persoonan inessiivejä esiintyy huomattavan paljon synoptisiin evankeliumeihin ja Apostolien tekoihin verrattuna. Olen jo maininnut, että Johanneksen evankeliumin kirjoittajan arvellaan olevan lähtöisin samoista piireistä kuin Ensimmäisen Johanneksen kirjeen tekijän (Simonsen 1973: 127, 138). Ensimmäisen Johanneksen kirjeen ja Johanneksen evankeliumin tyyli on abstraktista, mikä osaltaan saattaa selittää inessiivien runsautta. Johanneksen evankeliumin ja Ensimmäisen Johanneksen kirjeen inessiiveille on tyypillistä, että suurin osa niistä on säilytetty myös vuoden 1992 käännöksessä. Johanneksen evankeliumin inessiiveistä huomattava osa on Poikaan viittaavia pronomineja *hänessä* tai varsinkin *minussa*. Suurin osa inessiiveistä on tyyppiä *olla K:ssa* tai *pysyä K:ssa*, esim.

Joh. 14:10

R 1938 Etkö usko, että minä olen *Isässä* ja että Isä on *minussa*?

R 1992 Etkö usko, että minä olen *Isässä* ja Isä on *minussa*?

Joh. 6:56

R 1938 se pysyy *minussa*, ja minä pysyn hänessä.

R 1992 pysyy *minussa*, ja minä pysyn hänessä.

Johanneksen evankeliumin tapaan Ensimmäisen Johanneksen kirjeen inessiivit ovat yleensä persoonapronomineja, tällä kertaa pronomineja *hän* viittaamassa Poikaan. Enemmistö inessiiveistä on myös tyyppiä *pysyä K:ssa*, esim.

1. Joh. 2:27

R 1938 niin pysykää *hänessä*.

R 1992 niin pysykää *hänessä*.

Harvinaisempi Pyhän Kolminaisuuden persoonan inessiivi on 1. Tessalonikalaiskirjeessä (10), Galatalaiskirjeessä (8), 2. kirjeessä Timoteukselle (5), 2. Tessalonikalaiskirjeessä (5), Juudaan kirjeessä (2), Kirjeessä Filemonille (4) ja suhteessa tekstin pituuteen hyvin harvinainen Matteuksen (2), Markuksen (2) ja Luukkaan (3) evankeliumissa, Apostolien teoissa (4), 2. Korinttilaiskirjeessä (4), 1. kirjeessä Timoteukselle (3), 1. Pietarin kirjeessä (1) ja Ilmestyskirjassa (6). Ilmestyskirjassa inessiivi on yllättävän yleinen verrattuna Apostolien tekoihin ja synoptisiin evankeliumeihin. Aika moni tapauksista on kuitenkin tyyppiä *minä olin hengessä* tai *hän vei minut hengessä* (4), esim.

Ilm. 1:10

Novum 4 egenomēn en pneumati

R 1938 Minä olin *hengessä*

R 1992 *Henki valtasi* minut

Esimerkin tapaan suurin osa Ilmestyskirjan inessiivin korvaustavoista kuuluu semanttiseen ryhmään 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin'.

Johanneksen ilmestyksen kirjoittajasta ei ole tietoa. Melko varmasti hän oli eri henkilö kuin Johanneksen evankeliumin ja kirjeiden kirjoittaja (Salomonson 1973: 216).

12 PÄÄTÄNTÖ

Pyhän Kolminaisuuden persoonien *en* + datiivi -rakenteen kääntämisessä on vuoden 1992 Uudessa testamentissa päädytty monenlaisiin ratkaisuihin. Joskus vuoden 1938 Raamatusta tuttu inessiivi on säilytetty, mutta tavallisempaa on ollut korvata inessiivi dynaamisen vastaavuuden periaatteen mukaisesti semanttisesti selkeämmällä ilmauksella. Kaikkein useimmin inessiivi on korvattu tekemällä Kolminaisuuden persoonan nimestä subjekti. Myös ilmaustyyppit *K:n yhteydessä, yhteyteen* jne. ja *uskoa / luottaa K:an* ovat hyvin yleisiä.

Pyrkiessään välittämään lähtötekstin sanoman mahdollisimman selkeästi raamatunkäännöskomitea on joutunut valitsemaan yhden tulkintatavan useiden mahdollisten joukosta. Eri käännöksissä moni kohta on tulkittu toisin kuin vuoden 1992 suomenkielisessä kirkkoraamatussa. Esimerkiksi jakeen 1. Kor. 11:11 *en kyriö* on vuoden 1992 suomennoksessa käännetty ilmauksella *Herran edessä*, kun taas The New Life Testament (1969) ilmaisee saman kohdan *in God's plan* ja Den goda nyheten (1972) *i gemenskapen med Herren*. *Kristuksessa*-tyyppisten ilmausten korvaamisesta onkin keskusteltu ja kiistelty paljon. Uutta raamatunkäännöstä on syytetty muun muassa reaalisen Kristuksessa olemisen vesittämisestä ja yliselvydestä, joka ei jätä lukijan tulkinnoille tarpeeksi sijaa. Raamatunkäännöskomitea puolestaan perustelee päätöstään olla käyttämättä inessiiviä kreikan *en* + datiivi -rakenteen vastineena sanomalla, että *Kristuksessa*-ilmauksia ei tule käsittää lokaalisesti eikä mystisesti (Räisänen 1990: 223). *Kristuksessa* on hengellisessä kielenkäytössä hyvin vakiintunut ilmaus, jonka liiallista kivettymistä pelkäksi

fraasiksi eri käännökset saattavat olla ehkäisemässä, mikäli niitä luetaan rinnakkain.

Vaikka raamatunkäännöskomitea on pyrkinyt välttämään inessiiviä kreikan *en* + datiivi -rakenteen vastineena Pyhän Kolminaisuuden persoonien nimissä, voidaan inessiivin käyttöä myös perustella. Penttilä on ottanut inessiivin merkitystehtäviä luokitellessaan jopa yhdeksi esimerkikseen ilmauksen *Her-rassa nukkunut* (Penttilä 1963: 389). Muistettava lisäksi on, että Raamattu sisältää myös kaunokirjallisia elementtejä, mikä mahdollistaa vapaamman suhtautumisen kielen sääntöihin. Raamatussa inessiiviä puoltavia kohtia ovat muun muassa viinipuu- ja ruumis-metaforat, seurakunnan ja Kristuksen ykseyden korostaminen, Kristukseen pukeutumisen metafora ja Jeesuksen minä olen -ilmaukset. Lisäksi Raamatussa puhutaan seurakunnan ja Kristuksen suhteesta suurena salaisuutena (Ef. 5:32), mikä perustelisi mystistä näkemystä: suhde Kristukseen tulee aina olemaan ihmiselle mysteeri, jota ei voi tyhjentävästi selittää.

Seuraavassa kokoon vielä inessiivin korvaustavat käyttämäni semanttisen luokittelun mukaan:

a) X kuuluu Kolminaisuuden persoonalle (omistussuhde):

K:n yhteydessä, yhteyteen jne.

K:n oma, omat

K:sta osallisina

K:n pyhä, K:n armo, voima jne.

b) X on Kolminaisuuden persoonan alaisuudessa (alamaisuussuhde):

K:n palvelija, palvelijat jne.

K:n työ

K:a totellen

- c) X uskoo Kolminaisuuden persoonaan (uskonsuhde):
ylpeillä K:sta
K:n varaan
tunnustaa K
turvautua K:an
uskoa K:an
luottaa K:an
- d) X tuntee Kolminaisuuden persoonan (tuntemissuhde):
K:n tuntemisessa, tuntemuksessa
- e) X käyttää Kolminaisuuden persoonan arvovaltaa (auktoriteettisuhde):
K:n nimessä, nimissä, nimeen
- f) Kolminaisuuden persoonan mielestä / suunnitelmassa / seurakunnassa (ks. ed.):
K:n edessä
K:lle mieleen
- g) X voi esittää jotakin ansioonan Kolminaisuuden persoonalle:
K:n edessä
- h) Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin:
K:n voimasta
K:n vaikutuksesta
K:n avulla
K:lta saanut, saaneet
K:n takia, tähden, vuoksi
K:n johdatuksesta
lähtöisin K:sta
K:lta tuleva
 agenttirakenne
 Kolminaisuuden persoonan nimestä tehty subjekti
- i) Kristus on välikappale
 esim. *K:n oma, omat*
K:n välityksellä
 inessiivin säilymä
- j) Kristus on lähde
 esim. *K:n ansiosta*
turvautua K:an
 inessiivin säilymä
- k) Kristus on vakuus
- l) Varsinainen inessiivi

Kolminaisuuden persoonan inessiivi ja sen korvaustavat osoittautui syvälliseksi ja kiinnostavaksi tutkimuskohteeksi. Jatkossa voisi Raamatusta tarkastella muitakin kuin Kolminaisuuden persooniin liittyviä kreikan *en* + datiivi -rakenteita. Myös metaforien tutkimuksesta saadut tulokset ja sijakie-lioppi, johon viittasin ydinmerkityksen 'Kolminaisuuden persoona tekee tai vaikuttaa jotakin' yhteydessä, saattaisi olla hedelmällistä ottaa mukaan tutkimukseen.

LÄHTEET

Aineslähteet

- Den goda nyheten för alla människor. Nya testamentet på vår tids språk 1972. EFS-förlaget, Stockholm.
- Die Gute Nachricht die Bibel in heutigem Deutsch 1982. Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart.
- Einheitsübersetzung der Heiligen Schrift die Bibel Gesamtausgabe 1980. Katolische Bibelanstalt, Stuttgart.
- Good News for Modern Man. The New Testament in today's English version 1971. American Bible Society, New York.
- Holy Bible. The New King James Version 1984. Thomas Nelson Publishers, New York.
- Piibel 1968. Finnish Bible Society, Finland.
- R 1776 = Biblia, Se on: Koko Pyhä Raamattu, Suomexi. Johan Christopher Frenkell, Turku.
- R 1938 = Pyhä Raamattu. Uusi testamentti. XII yleisen Kirkolliskokouksen vuonna 1938 käytäntöön ottama suomennos. Suomen Piipiaiseura, Helsinki.
- R 1992 = Raamattu. Uusi testamentti. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Suomen Kirkon Sisälähetysseura, Pieksämäki.
- RKE 1989 = Uusi testamentti. Raamatunkäännöskomitean ehdotus. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskushallinnon Sarja A 1989: 2. Helsinki.
- Stegeland's skolbibel med hela gamla och nya testamentet 1917. Leif Stegeland Förlag AB, Göteborg.
- The New Life Testament 1969. Christian Literature International, Canby, Oregon.
- UT 1548 = Se Wsi Testamenti. Mikael Agricolan Teokset II. Uudistettu näköispainos. WSOY, Porvoo.

Uusi testamentti nykysuomeksi 1972. Suomen Kirkon Sisälähetysseura,
Pieksämäki.

WSOY:n Elektroninen Raamattu v 1.0, WSOY

Muut lähteet

Diderichsen, Børge 1972a: Johdanto Roomalaiskirjeeseen. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (8. nide) s. 260 - 273.

————— 1972b: Johdanto Galatalaiskirjeeseen. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (8. nide) s. 387 - 392.

————— 1972c: Johdanto Filippiläiskirjeeseen. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (8. nide) s. 420 - 427.

————— 1972d: Johdanto Tessalonikalaiskirjeisiin. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (8. nide) s. 450 - 454.

Giversen, Søren 1972a: Kristus ja kirkko. Johdanto Efesolaiskirjeeseen.

- Raamattu ja sen kulttuurihistoria (8. nide) s. 405 - 409.

————— 1972b: Varoitus harhaopeista. Johdanto Kolossalaiskirjeeseen.

- Raamattu ja sen kulttuurihistoria (8. nide) s. 437 - 440.

————— 1973a: Pastoraalikirjeet. Johdanto Paavalin kirjeisiin Timoteukselle ja Tiitukselle. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (9. nide) s. 9 - 23.

————— 1973b: Anomuskirje. Johdanto Paavalin kirjeeseen Filemonille.

- Raamattu ja sen kulttuurihistoria (9. nide) s. 43 - 45.

————— 1973c: Uusi liitto. Johdanto Hebrealaiskirjeeseen. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (9. nide) s. 48 - 66.

————— 1973d: Lohdutus kärsimyksissä. Johdanto Pietarin ensimmäiseen kirjeeseen. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (9. nide) s. 96 - 104.

————— 1973e: Herran päivä. Johdanto Pietarin toiseen kirjeeseen.

- Raamattu ja sen kulttuurihistoria (9. nide) s. 116 - 120.

————— 1973f: Uskon teot. Johdanto Jaakobin kirjeeseen. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (9. nide) s. 153 - 162.

- 1973g: Kerta kaikkiaan. Johdanto Juudaan kirjeeseen. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (9. nide) s. 172 - 176.
- Gutt, Ernst-August** 1991: Translation and Relevance. Cognition and Context. Basil Blackwell, Oxford.
- Hyldahl, Niels** 1972: Jerusalemista Roomaan. Johdanto Apostolien tekoihin. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (8. nide) s. 91 - 138.
- Hyvönen, Väinö A.** 1990: Yhteinen raamatunkäännös. - Teologinen Aikakauskirja s. 183 - 186.
- Ikola, Osmo** 1990: Kielen elämää ja käyttöä. WSOY, Juva.
- Ingo, Rune** 1990: Lähtökielestä kohdekieleen. WSOY, Porvoo.
- IRT = Iso Raamatun Tietosanakirja. Raamatun Tietokirja, Vantaa 1990.
- Itkonen-Kaila, Marja** 1985: Paavalin kirjeiden suomentamisesta. - Teologinen Aikakauskirja s. 453 - 460.
- Kela, Maria** 1998: Heprean puoliprepositiot: käänöslainoista uskonnollisen kielen tyylipiirteeksi. - Tutkielmia Raamatun kielestä s. 35 - 62.
- Kotimaa 18 / 1990a = "Miksi muuttaa kohtia, joissa on vakiintunut teologinen sisältö?" (Eero Junkkaalan haastattelu). - Kotimaa 6.3.1990 s. 10.
- Kotimaa 18 / 1990b = Lauri Thuren, SLEY:n aineistoa käänöksestä luettu myös kriittisesti. Kotimaa 6.3. 1990 s. 15.
- Kotimaa 22 / 1990 = Ilmari Soisalon-Soininen, Raamatunkäännöksessä huomioon kielen vaatimukset. - Kotimaa 20.3.1990 s. 2.
- Kuningas-Autio, Johanna** 1998: Intentio ja implikatuuri: Raamatun kielikuvat ja kääntäminen. - Tutkielmia Raamatun kielestä s. 7 - 34.
- Laitinen, Lea** 1988: Naiset ja roolit. Koti- ja ansioäitien keskustelu 1987. - Lea Laitinen (toim.), Isosuinen nainen. Tutkielmia naisesta ja kielestä. s. 159 - 184. Yliopistopaino, Helsinki.
- Lauerma, Petri** 1990: Spatiaalinen kenttä. - Pentti Leino, Marja-Liisa Helasvuo, Petri Lauerma, Urpo Nikanne, Tiina Onikki (toim.), Kieli 5 s. 108 - 145. Helsingin yliopiston suomen kielen laitos.
- Lohse, Eduard** 1986: Uuden testamentin synty. Gaudeamus, Helsinki.

- Luther, Ralf** 1993 [1989]: Neutestamentliches Wörterbuch. Eine Einführung in Sprache und Sinn der urchristlichen Schriften. Suomentanut Oili Aho. Kirjaneliö, Helsinki.
- Nida, Eugene** 1964: Towards a Science of Translation. Leiden.
 ———— 1989: The Theory and Practice of Translation. Leiden.
- Nikolainen, Aimo T.** 1981: Raamatun synty ja sisällys. WSOY, Porvoo.
 ———— 1993: Rikas rakas Raamattu. Kirjapaja, Helsinki.
- Noack, Bent** 1972: Uusi testamentti. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (7. nide) s. 13 - 29.
 Novum 3 ja 4. Raamatun Tietokirja, Vantaa 1982, 1983.
- Pakarinen, Weikko** 1955: Kreikan kielioppi. Turku.
- Penttilä, Aarni** 1963: Suomen kielioppi. WSOY, Porvoo.
- Peura, Simo** 1989: Olla Kristuksessa. - Teologinen Aikakauskirja s. 486 - 492.
- Puukko, A. F.** 1946: Suomalainen Raamattumme. Otava, Helsinki.
- Päivänsalo, Martti** 1993: Taistelu Raamatusta. Ev. lut. Herätysseura ry., Suolahti.
- Raamattu ja sen kulttuurihistoria 7 - 9. Tanskankielisestä alkuteoksesta suom. toim. Maunu Sinnemäki. Otava, Keuruu 1972 - 1973.
- Reiss, Katharina - Vermeer, Hans J:** 1986 [1984]: Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie. Linguistische Arbeiten. 147. Tübingen.
 Suomentanut Pauli Roinila. Gaudeamus, Helsinki.
- Ristin Voitto 49 / 1990 = Käännöksen muodosta kiitos - sisällöstä muistutuksia - Ristin Voitto 6.12.1990 s. 10.
- Roinila, Pauli** 1990: Uusi suomalainen Raamattu käännösteorian kannalta. - Teologinen Aikakauskirja s.218 - 222.
- Räisänen, Heikki** 1990: "Kristuksessa" raamatunkäännöksen ongelmana. - Teologinen Aikakauskirja s. 223 - 228.

- Räsänen, Seppo** 1972: Kainuun murteiden kaasussyntaksi. - Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 308. Helsinki.
- Saarisalo, Aapeli** 1980: Raamatun sanakirja. Kirjaneliö, Pieksämäki.
- Salomonsen, Børge** 1973: Johdanto Johanneksen ilmestykseen. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (9. nide) s. 177 - 226.
- Setälä, E. N.** 1960: Suomen kielen lauseoppi. Otava, Helsinki.
- Simonsen, Hejne** 1972: Johdanto Johanneksen evankeliumiin. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (7. nide) s. 409 - 448.
- 1973: Johdanto Johanneksen kirjeisiin. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (9. nide) s. 127 - 139.
- Sinnemäki, Maunu** 1994: Raamatun sitaattisanakirja. Otava, Keuruu.
kielen tyylipiirteeksi. - Tutkielmia Raamatun kielestä s.35 - 62.
- Siro, Paavo** 1975: Sijakielioppi. Oy Gaudeamus Ab, Jyväskylä.
- Suihkonen, Paavo** 1996: Lauserakenteen muutoksia suomenkielisissä Uuden testamentin käännöksissä. - Seppo Pekkola (toim.), Kuuskymppinen s. 240 - 276. Suomen kielen laitoksen julkaisuja 38. Jyväskylän yliopisto.
- Suomea suomeksi. Suomen kielen sanakirja. Toim. Timo Nurmi, Ilkka Rekiaro ja Päivi Rekiaro. Gummerus, Jyväskylä 1993.
- Teologinen Aikakauskirja. Teologinen Julkaisuseura r. y. Helsinki.
- Thurén, Lauri** 1997: Retoriikkaa, epistolografiaa ja argumentaatiotutkimusta. - Raimo Hakola & Petri Merenlahti (toim.). Raamatuntutkimuksen uudet tuulet s.76 - 86. Yliopistopaino, Helsinki 1997.
- Toivanen, Aarne** 1985: Ajankohtainen raamatunsuomennos. Kirjaneliö, Helsinki.
- 1989: Sanotaan se suomeksi. Kirjapaja, Helsinki.
- Tutkielmia Raamatun kielestä. Toim. Aila Mielikäinen ja Paavo Suihkonen. Jyväskylän yliopiston suomen kielen laitoksen julkaisuja 39. Jyväskylä 1998.

Wiberg, Bertil 1972a: Evankeliumien syntyhistoria. Johdanto kolmeen ensimmäiseen evankeliumiin. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (7. nide) s. 86 - 111.

————— 1972b: Vanhin evankeliumi. Johdanto Markuksen evankeliumiin - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (7. nide) s. 221 - 232.

————— 1972c: Historioitsijan evankeliumi. Johdanto Luukkaan evankeliumiin. - Raamattu ja sen kulttuurihistoria (7. nide) s. 292 - 304.